NUMERO EXTRAORDINARIO

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XV
Nº 555
Miércoles 27 de diciembre de 1989

FIEL EXPRESIÓN DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

1989 Տարուան Զոյգ Մարդիկը

Ո՞վ չի ճանչնար Պրն. Թագւոր Շիրինեանը, որ, շնորհիւ իր ազնիւ եւ սրտակից նկարագրին, ու մէկէ աւելի բարի գործերուն, ի նպաստ գաղութիս հաստատութիւններուն, վաստկած է ժողովրդական, արդար ու բարի անուն մը։

Ժողովրդականութիւն մը, որուն գործօն մասնակից է իր Տիկինը՝ Մարիանա Մոստիչեան-Շիրինեան, իր գործերուն անբաժան ու թանկագին ընկերուհին։

Ծնած է Ռումանիա. Աւելի քան երեք տասնամեակներէ ի վեր Արժանթին հաստատուած, Պրն. Թագւոր Շիրինեան կը շարունակէ վառ պահել ու հաւատարիմ մնալ մեր եկեղեցական եւ ազգային աւանդութիւններուն, խորապէս արմատացած, որ կը յատկանշէին իր պապերուն օճախը։

Գաղութիս մէջ կը ծանօթանայ պրազիլահայ Մարիանա Մոստիչեանին, որ կողակից կ'ընտրէ եւ կը կազմէ հայեցի ապրումներով փափուն՝ տիպար ընտանիք մը, սերտօրէն կապուած Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ եւ Բարեգործականին։

Նախանձախնդիր ու մտահոգ ապագայով՝ հայ Սփիւռքին, ընդհանրապէս, ու գաղութիս, մասնաւորապէս, սոյն զոյգը միասին, առանց տեղի տալու կատարեցին իրենց կեանքի ընթացքին, առատաձեռն նուիրատուութիւններ որոնք հասան իրենց գագաթը, անցնող 1989 տարին, Վիսէնթէ Լոփէսի վարժարանին՝ մարզական համալիրին հիմնադրութեամբ. Սոյն համալիրը կոչուած է կատարելագործելու հոն կատարուած կրթական ու եկեղեցական գործը։

Այս առիթով Պրն. Շիրինեանի կատարած նուիրատուութիւնը, ի յիշատակ իր ծնողքին՝ Մելքոն եւ Աննա Շիրինեաններուն, պերճախօս օրինակ մըն է, որ մեկնաբանութեան չի կարօտիր։

Այս եւ նման ազգօգուտ ու բոլորանուէր գործերուն համար, Տէր եւ Տիկ. Թագւոր եւ Մարիանա Շիրինեան, իբրեւ մէկ անձ, եւ մէկ ու նոյն ինքնութիւն, կը հանդիսանան Հարաւ Ամերիկայի հայ գաղութին, 1989 տարուան մարդիկը, կամ զոյգը։

Գեղեցիկ օրինակ մը բարեգործութեան. բարի անուն մը, որ իր բնատուր ազնուականութեամբ ու ազգային անսակարկ ծառայութեամբ, կը սատարէ հաւատարմութեամբ ու նըւիրումով հայապահպանման ազնիւ գործին, Արտասահմանի այս ափերուն վրայ։

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ

Hombre del Año Por Partida Doble

¿Quién no conoce al Señor Tacvor Sirinian?

Su particularmente cordial forma de ser y sus múltiples obras en beneficio de las personas e instituciones de la colectividad, lo han hecho popular en la solidaridad.

Una popularidad de la que también participa su esposa, la Señora Mariana Sirinian, compañera invalorable en su obra de ayuda.

Nacido en Rumania, hace más de tres décadas que el Señor Tacvor Sirinian reside en la Argentina, a donde continúa fiel a las arraigadas tradiciones religiosas y nacionales que caracterizaron al hogar de sus mayores.

Aquí unió su vida a la de Mariana Mosditchian que, aunque nacida en Brasil, fue fruto de una familia armenia fuertemente ligada a la Iglesia Apostólica Armenia y a Parecordzagán.

Preocupados ambos por el futuro de la diáspora en general y de nuestra comunidad en particular, muchas fueron las contribuciones generosas que realizaron a lo largo de su vida, culminadas en el año que termina con el asentamiento de las bases del Complejo Gimnástico en el Colegio de Vicente López, que viene a complementar la tarea educativa y religiosa que allí se cumple. Esta donación fue realizada en memoria de sus padres y Melkón y Ana Sirinian.

Por todas estas razones tan positivas, Tacvor y Mariana Sirinian, que por su común identificación constituyen una sola persona, quedan proclamados El Hombre del Año de las colectividades armenias de la América del Sur para este año 1989.

Es un ejemplo digno de destacar e imitar, por su nobleza natural, su fidelidad y entrega a la comunidad y su convencimiento del beneficio que reporta a todos el mantenimiento de la Armenidad en la Diáspora.

SARDARABAD

São Paulo

União Geral Armênia de Beneficência comemora jubileu de prata

"Na década de 60, a coletividade armênia do Brasil, especificamente em São Paulo, sentindo-se solidamente alicerçada social e economicamente, respirava um ar mais tranquilo, decorridos cerca de 40 anos de vicissitudes, decorrentes de um processo de fixação, próprio de um povo que acabava de atravessar uma das mais negras páginas de sua história, ou seja, o deslocamento pós-massacre, de sua Mãe-Pátria, em busca de novos horizontes.

No início de 1964, com a visita do Sr. Antranik Poladian, diretor da revista Hoosharar, orgão oficial da AGBU Mundial, mantendo contato com os Sres. Avedis Chahinian, Benjamin Distchekenian, Zaven Kutchukian, iniciou os primeiros passos para a implantação do sonho maior, que era a fundação da UGAB no Brasil.

Foi com este espírito que os armênios aqui radicados vislumbraram a oportunidade de trazer para o Brasil os princípios ugabianos que já se espelhavam por todo o planeta.

Assim, em 01 de setembro de 1963, 23 armênios, reunidos na indústria de calçados "MERCI", pertenecente a família Semerdjian (irmãos Sarkis e Armando) plantaram definitivamente a semente daquela que hoje comemora a seu Jubileu de Prata".

Estas palavras, publicadas pela UGAB São Paulo, em um folheto alusivo a data, sintetizam o início desta entidade no Brasil. A partir do objetivo inicial: "formação física e intelectual das futuras gerações, bem como essistência social" e da primeira diretoria, presidida pelo Com. Avedis Clemente Kherlakian, sediada em São Paulo, onde está concentrada a maior coletividade armênia do Brasil, passou por diferentes etapas até chegar ao estágio atual.

Destaca-se, a instalação na primeira sede própria, em novembro de 1967, no parque D. Pedro II, onde ficou até 1974, quando foi definitivamente instalada na R. Natingui, 1545, onde hoje está instalado o Complexo Educacional Esportivo e Cultural Alex Manoogian, que compreende a Escola Paren e Regina Bazarian, o Ginásio Poli-Esportivo Hagop Mavian e a sede social da entidade, em fase de amplas reformas.

Merece especial menção o trabalho e dedicação dos diversos diretores, sócios beneméritos e sócios honorários, que foram fundamentais para manter a UGAB atuante a ativa ni campo social, cultural e esportivo. Um papel relevante vem sendo representado pelo Depto. Feminino, criado em 1965 e pelo Depto. de Jovens Armenig, fundado em 1973.

Para comemorar este 25° aniversário de fundação, uma série de eventos foi realizada e a diretoria recebeu cumprimentos de co-irmãs de todo o mundo, com representantes diversos nas festividades, conforme apresentamos a seguir:

Sr. José Youssefian e Sra. (membro do Conselho Central da UGAB Mundial)
Sr. Avedis Barsamian e Sra. Presidente do Conselho Regional Sulamericano da Associação Cultural Tekeyan)
Sr. Vahram Hairabedian e Sra. (Presidente da UGAB - Buenos Aires)
Sr. Juan Nourikhan (Presidente da UGAB - Córdoba)
Sr. Carlos Iergatacorzian (Presidente da UGAB - Montevidéo)
Sr. Carlos Keoroglian (membro da diretoria da UGAB - Montevidéo)
Sr. Ardaches Vaneskeheian (Representante do Jornal Sardarabad)
Sr. Garbis Malkhassian e Sra. (Ex-Presidente da UGAB - B. Aires)

Fundadores

Rev. Aharon Sapsezian
Anahid Chahinian
Ara Bohçalian
Avedis Chahinian
Com. Dr. Avedis Clemente Kherlakian
Benjamin Distchekenian
Domingos Nazarian
Rev. Gabriel Chadarevian
Garabed Distchekenian
George Gaidzakian
Heny Kutchukian
Com. José Distchekenian
José Tchakerian
Lucy Esther Jafferian Distchekenian
Maria Distchekenian
Megueriditch Fesdian
Nubar Kalaigian
Dr. Philip Derderian
Sahag Sahaguian
Sarkis Parseghian
Sarkis Semerdjian
Rev. Shnork Kasparian
Zaven Kutchukian

Presidiram a UGAB São Paulo nestes 25 anos:

- *Com. Dr. Avedis Clemente Kherlakian (1964/66)*
- *Com. André Jafferian (1967/78)*
- *Dr. Antonio Miksian (1979/80)*
- *Zaven Der Haroutiounian (1981/88)*
- *Regina Bazarian (A partir de 1989)*

Beneméritos da UGAB

Sr. Paren Bazarian
Sra. Regina Bazarian
Sr. Onnig Chakarian Sana Khan
Sr. Jorge Chakarian Sana Khan
Sr. Leon Demercian
Sra. Eranuhy Mavian

Honorários da UGAB

Sr. Andre Jafferian
Dr. Antonio Miksian
Sr. Diran Mosditchian
Sr. Zaven Der Haroutiounian

Baile e homenagem aos ex-fundadores e ex-presidentes

Como manda a tradição, a diretoria da UGAB - SP promoveu *uma baile para comemorar o ani*versário da entidade, realizado em 14 de outubro, no Clube Sírio, com animação da Orquestra Ed Costa.

Com Mônica Nalbandian como apresentadora, a festa teve momentos de muita emoçzao, como quando foram homenageados os 23 fundadores e os ex-presidentes da UGAB, presenteados com um cartão de prata simbolizando o reconhecimento de nossa coletividade.

A presidente atual, Regina Bazarian, enfatizou no seu discurso a importância da data, destacando o estágio atual da UGAB em São Paulo, que nestes 25 anos sempre serviu a armenidade. Também usaram da palavra Antranik Poladian e José Youssefian, membro do Cons. Central da UGAB, falando em nome da presidente Louise Manoogian Simone.

A bênção religiosa foi celebrada pelo Padre Yesnig Guzelian, representante do Bispo Datev Karibian - Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil e dentre os muitos convidados, destacava-se o Rev. Aharon Sapsezian, Pastor Emérito da Igreja Evangélica Armênia e a cantora franco-armênia Liz Sarian, acompanhada do esposo Telemack Kahvezian e dos artistas Elia Pehlivanian e Charly Oleg.

Palestra de Antranik Poladian

No dia 11 de outubro, na sede da UGAB, o diretor da REVISTA HOOSHARAR (orgão oficial do Conselho Central da UGAB Mundial), Antranik Poladian, proferiu uma palestra destacando o papel da União Geral Armênia de Beneficência em todo o mundo e especialmente em São Paulo. Recordando as diversas tentativas feitas para implantar a filial da UGAB - em São Paulo, Poladian lembrou que a fundação somente foi consolidada na década de 60, quando teve origem tudo aquilo que hoje existe. Ele posicionou também a UGAB no contexto da diáspora, falando dos relevantes serviços prestados em prol do povo armênio na Mãe-Pátria e na diáspora, nas diferentes etapas da história de nosso povo.

Restaurante de Comidas Típicas da UGAB

Todas as quintas-feiras à noite

Requintados pratos armênios

Sede da UGAB - Rua Natingui, 1545 - Alto de Pinheiros - S. Paulo - SP

Escola Paren e Regina Bazarian da UGAB

A melhor educação para seus filhos

Matriculas abertas - Maternal à 5ª série do i grau

Informações: R. Natingui, 1545 - Alto de Pinheiros - SP

Fone: 212-8362

São Paulo

União Geral Armênia de Beneficência comemora jubileu de prata

"Na década de 60, a coletividade armênia do Brasil, especificamente em São Paulo, sentindo-se solidamente alicerçada social e economicamente, respirava um ar mais tranquilo, decorridos cerca de 40 anos de vicissitudes, decorrentes de um processo de fixação, próprio de um povo que acabava de atravessar uma das mais negras páginas de sua história, ou seja, o deslocamento pós-massacre, de sua Mãe-Pátria, em busca de novos horizontes.

No início de 1964, com a visita do Sr. Antranik Poladian, diretor da revista Hoosharar, orgão oficial da AGBU Mundial, mantendo contato com os Sres. Avedis Chahinian, Benjamin Distchekenian, Zaven Kutchukian, iniciou os primeiros passos para a implantação do sonho maior, que era a fundação da UGAB no Brasil.

Foi com este espírito que os armênios aqui radicados vislumbraran a oportunidade de trazer para o Brasil os princípios ugabianos que já se espelhavam por todo o planeta.

Assim, em 01 de setembro de 1963, 23 armênios, reunidos na indústria de calçados "MERCI", pertenecente a família Semerdjian (irmãos Sarkis e Armando) plantaram definitivamente a semente daquela que hoje comemora a seu Jubileu de Prata".

Estas palavras, publicadas pela UGAB São Paulo, em um folheto alusivo a data, sintetizam o início desta entidade no Brasil. A partir do objetivo inicial: "formação física e intelectual das futuras gerações, bem como essistência social" e da primeira diretoria, presidida pelo Com. Avedis Clemente Kherlakian, sediada em São Paulo, onde está concentrada a maior coletividade armênia do Brasil, passou por diferentes etapas até chegar ao estágio atual.

Destaca-se, a instalação na primeira sede própria, em novembro de 1967, no parque D. Pedro II, onde ficou até 1974, quando foi definitivamente instalada na R. Natingui, 1545, onde hoje está instalado o Complexo Educacional Esportivo e Cultural Alex Manoogian, que compreende a Escola Paren e Regina Bazarian, o Ginásio Poli-Esportivo Hagop Mavian e a sede social da entidade, em fase de amplas reformas.

Merece especial menção o trabalho e dedicação dos diversos diretores, sócios beneméritos e sócios honorários, que foram fundamentais para manter a UGAB atuante a ativa ni campo social, cultural e esportivo. Um papel relevante vem sendo representado pelo Depto. Feminino, criado em 1965 e pelo Depto. de Jovens Armenig, fundado em 1973.

Para comemorar este 25° aniversário de fundação, uma série de eventos foi realizada e a diretoria recebeu cumprimentos de co-irmãs de todo o mundo, com representantes diversos nas festividades, conforme apresentamos a seguir:

Sr. José Youssefian e Sra. (membro do Conselho Central da UGAB Mundial)
Sr. Avedis Barsamian e Sra. Presidente do Conselho Regional Sulamericano da Associação Cultural Tekeyan)
Sr. Vahram Hairabedian e Sra. (Presidente da UGAB - Buenos Aires)
Sr. Juan Nourikhan (Presidente da UGAB - Córdoba)
Sr. Carlos Iergatacorzian (Presidente da UGAB - Montevidéo)
Sr. Carlos Keoroglian (membro da diretoria da UGAB - Montevidéo)
Sr. Ardaches Vaneskeheian (Representante do Jornal Sardarabad)
Sr. Garbis Malkhassian e Sra. (Ex-Presidente da UGAB - B. Aires)

Fundadores

Rev. Aharon Sapsezian
Anahid Chahinian
Ara Bohçalian
Avedis Chahinian
Com. Dr. Avedis Clemente Kherlakian
Benjamin Distchekenian
Domingos Nazarian
Rev. Gabriel Chadarevian
Garabed Distchekenian
George Gaidzakian
Heny Kutchukian
Com. José Distchekenian
José Tchakerian
Lucy Esther Jafferian Distchekenian
Maria Distchekenian
Meguerditch Fesdian
Nubar Kalaigian
Dr. Philip Derderian
Sahag Sahaguian
Sarkis Parseghian
Sarkis Semerdjian
Rev. Shnork Kasparian
Zaven Kutchukian

Presidiram a UGAB São Paulo nestes 25 anos:

- *Com. Dr. Avedis Clemente Kherlakian (1964/66)*
- *Com. André Jafferian (1967/78)*
- *Dr. Antonio Miksian (1979/80)*
- *Zaven Der Haroutiounian (1981/88)*
- *Regina Bazarian (A partir de 1989)*

Beneméritos da UGAB

Sr. Paren Bazarian
Sra. Regina Bazarian
Sr. Onnig Chakarian Sana Khan
Sr. Jorge Chakarian Sana Khan
Sr. Leon Demercian
Sra. Eranuhy Mavian

Honorários da UGAB

Sr. Andre Jafferian
Dr. Antonio Miksian
Sr. Diran Mosditchian
Sr. Zaven Der Haroutiounian

Baile e homenagem aos ex-fundadores e ex-presidentes

Como manda a tradição, a diretoria da UGAB - SP promoveu um baile para comemorar o aniversário da entidade, realizado em 14 de outubro, no Clube Sírio, com animação da Orquestra Ed Costa.

Com Mônica Nalbandian como apresentadora, a festa teve momentos de muita emoçzao, como quando foram homenageados os 23 fundadores e os ex-presidentes da UGAB, presenteados com um cartão de prata simbolizando o reconhecimento de nossa coletividade.

A presidente atual, Regina Bazarian, enfatizou no seu discurso a importância da data, destacando o estágio atual da UGAB em São Paulo, que nestes 25 anos sempre serviu a armenidade. Também usaram da palavra Antranik Poladian e José Youssefian, membro do Cons. Central da UGAB, falando em nome da presidente Louise Manoogian Simone.

A bênção religiosa foi celebrada pelo Padre Yesnig Guzelian, representante do Bispo Datev Karibian - Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil e dentre os muitos convidados, destacava-se o Rev. Aharon Sapsezian, Pastor Emérito da Igreja Evangélica Armênia e a cantora franco-armênia Liz Sarian, acompanhada do esposo Telemack Kahvezian e dos artistas Elia Pehlivanian e Charly Oleg.

Palestra de Antranik Poladian

No dia 11 de outubro, na sede da UGAB, o diretor da REVISTA HOOSHARAR (orgão oficial do Conselho Central da UGAB Mundial), Antranik Poladian, proferiu uma palestra destacando o papel da União Geral Armênia de Beneficência em todo o mundo e especialmente em São Paulo. Recordando as diversas tentativas feitas para implantar a filial da UGAB - em São Paulo, Poladian lembrou que a fundação somente foi consolidada na década de 60, quando teve origem tudo aquilo que hoje existe. Ele posicionou também a UGAB no contexto da diáspora, falando dos relevantes serviços prestados em prol do povo armênio na Mãe-Pátria e na diáspora, nas diferentes etapas da história de nosso povo.

Restaurante de Comidas Típicas da UGAB

Todas as quintas-feiras à noite

Requintados pratos armênios

Sede da UGAB - Rua Natingui, 1545 - Alto de Pinheiros - S. Paulo - SP

Escola Paren e Regina Bazarian da UGAB

A melhor educação para seus filhos

Matriculas abertas - Maternal à 5ª série do i grau

Informações: R. Natingui, 1545 - Alto de Pinheiros - SP

Fone: 212-8362

La injusticia triunfó en Moscú

Un editorial de The Armenian Mirror-Spectator

El Parlamento del Soviet Supremo de la URSS, elegido el pasado año como la personificación de la nueva política de democratización de Mikail Gorbachov, ha demostrado que desea continúen las prácticas injustas de sus predecesores de no tener en cuenta los derechos humanos básicos de algunos de los ciudadanos de la Unión Soviética.

La decisión de devolver la administración de Artsaj a Azerbaidján, durante un debate que fue cerrado al público y a los periodistas, fue adoptada por 348 votos contra 5, presumiblemente con algunas abstenciones. Los delegados armenios abandonaron el recinto en señal de protesta.

Varias agencias de noticias informaron que el tema de Artsaj vuelve la situación a febrero de 1988, cuando se iniciaron las demandas de anexión a Armenia. Nosotros no estamos de acuerdo con esa apreciación, porque la trágica decisión del Parlamento soviético va mucho más allá de volver las cosas al mes de febrero.

Desde la memorable eclosión de verdadera ansia democrática reclamando justicia, por parte de los armenios de Artsaj -y que fue la primera expresión pública de un deseo de reparación en la Unión Soviética, según las palabras del propio Gorbachev pronuncia en abril de 1985 en el Congreso del Partido, inaugurando la era de la apertura y la democratización- la región autónoma dentro de Azerbaidján, así como Armenia y la Diáspora, han manifestado justificadamente sus esperanzas y expectativas de que el gobierno de la Unión Soviética arribara a una justa solución. Desde febrero de 1988, más de 500 armenios fueron muertos por azeríes o por soldados en Sumgait, Bakú y Artsaj; armenios también fueron muertos en Armenia, envenenados por activistas azeríes; alrededor de 200.000 armenios fueron obligados a escapar de Azerbaidján; frecuentes escaramuzas armadas hubieron entre ambos bandos en Artsaj, sobre las áreas que bordean Armenia y Azerbaidján, así como también sobre las fronteras de Armenia y Najicheván. En los tres pasados meses, el bloqueo económico de Armenia y Artsaj por parte de Azerbaidján -un acto absolutamente punible por las leyes internacionales- todavía continúa.

Son hechos que no pudo ignorar el Parlamento soviético en su decisión tomada a espaldas de esta situación innegable.

La decisión parece indicar que se permitirá otra vez la acción del partido comunista de Artsaj y, nuevamente, el funcionamiento de sus cuerpos administrativos (ellos fueron desmantelados en enero, cuando se formó el Comité Especial de Administración designado por Moscú para administrar la región en su nombre). Pero esta administración, Bakú quiere tenerla bajo su control (el mismo sistema que durante los últimos 70 años hizo de Artsaj la región más atrasada de toda la Unión Soviética). Esto volvería a poner en práctica un sistema totalmente desacreditado -criticado por las propias autoridades de Moscú- que de ser reinstalado creará en los armenios la expectativa de que todo será todavía peor. Durante el pasado año, miles de azeríes, abiertamente y con el aparente consentimiento del ahora disuelto Comité Especial de Administración, se asentaron en la fertil región meridional de Artsaj, y en los alrededores de la ciudad de Shoushí.

Como dijo la embajada soviética en Washington, esta semana, se ha constituído ahora una región "de facto" en Artsaj. Si la decisión del Parlamento Soviético es implementada, ahora los armenios locales deberán elegir entre dos zonas: la vida bajo el régimen hostil, aceptando todas sus funestas consecuencias, o vivir en sus hogares ancestrales, asentándose donde puedan. Son opciones de abrumadoramente negativas consecuencias para la seguridad y el futuro de la región caucásica.

Nosotros creemos que los legisladores de Moscú fueron influenciados en su decisión por la amenaza de una huelga general de 10 días en Azerbaidján, anunciada por el Frente Popular. Nosotros creemos que el económico y otros factores, jugaron importante papel en la trágica decisión. Nosotros creemos que a despecho de sus exhortaciones por la justicia y los derechos humanos, el deseo de una noble idea de libertad y la rectificación de las injusticias de la era staliniana, los legisladores soviéticos estaban mal dispuestos para tomar medidas claras y concretas. Los 348 sobre 5 votos, si son verdaderos, reflejan la pobreza de los miembros de ese cuerpo y, además, afectan todo el programa de democratización de Gorbachov, un programa por el cual el propio Gorbachov enzalza las virtudes de la libertad en Europa Oriental y el completo desmantelamiento de los remanentes de pasadas injusticias y, por otra parte, resuelve mantener intacto un claro ejemplo de la misma injusticia: la criminal separación de Artsaj de Armenia.

¿Qué sucederá ahora?

¿Qué debemos hacer nosotros?

No lo sabemos. Debemos esperar la expresa resolución del Parlamento soviético. Mientras tanto, nosotros tenemos la absoluta certeza de que los armenios de Artsaj, con sus bravura legendaria y su particular tenacidad, quieren estar allí donde ellos deben estar, quieren reorganizarse, combatir los atentados e intimidaciones, la supresión de sus libertades y luchar contra el restablecimiento de un estado de esclavitud.

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 771-6500

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Պուէնոս Այրէսի Մասնաճիւղի Վարչական Ժողովի Շնորհաւորութիւնները

- Արժանթինի Կառավարութեան եւ Ժողովուրդին
- Արժանթինահայոց Թեմի Առաջնորդ Գերդ. Տ. Գրիգոր Եպս. Բուճիաթեանին
- Կաթողիկէ համալիքի Էքւարդ Գեր. Վարդան Եպս. Պողոսեանին
- Հայ Ամերտարանական Համալիքին
- Հարաւ Ամերիկայի հայկական բոլոր միութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն
- Քաղաքին հայ մամուլի եւ ուտիճ ժամերու խմբագրութեանց
- Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան մեծ ընտանիքի անդամներուն եւ համայն հայութեան.

«Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ»

Եոիրատուութիւններ Հ.Բ.Ը. Միութեան

Գրե. Ազատ Տօնիկեանի մահուան քառասունքին առթի առացաած են հետեւեալ եոիրատուութիւնները.

Ազի Տիկ. Աճէմ Տօնիկեան եւ զաւակներ	U. 100.000.-
Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Քէշիշեան	U. 80.000.-
Տէր եւ Տիկ. Բիւզանդ Գիւեղուչեան	U. 80.000.-
Տէր եւ Տիկ. Վահրամ Հայրապետեան	U. 20.000.-
Տէր եւ Տիկ. Ռուբէն Քէշիշեան	U. 10.000.-
Տէր եւ Տիկ. Հայկ Շահինեան	U. 10.000.-

ALDEBARAN

Temporada 89/90

Ruta Panamericana Ramal 9 a Escobar
(Km. 38,500 - Frente Sylvapen)
Pileta de Natación - Vestuarios - Duchas - Fútbol - Voley - Fogones - Solarium - Abonos Temporada (9/12 al 18/3)
Socios mayores A 25.000,
no socios mayores A 35.000
Menores 12 años, A 12.000
No socios menores A 17.000
(Menores 6 años sin cargo)

Diarias: Socios 1.500, no socios 2.000
Menores socios 800, menores no socios 1.000
(Menores de 6 años sin cargo)

INFORMES Y RESERVAS: U.G.A.B.

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

Aganbeguian explica la perestroika

Durante su fugaz esta en Buenos Aires, Abel Aganbeguian fue entrevistado por el diario La Nación, y estas fueron sus respuestas.

¿Cómo surgió la idea de la perestroika?

- La idea nació en vinculación con el comienzo de una situación de crisis, degradación de la agricultura, un cada vez más lento crecimiento de la producción industrial y un descenso del nivel de vida.

Pero fue la descomposición social que se comenzó a registrar y la corrupción administrativa el fenómeno que más preocupación causó.

La crisis no fue por casualidad o como resultado de algunas fallas, sino la consecuencia de un sistema económico y político basado en la ecuación orden-mando, que ya no era económicamente efectivo y que entró en bancarrota.

¿Cuántas personas participaron de la creación de la perestroika?

- La perestroika fue exigida en realidad por la gente, el conjunto de la población, que había llegado ya al límite de su capacidad de tolerancia. Pero en su elaboración concreta participaron no más de 2 decenas de personas. No fue resultado de una reunión de gabinete, sino producto del debate de especialistas, científicos, sociólogos, filósofos, diplomáticos y juristas. No predominaron los economistas.

Gorbachov, por otra parte, comienza su carrera en el Ministerio de Agricultura.

¿Cuándo tuvo su primer contacto con Gorbachov?

- En 1984 se realizó un plenario científico y técnico donde varios científicos tomamos contacto con Gorbachov. Allí comienza el estudio de la convergencia que tendría sobre la reforma política el nuevo proceso económico. Allí se organizó una brigada de trabajo que preparó Mikhail Riskov; un conjunto de 8 personas a las cuales Gorbachov veía con frecuencia.

Luego Tchernenko suprime la actividad del grupo en 1985, pero producido su fallecimiento volvimos a trabajar nuevamente.

¿Cuáles son las mayores dificultades que atraviesa la perestroika?

- La existencia de dinero sobrante en la población, lo que provoca inflación y encarecimiento de los artículos de consumo. Ello produce una desvalorización del rublo y la gente busca escaparse del dinero de diversas formas. Ese dinero sobrante se produjo por la incorrecta determinación del salario, el déficit presupuestario, la desarticulación de las finanzas y del mercado de consumo respecto de la oferta.

Hay más dinero que productos y como los precios son estatales se produce una desarticulación seria.

¿Ello supone que habrá precios libres, o sea fijados por el mercado?

- Por ahora no habrá precios libres ya que para pasar a precios libres hay que tener reservas monetarias adecuadas.

Será un proceso gradual, pero en dos o tres años se puede lograr la normalización. En 1995 el 75% de los productos podrá tener precios de mercado.

¿Cómo se lograría aumentar la producción si no hay oferta precisamente porque no hay un mercado de libre iniciativa?

- Se puede aumentar la producción por medio de cooperativas, la propiedad estatal de producción, las sociedades familiares de servicios, la integración de empresas mixtas.

Son varias las formas posibles.

¿Cuán amplia puede ser la propiedad privada en la URSS.?

- Se puede tener un negocio, un taller, un café, una agencia de servicios como plomería, etc. No hay límites formales a la propiedad privada. Si se gana un millón de rublos se puede tener un millón.

¿Quién puede atesorar un millón de rublos (equivalente a un millón de dólares según el cambio oficial) en la URSS.?

- Yo, por ejemplo, con los derechos de autor de mis libros si me reportan un millón de dólares.

¿ La Perestroika puede llegar a cuestionar la propiedad estatal de los medios de producción?

- La perestroika parte del principio de la necesidad de un pluralismo con diversas formas de producción, tales como el arriendo, la propiedad estatal, las cooperativas, la empresa unifamiliar, las sociedades por acciones.

Asimismo, el Estado no debe responder por las empresas, las que pueden entrar en bancarrota si no obtienen los resultados esperados.

Numerosos comentarios recientes indican que la perestroika encuentra dificultades en mejorar el nivel de vida de la población. ¿Es así?

- Correcto. La perestroika política anda mejor que la económica; pero en dos o tres años la situación cambiará.

Si la perestroika restablece un sistema de precios libres, actividad privada y leyes de mercado, ¿se puede seguir hablando de un sistema comunista?

- El sistema económico actual no es el correcto porque estuvo basado en el método orden-mando, la limitación de la libertad y la enajenación de la tierra. Eso no es el socialismo como lo entiende la perestroika. En realidad, la perestroika marca el fin de un tipo de socialismo, el socialismo cuartelero.

Puesto que la URSS es un fuerte comprador de la Argentina, ¿cómo puede incidir la perestroika en esa relación?

- La perestroika ha incidido en forma favorable tanto en el proceso de superación del nivel de vida de la población cuanto en el de la agilización del comercio. La vinculación entre países como la Argentina y la Unión Soviética debe aprovechar, por lo tanto, esa nueva situación.

Dole promete que la Resolución pasará al Senado

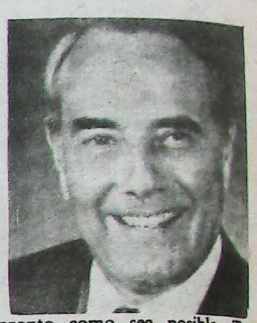

El lider republicano Robert Dole confirmó, desde el seno del Senado norteamericano, su total apoyo para que la Resolución sobre el Genocidio sea tratada por ese cuerpo legislativo.

Manifestó que no es la primera vez que una resolución conmemorativa produce controversias en reuniones del Congreso, y que esta resolución será incluída ahora en el calendario de temas a tratar por el Senado. "Desde el momento en que la Comisión de Justicia ha resuelto favorablemente este tema, yo entiendo que debe darse oportunidad a todas las partes a considerarla y proponer sus comentarios e ideas acerca de la Resolución, y yo he de trabajar por ello desde el seno del Senado. Al respecto, ya he mantenido una serie de útiles discusiones sobre el tema con funcionarios de la Administración. El presidente me ha escrito dos veces sobre el particular.

Debo manifestar que nosotros hemos logrado ya algún progreso cerrando la brecha de desacuerdo que existía en torno a la Resolución. Simultáneamente he hecho contactos favorables con la comunidad armenio-americana. Mantengo reuniones con la comunidad judeo-americana, que ha tomado particular interés en la Resolución, y también tengo contacto con la comunidad turco-americana, así como con la embajada de Turquía aquí, incluyendo reuniones con el embajador de Turquía. A todos les he dicho claramente de mi firme apoyo a la Resolución del Comité, así como de mi decisión de ponerla en marcha tan pronto como sea posible. También dije claramente que considero que la Resolución no puede tener impacto sobre las relaciones turco-norteamericanas, ni tampoco puede considerarse ofensiva para los ciudadanos turcos, especialmente para los turco-americanos. La Resolución tiende a conmemorar un hecho del pasado, perpetrado por un pueblo y un estado imperial que ya son historia.

La Resolución se refiere a la tragedia sufrida por cientos de miles de armenios. No hay nada referido a los días actuales de Turquía ni a sus actuales ciudadanos.

A despecho de la confianza puesta en nuestros esfuerzos realizados sobre todas las partes, nosotros nos sentimos capaces de unir las mentes a través de un lenguaje que exprese la verdad, llevando claridad en los puntos esenciales. Creo que ello puede ser aceptado por la Administración.

Mientras tanto, yo invito a las partes interesadas a trabajar conmigo para lograr un final feliz".

Excelente versión del Requiem de Alexander Harutiunian

Cada presentación del Coro "Shnorhalí" de la Unión General Armenia de Beneficencia, es la entrega de un trabajo conciente y con objetivos claros de constante superación. Esta vez, y en recordación de las víctimas del terremoto que el 7 de diciembre de 1988 sacudió a Armenia, esta calidad tuvo oportunidad de mostrarse el mismo día de este año, en el concierto que con este motivo tuvo por escenario la Iglesia Apostólica Armenia San Jorge, de Vicente López. Allí, a parte de obras de Gomidás, Sarkissian, de la misa de Mejanedjian, Shnorhalí, Arcadelt y Athos Palma, se escuchó por primera vez el Requiem de Alexander Harutiunian basado en el himno sharagan de la liturgia armenia "Oh Señor ten compasión de las almas de nuestros difuntos" (Keta Der).

Allí también habló el Padre Arsham Bozoian para referirse al luctuoso suceso del terremoto y a su conmemoración.

Cabe señalar también que, el 12 de diciembre, el Coro "Shnorhalí" cantó partes de la Misa Joreniana y el Gloria de Athos Palma, en la Misa que con motivo de la colación de grados de la Universidad del Salvador se rezó en la Iglesia homónima.

En este acto estuvo presente el Doctor René Favaloro quien, al felicitar al Coro, expresó que no quisiera morir sin haber visitado nuevamente a Armenia.

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

Comunicado

Luego de silenciosos aunque pesados trabajos, consideramos que es nuestro deber enterar a la colectividad acerca de la actual situación de nuestra iglesia.

Es evidente que por la profundización gradual de divergencias de opinión entre el grupo que ha establecido su dominio dentro del Consejo Directivo de la Iglesia Apostólica Armenia, así como sobre la Iglesia misma, y el Primado, se ha producido un inevitable conflicto a partir del mes de julio de este año, el que hasta hoy, lamentablemente, a pesar de los esfuerzos realizados, no fue posible solucionar.

El disentimiento fundamental reside en la conducta del Consejo, que trata de laicizar la Iglesia Armenia, explotar la autoridad y las posibilidades de la misma a favor de intereses faccionarios, que llevan a apropiarse de los derechos y autoridad de la Iglesia y del propio Primado.

Ante esta conducta intolerable, el Primado intervino, en defensa de los intereses de la Iglesia, para desnudar -en el propio templo y en las páginas de la prensa armenia- la inperdonable conspiración y los abusos cometidos.

En su momento, Su Santidad Vazken I°, Catolicós de Todos los Armenios, fue enterado de esta situación, y mediante cartas y telegramas especiales hizo llegar al Consejo sus exortaciones paternales y patriarcales, invitándole a respetar y aplicar las leyes de la Iglesia Armenia.

Desde setiembre hasta principios de diciembre, con el espíritu de la recomendación del Vehapar y con la participación de influyentes personalidades, se realizó un trabajo destinado a lograr un modo de conciliación, según el cual las tareas religiosas deberían quedar bajo la supervisión del Primado, secundado por un cuerpo eclesiástico, y el Consejo debería ocuparse de otras tareas de su competencia.

Lamentablemente, los esfuerzos efectuados en este sentido no dieron resultado. El Consejo adoptó una actitud intransigente, y tajantemente rechazó todas las propuestas.

Además, continuando su conducta ilegal y bajo condiciones ilegales, decidió convocar a una asamblea general para el 3 de enero, y realizar elecciones (nominaciones).

De este modo, el Consejo persevera en su conducta tiránica y arbitraria, y mediante una reunión ilegal y con nominaciones -no considerando ninguna otra circunstancia-, quiere perpetuar dicha conducta y su dominación.

Ante esta dolorosa situación, nuestra arquidiócesis fue obligada a recurrir al único medio para impedir el escándalo, como es el presentar una protesta ante las autoridades competentes del Estado Argentino, a fin de que por la intervención y la supervisión de este último, se impidiera la asamblea del 3 de enero y se efectúen investigaciones para averiguar si la actividad del Consejo corresponde o no a los estatutos vigentes.

Así, se entregaron a la Inspección General de Justicia dos escritos de protesta: uno presentado por un grupo de socios, y el otro por el propio Primado.

En dichas protestas se formulan las siguientes acusaciones:

a) La actividad de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia es ilegal y anormal.

b) Han sido adulterados y degenerados los verdaderos objetivos, imágen y carácter de la creación de dicha Institución.

c) La Iglesia, cuya actividad corresponde indistintamente a todos los creyentes armenios, por causa de la conducta adoptada por el actual Consejo, se ha convertido en una organización de carácter partidario de actividad discriminatoria.

d) La conducta y comportamiento son tiránicos y antidemocráticos.

e) En la Institución se producen groseras desviaciones de forma y de fondo.

f) Son desviadas las disposiciones de los artículos 1, 2, 7, 8, 9, 10, 22, 23 y 24 del estatuto.

g) Las desviaciones administrativas y burocráticas a menudo afligen a los creyentes y los alejan de la Iglesia.

h) Las listas de socios no están regularizadas y (se ejecuta un trabajo programado con el propósito de borrar de las listas a los socios disconformes y desconfiables).

j) Se pisotea el derecho de otras organizaciones de la colectividad en cuanto a su participación en los trabajos de administración de la Iglesia.

k) El Consejo no presenta a la comunidad información ni da cuenta de su actividad y objetivo.

Tenemos confianza en que los organismos adecuados del Estado, luego del estudio de estos antecedentes, habrán de concluir en que la organización que lleva el nombre de Consejo Central de la Iglesia, no es un sencillo club, sino una Iglesia oficial cuyo objetivo es el de reunir a los creyentes de la Iglesia Apostólica Armenia y cultivar en ellos la fe y la vivencia religiosa.

Aseguramos a nuestros creyentes que en este paso que hemos dado no hay ningún aspecto deshonroso para la colectividad, por el contrario el mismo sólo puede contribuír a mejorar la presente situación que sí es deshonrosa.

A continuación de este comunicado publicamos el texto del Artículo 22 de los Estatutos, junto con sus sucesivas modificaciones, lo que pone de manifiesto la trama del complot urdido por el Consejo para apropiarse, en el futuro, de los bienes que pertenecen a la Iglesia, por cuenta de una tercera asociación.

Invitamos a nuestro pueblo creyente y celoso de los intereses de la Iglesia, sin distinción ni discriminación alguna, sean socios o no de la Institución, a que hagan valer los derechos y bienes de la Iglesia, no tolerando que ellos sean violados por otros intereses particulares.

Que Dios nos bendiga y ayude a todos nosotros en nuestra noble lucha.

ARQUIDIOCESIS ARGENTINA DE LA IGLESIA APOSTOLICA ARMENIA

El Artículo 22 y sus modificaciones

Su texto original:

Art. 22° - La Institución Administrativa de la Iglesia Armenia podrá dejar de existir únicamente en el caso de que no quedaran en el país **fieles del culto de la Iglesia Armenia; ni descendientes dispuestos a continuar la obra piadosa de sus mayores.** Llegado ese caso las iglesias, los objetos de culto, las escuelas y demás bienes de la Institución **pasarán a poder de la Sociedad de Beneficencia Armenia radicada en la República Argentina y, no existiendo esta, al Consejo Nacional de Educación** a fin de crear y sostener, con estos fondos, en una Universidad del país, una cátedra de lengua armenia.

Primera modificación (1984)

Art. 22° - La Institución Administrativa de la Iglesia Armenia podrá dejar de existir únicamente en el caso que no quedaran en el país **fieles del culto de la Iglesia Armenia, ni descendientes dispuestos a continuar la obra piadosa de sus mayores.** Llegado ese caso, las iglesias, los objetos de culto, las escuelas y demás bienes de la Institución **pasarán a poder del Ministerio de Educación y Justicia a fin de crear y sostener, con estos fondos, en una Universidad del país, una cátedra de lengua armenia.**

Segunda modificación (1985)

Art. 22° - La Institución Administrativa de la Iglesia Armenia dejará de existir únicamente en el caso **de que no cuente con un número de asociados suficiente para cubrir los cargos directivos y de sindicatura.** Llegado ese caso, todos los bienes de la Institución **pasarán a una asociación civil** con personería jurídica, sin fines de lucro y exenta de todo gravámen nacional, provincial y municipal.

A 10 años de una pérdida irreparable

Haigazun Tchalian

El 4 de enero se cumplirán 10 años de la desaparición de un hombre vital para la colectividad: Haigazun Tchalian.

Presidente de la filial Buenos Aires de nuestra Asociación Cultural Tekeyan, Vice-Presidente del Consejo Sudamericano de la Organización Demócrata Liberal Armenia "Ramgavar Azadagán", eficiente colaborador de UGAB, miembro y secretario de la Comisión Administrativa de la Iglesia Armenia, integrante de la Comisión del Cementerio Armenio, Presidente de la Unión Compatriótica Armenia de Marash, este hombre excepcional fue un auténtico realizador en el seno de la colectividad. Lo hizo todo y todo lo hizo bien. Por pequeña que fuera la tarea que se le encomendara, la cumplía con decisión y responsabilidad, hasta lograr los resultados previstos.

Sardarabad **también lo contó en su elenco como director, colaborador, orientador, y consejero.**

Lo evocamos sentidamente en este décimo aniversario de su muerte, lamentando que ella haya privado a la colectividad de un hombre particularmente clave en la solución de los problemas y situaciones de la armenidad.

LIGANDO

¿Cuántos años han de pasar sobre un pueblo, antes de que le sea concedida la libertad?.
¿Cuántas veces han de volar las balas de cañón antes de ser proscriptas para siempre?.
¿Cuántas muertes serán necesarias para dar a conocer que ya han muerto demasiados?.
¿Cuántas veces puede un hombre volver la cabeza fingiendo que no ve...?

BOB DYLAN

LIGA DE JÓVENES

Liga 89

- BAILE EN XPRESS
- TALLER DE FOTOGRAFÍA
- II OLIMPÍADA RIOPLATENSE
- ARTE Y TRADICIÓN ARMENIA EN BUENOS AIRES
  Banco de Canadá
- 12° OLIMPÍADA MUNDIAL NAVASARTIAN
- EXPOSICIÓN PICTÓRICA
  Banco de Boston
- TALLER LIBRE DE DIBUJO Y PINTURA
- BAILE OLÍMPICO LA NOCHE DE LAS LIGAS
- EXPOSICIÓN FOTOGRÁFICA
  Alumnos del Curso
- BAILE EN NEW YORK CITY
  III Fiesta Inolvidable

De Viaje...

(Montevideo, enviado especial). En el viaje realizado por la Liga de Jóvenes al Uruguay el fin de semana del 10 al 11 de diciembre, no todos fueron resultados deportivos. Testimonio de ello son las actividades sociales que se desarrollan paralelamente y las anécdotas y recuerdos que quedan al finalizar el viaje.

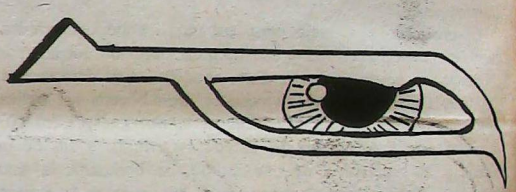

Entre aquellas actividades, algunos integrantes de la Liga de Jóvenes realizaron una entrevista a un ocasional pasajero del hotel en que nos hospedábamos. Ana Karakas fue quien me acercó la primicia: Mariana Guezikaraian y Gilda Kadarian se habían encontrado inesperadamente con un piloto de reserva norteamericano (en realidad, él las encontró a ellas descubriendo "el bonito acento argentino" que tienen) que había realizado cuatro vuelos a Armenia en ocasión de proveer ayuda a la población afectada por el nefasto terremoto, entre los meses de enero y marzo de este año.

Peter Ojens, estadounidense, descendiente de ucranianos y residente en Los Angeles (de donde destacó la importante comunidad armenia que vive allí), se puso enteramente a nuestra disposición durante un largo rato en el cual nos habló (dominando un casi perfecto español) de sus impresiones de Armenia en los días inmediatamente posteriores al terremoto.

Sus palabras para describir aquello fueron "las de un panorama bastante desolador al principio". A pesar de las grandes pérdidas, sobre todo humanas ("caminaba y veía madres sin hijos e hijos sin sus padres; las impresiones del lugar eran tan terribles como las de una guerra. Cuando yo llegué había todavía charcos de sangre"), destacó "la importantísima labor de la juventud en el lugar", que sumado "a la ayuda recibida del exterior", le hacía ver que en un par de años -a su juicio- la situación estaría casi totalmente superada.

Instó, además, a que los jóvenes "visiten Armenia ahora, en este momento de la reconstrucción, que aún es crítico", y refirió que "aún es necesaria la ayuda a Armenia y que cada país debe aportar su grano de arena para hacer posible la reconstrucción". Nos adelantó, además, que volverá hacia el 15 de enero a territorio armenio para llevar medicamentos.

Después de una amena charla con este hombre, a quien ya sentíamos como un armenio más, se despidió de nosotros "satisfecho de que haya una tercera generación de jóvenes que aún siente y quiere a Armenia".

FABIO

EL JUEVES 21/12

NEW YORK CITY

VOS...

Y LIGA

AHORA...

LA GENTE

HABLA!!

UN NUEVO AÑO

Muchas Ideas... Pocos Aciertos...

11 DE DICIEMBRE DE 1989. TODA LA COMUNIDAD ARMENIA FUE CONVOCADA A UNA MANIFESTACION DE CARACTER NACIONAL POR LA PROBLEMATICA DE GARABAGH, FRENTE A LA EMBAJADA DE LA U.R.S.S..

HASTA AQUI TODO PARECE ESTAR EN ORDEN PERO, HACIENDO USO DE LA AUTOCRITICA, TENDRIAMOS QUE SEÑALAR ALGUNOS ASPECTOS NEGATIVOS.:

SI LA MANIFESTACION FUE REALIZADA PARA LLAMAR A LA OPINION PUBLICA, ES NUESTRO PARECER QUE CON APROXIMADAMENTE 200 PERSONAS DE CONCURRENCIA LA IMAGEN BRINDADA ES DE POBREZA EN LOS JUSTOS RECLAMOS...

POR OTRA PARTE ¿ESTAMOS TODOS REALMENTE DE ACUERDO EN LA FORMA EN QUE SE REALIZO DICHA MANIFESTACION? POR MOMENTOS INSULTANTE, HACIENDO GALA DE TOTAL DESUBICACION. LA LIGA DE JOVENES PARTICIPA EN TODAS LAS CUESTIONES INHERENTES A LA CAUSA ARMENIA. Y, AL SER NACIONAL, ASISTIO A DICHA CONVOCATORIA. SIN EMBARGO, EN ALGUNA MEDIDA ES IMPORTANTE REPLANTEARSE LOS EFECTOS Y CONSECUENCIAS, TENIENDO OBJETIVOS CLAROS, MENSAJES PRECISOS PARA EVITAR RESULTADOS NO DESEADOS.

LIGA DE JOVENES

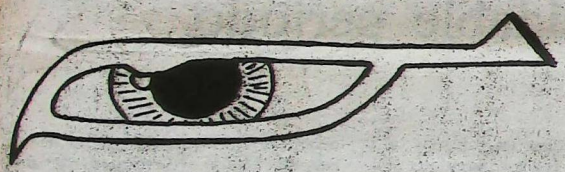

Despedida a 5º Año

Quiero expresar en esta nota lo que no pude decir en su momento.

Deseo despedirme de los chicos egresados de quinto año, que se fueron y que no volveré a ver todas las mañanas con las caras de dormidos o estudiando para los "queridos examenes".

Todos ustedes comienzan una nueva etapa en la vida, tal vez la más importante de todas, por eso les deseo mucha suerte, aunque no es muy necesaria porque ustedes son triunfadores y estoy segura de que van a lograr esa meta que se han propuesto.

Por suerte, ese espacio vacío que dejan lo van a ocupar los chicos que el próximo año entran en el deseado primer año. Para mi fue inolvidable. Espero que para ellos también lo sea.

A esos chicos les doy la bienvenida y les deseo un muy buen año.

A ustedes los despido con un fuerte abrazo y un gran besote, que me gustaría poder dárselos a cada uno personalmente, pero como no puedo se los mando a través de estas líneas.

MARIANA TATLIAN

Armenios "Hoy" - Armenios "Mañana"

Vivimos momentos críticos, típicos en nuestra edad, signados por indecisiones, angustias y temores. Nos dejamos arrastrar por un estilo de vida que nos impone pautas de conducta biográficamente determinadas, tales como vestirnos, caminar, pensar, hablar, etc., de una u otra forma y en un determinado contexto. Esto, sin embargo, no trasciende cuando las formas adquiridas no afectan a los logros u objetivos alcanzados o a perseguir por la juventud.

Nosotros, los jóvenes que formamos parte de la comunidad armenia, nucleados en un endogrupo común, compartimos una serie de similitudes en cuanto a nuestra idiosincracia, cultura, etnia.

Lo llamo endogrupo ya que formamos parte de esa enorme masa que se encuentra en la periferia de ARMENIA: la DIASPORA.

Y somos periferia porque estamos y necesitamos estar en contacto con ella pues de ELLA nos nutrimos y a ELLA nos dirigimos con nuestro accionar comunitario, solidarizándonos en graves momentos y respaldándola en aquellos críticos.

Hemos vivido intensas jornadas de dolor y aún hoy las seguimos padeciendo. Estas heridas abren a una reflexión, una pregunta, muy común y

¿COMO RESPONDER A TALES NECESIDADES?

¿COMO PALIAR EL DOLOR?

¿QUE HACER FRENTE A ESTA SITUACION?

Es una inquietud que ya es una constante en las agrupaciones juveniles. Al cuestionarnos estas preguntas, más de uno de nosotros se siente impotente por no poder estar allá dando una mano.

Entonces llegamos a la conclusión de que nuestra tarea está afuera: en la difusión, respaldo, resguardo y AMOR hacia la armenidad. Sobre todo esta última, ya que de ella dependen las demás.

¿Y... COMO LOGRARLO?

No alcanzan vastas manifestaciones de protesta, reivindicatorias o actividades sociales paralelas para dar a conocer nuestro problema y hacernos oír.

Todos estos actos contribuyen a nuestra gran tarea, sí; pero hace falta más.

Todo joven que se encuentra en alguna organización institucional de la colectividad debe sentir ese... ALGO QUE ESTA FALTANDO.

Me permitiría compararnos con un hermoso árbol que da sus frutos, producto de la siembra y cosecha del hombre en conjunción con la naturaleza. Pero OH! a ese árbol le han cortado las raíces y aunque todavía aparente ser bello y hermoso caerá pues nadie lo injertó nuevamente.

Creo que lo que nos está faltando es conocer nuestras raíces, nuestros orígenes y ancestros, CULTIVARNOS.

HABLAR nuestro idioma, aprenderlo, sentirnos orgullosos de él, conocer nuestra cultura y civilización para luego difundir la armenidad con más fundamento y aplomo.

Así, abriendo zanjas para cultivar árboles, cimientos para elevar nuestras instituciones.

Empero, de nada sirven tales construcciones si las raíces o los cimientos no son profundos.

Creo que esta es una de las piezas del rompecabezas que nos faltan y que, por suerte no ha desaparecido, sino que, simplemente, se ha perdido. Y creo que es una pieza fundamental para que desde la diáspora contribuyamos con Armenia y mantengamos encendida la llama de la armenidad.

Leer, ilustrarnos, querer lo que hacemos, respetarnos y trabajar mancomunadamente son instrumentos y características que también debemos tener en común.

De las otras piezas perdidas del rompecabezas hablaremos más adelante. ¿Por qué no pensás vos/Ud. cuáles pueden ser y cómo hallarlas? De encontrar alguna no deje/s de informarnos o escribirnos: ya sabe/s dónde y verá/s que juntos la ubicaremos mucho más rápido y más fácil.

Espero que, con la esperanza y la unión de todos aquellos que sientan algo por la armenidad, pronto logremos encontrarnos para así poder, TODOS JUNTOS, recoger las piezas, enmendarlas y así proyectar un año con esfuerzo, dedicación, honestidad y por sobre todas las cosas PERSEVERANCIA para lograr nuestro único y querido fin: LA UNION.

Ah! me olvidaba de decirte/le algo:

- LOS LIBROS NO MUERDEN, NI SON UN QUEMO

Y

- SOLO EL PODER se encuentra allí donde está el SABER.

Hasta la próxima.

VICTORIA MINOIAN

A Todos: Paz, Felicidad, Prosperidad

Բոլորիս՝ Խաղաղութիւն, Երջանկութիւն եւ Բարգաւաճում

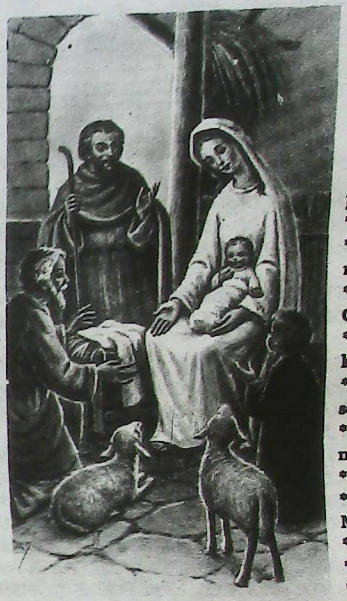

• Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:
• Արժանթինի բարեխնամ կառավարութեան:
• Հայաստանի կառավարութեան:
• Բոլոր Ազատական Կուսակցութեան կեդրոնական Վարչութեան եւ բոլոր շրջանային Վարչութեանց:
• Սփիւռք. Հետ Մշակութային կապի Կոմիտէի Նախագահ Ցիար Կարլէն Դալլաքեանին եւ իր անմիջական գործակիցներուն:
• Թէքէեան Մշակ. Միութեան ի սփիւռս աշխարհի ցրուած մասնաճիւղերուն:
• Հ.Ռ.Ը.Միութեան Ճկեանս Նախագահ Ցիար Ալէք Մանուկեանին, իր կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամներուն, Միութեան բոլոր մասնաճիւղերուն:
• Արժանթինահայ Թեմի բարեջան Առաջնորդ Գեր.Տ. Գրիգորիս Եպս.Բունիաթեանին:
• Պրազիլահայոց Թեմի բարեջան Առաջնորդ Գեր.Տ. Ցաթեն Ղարիպեանին:
• Ուրուկուահայոց Հոգեւոր Հովիւ Ճակոբ Ծ.Վրդ.Գըլըճեանին:
• Հարաւային Ամերիկայի Կաթողիկէ ջոյր համայնքի Էքսարտ Գեր. Վարդան Եպս. Պողոսեանին:
• Հայ Աւետարանական համայնքի հովուապետներուն:
• Հարաւ. Ամերիկայի բոլոր Միութիւններուն ու Կազմակերպութիւններուն:
• Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան մամուլի խմբագրութեանց:
• Սարտարապատի ընթերցողներուն:

• A S.S.Vazkén 1°, Catholicós de todos los armenios y Patriarca Supremo.
• Al Superior Gobierno de la República Argentina
• A los Gobiernos de Brasil y Uruguay
• Al Consejo Central de la Organización Demócrata Liberal Armenia (Ramgavár Azadagan)
• Al Comité de Relaciones Culturales de Armenia con la Diáspora
• Al Consejo Central de la Asociación Cultural Tekeyan
• Al benefactor Alex Manoogian, presidente vitalicio honorario del Consejo Central de la UGAB (EE.UU.)
• A la Sra. Louise Manoogian-Simone, presidente de UGAB Central (EE.UU.)
• Al primado de la Iglesia Apostólica Armenia, Monseñor Grikoris Bouniatian
• Al Primado de la Iglesia Apostólica Armenia del Brasil, Monseñor Datev Gharibian
• Al R.P.Hagop Kelendjian, jefe espiritual de la Iglesia Armenia del Uruguay
• A la Iglesia Católica Apostólica Romana - Rito Armenio
• Al Exarca de los armenios católicos para América Latina, Monseñor Vartán Waldir Boghossian
• A la Comunidad Evangélica Armenia
• A todas las instituciones armenias de Sudamérica
• A todos nuestros lectores y amigos

Córdoba

Final feliz de un *inolvidable período*

(1983 - 1989)

En diciembre de 1983, por especial pedido del representante sudamericano Sr. José Youssefian, me hice cargo de la presidencia de la Unión General Armenia de Beneficencia de Córdoba, con la promesa de permanecer un año. Fueron seis, seis importantes años para la historia de nuestra Institución, en los que conformamos un equipo que tenemos aún hoy al servicio de Parecordzagán; personalidades de la talla de Carlos Mihitarian, Enrique Basmallian, Nazaret Vartanian, Alberto Berberian, Pedro Caradagian, Olga Andonian, Graciela Portugal, y los actuales directivos Ricardo Eretzian, Enrique Eulmesekian y el que escribe esta nota Juan Nourikhan.

Se hicieron las siguientes obras: remodelación total de la sede social, sala de la planta baja "Sra. Berdjuhí Emirian", salón de fiestas para 600 personas "Sra. Arpiné Kouyoumdjian", sala de deportes "Dr. Berge Setrakian", sala infantil "Srta. Isabel Aintablian", biblioteca "Sr. Edmond Azadian", sala de reuniones "Sr. Torós Ernekian", a la vez que baños y vestuarios, instalación de gas natural, instalación de grifo para pileta de natación, casa del casero, depósito para muebles y útiles, cancha de futbol, tenis, voley y bochas, once juegos de mesas y bancos para el parque, la construcción de diez locales comerciales que, junto al departamento que donara el Sr. Nourikhan, capitalizamos para la UGAB la suma aproximada de U$S 100.000 sin el aporte de la Central, y que hoy con sus alquileres permite solventar el gasto fijo institucional.

Hemos culminado nuestro período de directivos activos, pero estaremos siempre presentes y conviene recordarlo, como dice William Penn: **Tienen derecho a censurar los que tienen corazón para ayudar.**

Quiero agradecer a este semanario **Sardarabad** por el apoyo permanente que nos brindó a través de todos estos años, a los socios adherentes de UGAB Córdoba, a las distintas subcomisiones que colaboraron -en especial a la sub-comisión de Damas-, a la inolvidable Señora Arpiné Kouyoumdjian, al Sr. Haig Emirian, al Sr. José Youssefian, la Srta. Isabel Aintablian, a todas las personas de la filial amiga de Buenos Aires que colaboraron con Córdoba, como así también a todas las personalidades internacionales de la UGAB, en especial al Señor Alex Manoogian y a su hija la Señora Louise Manoogian Simone, como así también al Dr. Berge Setrakian.

JUAN NOURIKHAN

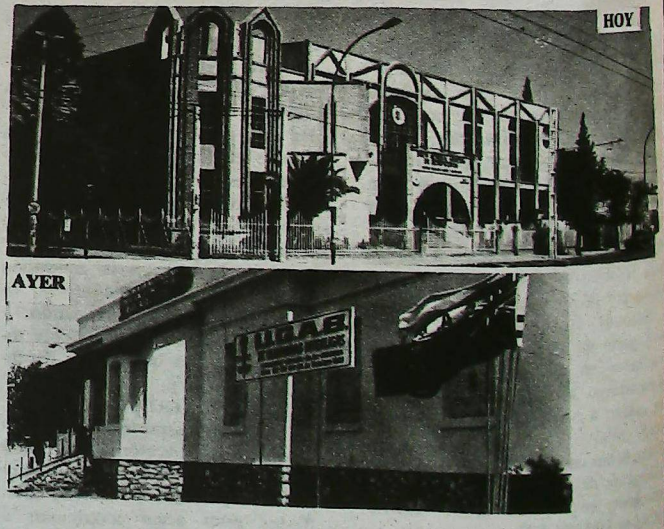

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES

Trayectoria de un hacedor de solidaridad

En un día del año 1901 vio la luz en Kasaba (Esmirna), el mayor de una familia con cinco hijos, liderada por Tacvor (su padre) y Tacuhí, su madre.

Su nombre, llamado a tener singular renombre, es: **Alex Manoogian.**

Finalizados sus estudios secundarios en el Colegio Armenio local, se dedicó de lleno a cooperar en los negocios de su padre. Pero, hombre perspicaz, supo vislumbrar un panorama económico dudoso y en 1920, antes de las masacres que ocurrirían en Esmirna, dirigió sus pasos hacia América, considerada como tierra de promisión.

Recorrió diversas ciudades de la costa estadounidense, y vivió todas las dificultades de los jóvenes inmigrantes, hasta que se afincó en Connecticut, trabajando sucesivamente en una tabaquería y en un negocio de confecciones, para ocuparse luego como obrero fabril en una fábrica de tuercas, lo que habría de servirle de experiencia para su futura actividad privada a la vez que, reforzando su voluntad, lo empujaría hacia una carrera ascendente en un mercado altamente competitivo.

Corre el año 1924 cuando se establece definitivamente en Detroit (Michigan), ciudad que fue cuna de su primer establecimiento industrial nacido en 1929, pocas semanas después de la famosa depresión americana. Y el principio de su aventura independiente fue, precisamente, una fábrica de tuercas que se inicia con un capital de 33.000 dólares. Allí comienza a imponerse un nombre que será mundialmente famoso: **MASCO.**

Su primer gran contrato de producción fue en 1930 con la empresa de automóviles Hudson, y él será el principio de su especialización en la producción de autopartes de primer nivel.

La Segunda Guerra Mundial, así como la guerra de Corea, dan a MASCO la oportunidad de fabricar armamento bélico por encargo del gobierno norteamericano.

A partir de la década del 60 su industria diversifica la producción, abarcando renglones tales como canillas y juguetes. sin por ello abandonar la producción de autopartes que es su renglón principal.

Ha pasado el tiempo y, hoy, MASCO Corp. integra el grupo de las 500 empresas más importantes de los EE.UU., estando constituida por 45 sociedades y 70 fábricas con más de un millar de operarios, siendo su actual valor accionario superior a los mil millones de dólares.

Actualmente, MASCO Corp. actúa en 8 diferentes países del mundo.

. . . . . .

Volviendo a la vida privada del Señor Alex Manoogian, digamos que en el año 1931 contrae enlace con la Señorita Marie Tatian, de cuyo matrimonio nacen sus hijos Louise y Richard, quienes han culminado sus estudios universitarios y también han constituído sus hogares. La Señora Marie Manoogian es el complemento de la actividad de su esposo, secundándolo tanto en la vida hogareña como pública, participando activamente en la acción femenina y en diferentes obras institucionales.

La inscripción del Señor Manoogian en la Hermandad de los Caballeros de San Vartan data de 1930, fecha coincidente con su incorporación a la Unión General Armenia de Beneficencia. En 1940 recayó en él la elección de Supremo Caballero de San Vartan, y en 1943 accedió al Consejo Central de U.G.A.B., cuya presidencia ejercería a partir de 1953. Una presidencia que llevó a esa Institución a constituírse en entidad americana y que, por su gestión, amplió el otorgamiento de beneficios en obras de bien público.

A este respecto digamos que las obras de bien realizadas por Alex Manoogian superan los 40 millones de dólares, contándose entre sus obras beneméritas la Fundación Alex-Marie Manoogian, especialmente dedicada a atender las necesidades de escritores y poetas, profesores y maestros de idioma armenio, publicando sus obras y otorgándoles asignaciones especiales.

Ya en vida, el Señor Alex Manoogian ha recibido numerosas distinciones, a saber:

- **Orden de San Gregorio El Iluminador, en Primer Grado recibida de manos de Su Santidad Vazken I°.**
- **Orden Del Cedro, en Primer Grado, otorgada por el Presidente de El Líbano.**
- **Cruz de San Jacob, conferida por el Patriarca de Jerusalém.**
- **Condecoración Especial del Ministerio de Asuntos Religiosos de Israel.**
- **Designación como Miembro Honorario de la Sociedad de Industriales Ingenieros de los EE.UU. de Norteamérica, distinción lograda por muy contadas personas, entre ellas Henry Ford.**
- **Asimismo, desde el año 1979 una calle de Montreal (Canadá) lleva su nombre, por decisión unánime de la Comuna de esa ciudad.**

También repercutió su generosidad en la Argentina, donde su cuantiosa ayuda le mereció ser designado Miembro Honorario del Automóvil Club Argentino. Por su parte, el gobierno de Uruguay lo declaró Huésped Oficial cuando visitó ese país en 1978.

(En próximos números publicaremos en detalle la trayectoria comercial del Señor Alex Manoogian, a través del desarrollo de su complejo industrial MASCO.)

Estas son algunas de las obras debidas a la generosidad de Alex Manoogian

Su prolífica y provechosa acción benéfica y contributiva, puede sintetizarse así:

Donaciones importantes a:

- **Universidad de California (Los Angeles)**
- **Universidad de Columbia.**
- **Universidad de Stanford.**
- **WAYNE STATE UNIVERSITY de Detroit.**
- **Biblioteca Gerald Ford.**
- **Museo de Arte de Ann Arbor)Michigan).**
- **Universidad de California del Sud.**
- **Iglesia Catedral San Juan Bautista (Detroit).**
- **Iglesia Catedral San Vartan (Nueva York).**
- **Hogar de Ancianos con el nombre de sus padres (Detroit).**
- **Hospitales en diferentes estados de USA y en el exterior.**
- **Complejo Social, Cultural y Deportivo de UGAB (Beirut, Líbano).**
- **Centro Cultural Alex Manoogian (París).**
- **Centro Cultural UGAB de Sidney (Australia).**
- **Sede de UGAB en Toronto (Canadá).**
- **Sede y Colegio Armenio de Quebec (Montreal, Canadá).**
- **Sede Social Juvenil de Zanlé (Líbano).**
- **Centro Cultural Iervant Hiusisian (Balans, Francia).**
- **Colegio Alex Manoogian (Detroit).**
- **Colegio Marie Manoogian (Teheran, Iran).**
- **Colegio y Centro Deportivo Misak Kouyoumdjian (Montevideo, Uruguay).**
- **Sede Deportiva y Social de la UGAB (Córdoba, Argentina).**
- **Sede Deportiva, Social y Cultural de la UGAB (San Pablo, Brasil).**
- **Instituto Educativo Marie Manoogian de la UGAB (Buenos Aires, Argentina).**
- **Complejo Social, Educativo, Cultural y Deportivo de la UGAB (Buenos Aires, Argentina).**
- **Biblioteca y Museo de la Santa Sede de la Iglesia Armenia en Etchmiadzin.**
- **Seminario de la Iglesia Armenia en Jerusalém.**
- **A ALPI de Argentina (U$S 15.000)**
- **A ACIR de Argentina (U$S 15.000).**
- **A cada una de seis escuelas en la República Argentina (U$S 15.000).**
- **Asimismo, donó su residencia particular para residencia oficial del Intendente de Detroit (USA).**
- **También se desprendió de una importante colección de obras de arte personales, con destino a la pinacoteca de la Casa Blanca.**
- **Cabe destacar que la Fundación Marie-Alex Manoogian cuenta con un capital de más de 200 millones de dólares.**

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ինչո՞ւ չի լուծուիր եկեղեցական տագնապը

Ուշադիր, շատ մօտէն կը հետեւէինք եկեղեցական տագնապին զարգացման բոլոր փուլերուն, եւ ցաւով նկատեցինք այսպէս ի գուր սահած թանկագին ժամանակին մխոմը ու կորսուած ոսկեայ առիթը:

Այսուհանդերձ տրուած ըլլալով որ՝ լաւ կը ճանչնայինք վարչութիւնը կազմող անձերը, անոնց պատկանելիութիւնը, հետապնդած շահերն ու նպատակները՝ լաւատես չէինք թէ՝ հրաշք մը պիտի կատարուէր ու տագնապը պիտի յանգէր խաղաղ ու բարւոք լուծումի մը:

Աւա՛ղ, Ազգային Առաջնորդարանին կողմէ հրատարակուած հաղորդագրութիւնը եկաւ փաստելու թէ՝ մեր կասկածներն ու յոռետեսութիւնը իրաւացի էին:

Մասնաւոր գոհունակութիւն պատճառող հանգամանք մը չէ այն իրողութիւնը թէ՝ հակառակ Սրբազան Առաջնորդին ցուցաբերած պատրաստակամութեան, դրական մօտեցումին ու համբերութեան՝ բոլորին համար գոհացուցիչ լուծում մը գտնելու ի խնդիր, կարելի չեղաւ համաձայնութեան գալ ու հաշտութիւն գոյացնել, յօգուտ եկեղեցիին ու գաղութիս միասնականութեան հզօրացումին:

Որովհետեւ, բոլոր երեւոյթները անգամ մը եւս ցոյց կու տան թէ՝ նման բաղձալի լուծում մը, որ վերջ պիտի դնէր երկարատեւ ողբերգութեան մը, խոտոր կը համեմատի ոմանց հատուածական հաշիւներուն, ու կը խանգարէ իրենց մենատիրական ծրագիրները:

Ուրեմն՝ Սրբազան Առաջնորդը եւ խումբ մը հաւատացեալներ տարբեր բան չէին կրնար ընել, եթէ ոչ՝ դիմել վերջին բայլին ու խնդրել պետական իշխանութեանց միջամտութիւնը: Արդարէ մը՝ եթէ ցոյց կու տայ բան մը, ապա՝ ցոյց կու տայ յստակօրէն մեր գաղութին անկարողութիւնը՝ հարցը իմ՛ը, իր ուրոյն միջոցներով լուծելու:

Հետեւաբար՝ տրուած ըլլալով որ՝ հարցին ըստ էութեան բնաւրկումն ու լուծումը շատ աւելի կարեւոր ու առաջնահերթ են քան՝ որեւէ այլ նկատողութիւն, բնաւ կարելի չէ խոտոր նկատել պետական իշխանութեանց դիմելը, անոնց միջամտութիւնը խնդրելու գծով:

Այո՛, եթէ ամբողջ գաղութը, իր բոլոր բաղադրիչ կազմակերպութիւններով, միութիւններով, անձնատուրութիւններով, անհատներով ու ամբողջ մարդուժով, խաղալիք դարցած է ափ մը մարդոց կամայականութեան ու բմահաճոյքին, ու բնականաբար, ի վիճակի չէ հարցը իմ՛ը լուծելու՝ երբեմ անպատեհութիւն չկայ որ՝ հարցին միջամտեն պետական պատկան մարմինները, վերահաստատելու համար արդարութիւնը եւ հաւասարութիւնը:

Հայց. Առաք. Եկեղեցին կը պատկանի ամբողջ հայութեան եւ այս գաղութին սկզբնաւորումէն ի վեր՝ նոյն այս նուիրական ոգիով բոլորը աշխատած են, եւ ինչ-ինչ գոհողութիւններու ի գին, կրցած են ստեղծել եկեղեցւոյ կառոյցը, ու կազմակերպել անոր գործունէութիւնը, տոգորուած այն ազնիւ նպատակով որ՝ բոլոր հայերը, որ իրենք զիրենք զաւակ կը նկատեն հայ եկեղեցւոյ, հաւասարապէս կարողանան օգտուիլ ու վայելել անոր ոգեկան, բարոյական ու նիւթական բարիքները: Այսպէս ալ եղած էր երկար ու երանելի տարիներու հովովոյթին, մինչեւ որ հատուած մը, սխալ մտայնութեամբ ու յղացքով, եկաւ տիրապետելու եկեղեցւոյ վարչա-իրաւական կառոյցին, եւ գայն սկսաւ այնուհանդերձ նկատել իր ձեռքին մէջ, հասարակ ու պարզ զեղի մը, յօգտագործութիւն իր հատուածական նեղմիտ շահերուն:

Այսպէս՝ օգտագործելով եկեղեցւոյ ընձեռած լայն հնարաւորութիւնները, տարիներով (1968-էն ի վեր) սոյն հատուածը փորձեց անոր անուան տակ, ու անոր միջոցաւ, իր տիրապետութիւնը հաստատել գաղութիս վրայ, եւ անոր պարտադրել իր կամքը:

Այս նեղմիտ, ապիկար ու վնասակար գործունէութիւնը այնքան խորացաւ որ՝ եկեղեցին, իբրեւ կառոյց, տկարացաւ ու կրսնցուց իր աւանդական հեղինակութիւնը, հասնելով իր այսօրուան վիճակին: Տակաւին կայ ամենէ վտանգաւորը· թէ այսպէս շարունակուի՝ երկու հազար տարիներու կեանք ու փառք ունեցող մեր սրբազան եկեղեցին –որ «մէն մի բարի տակ գետնի, դէպի երկինք բարձրացող գաղտնի ճամբայ մը ունի» հայ բանաստեղծութեան իշխան՝ Վահան Թէքէեանի խօսքերով արտայայտած– այո՛ մեր սրբութիւններու եւ փառքերու պահապան հայ եկեղեցին, անմար օճախը հայ հաւատքին, կրնայ այլասերիլ ու փտիլ իր նկարագիրը: Հոս կը կայանայ հրամայականը բոլորիս համար պատմական յանձնառութեան ու գործնական մասնակցութեան, ի խնդիր տագնապին ընդունելի լուծումին:

Մեր դիրքը յստակ է, մեր ամբողջական զօրակցութիւնը կը յայտնենք Առաջնորդարանին Հաղորդագրութեան· Անվերապահօրէն կը բաժնենք հոն արտայայտուած բոլոր գաղափարներն ու մտահոգութիւնները, կը սպասենք ու կը յուսանք որ պետական իշխանութիւնները կատարեն խղճմտօրէն իրենց սահմանադրական պարտականութիւնները եւ կարողանան գոհացուցիչ լուծում մը տնօրինել ու վերահաստատել Օրինականութիւնը:

Ինչ կը վերաբերի հաղորդագրութեան կից հրատարակուած փաստաթուղթին՝ բուռն կերպով կը դատապարտենք վարչութեան այսքան շահադէտ մօտեցումը՝ ազգապատկան կալուածներու նկատմամբ· մօտեցում մը՝ որ առատ լոյս կը սփռէ անոր մթին ու տխուր նպատակներուն վրայ:

Հետագային պատշաճ առիթով, մասնաւորապէս ու մանրամասնօրէն պիտի անդրադառնանք հարցին այս երեսին ու տարբեր հարցերու:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երեք ամիսներու լուռ, սակայն տքնաջան աշխատանքներէ վերջ պարտք կը զգանք մեր գաղութը իրազեկ պահելու Եկեղեցւոյ ներկայ կացութեան շուրջ:

Ցայտնի է, թէ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդր. Վարչութեան մէջ եւ Եկեղեցւոյ վրայ իր տիրապետութիւնը հաստատած խմբակին եւ Առաջնորդ Սրբազան Հօր միջեւ, շուրջ երկու տարիներու տարակարծութեանց աստիճանական խորացումէն ետք տարուայ Ծուխս ամիսէն ի վեր անոնց միջեւ ստեղծուեց անխուսափելի բախումը, որ դժբախտաբար, հակառակ տարուած աշխատանքներուն մինչեւ այժմ կարելի չեղաւ հարթել:

Հիմնական տարակարծութիւնը կը կայանայ վարչութեան գործելակերպին մէջ, որ կը փորձէ Հայ Եկեղեցին ապակրօնականացնել, շահագործել անոր ճեղինակութիւնը եւ կարելիութիւնները՝ ծառայեցնելով զանոնք իր հատուածական շահերուն, իրացնել եկեղեցական եւ առաջնորդական իրաւունքները եւ իշխանութիւնները:

Անհանդուրժելի այդ ընթացքին առջեւ Առաջնորդ Սրբազանը հանդէս եկաւ եկեղեցւոյ շահերուն պաշտպանութեան դիրքերէն՝ Եկեղեցւոյ մէջ եւ հայ մամուլի էջերէն մերկացնելով անթոյլատրելի դէմ եւ կատարուած չարաշահումները:

Կացութիւնը իր ատենին հաղորդուեց նաեւ Վեհափառ Հօր, որ մասնաւոր նամակներով եւ հեռագրով Իր հայրական եւ հայրապետական յորդորները ղրկեց Վարչութեան, հրափրելով անոր յարգել եւ կատարել Հայ Եկեղեցւոյ օրէնքները:

Սեպտեմբերէն մինչեւ Դեկտեմբերի սկիզբը Վեհափառ Հօր յանձնարարութեան ոգիով, միջամտութեամբ գաղութիս ազդեցիկ ազգայիններու աշխատանք տարուեցաւ հաշտութեան եզր մը գտնուելու, որով զուտ եկեղեցական եւ կրօնական աշխատանքները մնային Առաջնորդի եւ եկեղեցական դասուն տնօրինութեան տակ, իսկ Վարչութիւնը զբաղէր միւս աշխատանքներով:

Դժբախտաբար տարուած աշխատանքները արդիւնք չը տուին: Վարչութիւնը որդեզրեց բացարձակ անզիջող կեցուածք եւ կտրականապէս մերժեց բոլոր առաջարկները:

Աւելին, շարունակելով իր ապօրինի ընթացքը ան հակաօրինական պայմաններու տակ որոշեց յառաջիկայ 8 Ծունուարին կայացնել Անդամական Ընդհ. Ժողով եւ ընտրութիւններ (նշանակումներ):

Այս կերպ Վարչութիւնը կը յամենայ իր բռնատիրական եւ կամայական ընթացքին մէջ եւ նոր, հակաօրինական ժողովով մը եւ նշանակումներով, հաշուի չառնելով ոչ մի հանգամանք կ'ուզէ Եկեղեցւոյ մէջ յաւերժացնել այդ ընթացքը եւ իր տիրապետութիւնը:

Ի տես այս ցաւալի կացութեան, Առաջնորդարանս խումբ մը հաւատացեալներու հետ մէկտեղ ստիպուեցաւ դիմել գայթակղութիւնը բարձելու միակ միջոցին՝ բողոք ներկայացնել համապատասխան պետական իշխանութիւններուն, որպէսզի անոնց միջամտութեամբ եւ հսկողութեամբ արգիլուի 8 Ծունուարի Անդամական Ընդհ. Ժողովը եւ քննութիւններ կատարուեն պարզելու համար, եթէ հաստատութեան գործունէութիւնը կը համապատասխանի ուժի մէջ եղող կանոնագրութեանը:

Առ այդ, Արդարադատութեան Գերատեսչութեանը (Inspección General de Justicia) ներկայացուեցան երկու բողոքագրեր, մէկը խումբ մը անդամներու, միւսը Առաջնորդ Սրբազանի կողմէ:

Բողոքագրերուն մէջ Վարչութեան դէմ յարուցուած են հետեւեալ ամբաստանութիւնները.

Ա. Հաստատութեան գործունէութիւնը հակականոնագրային է եւ անբնականոն:

Բ. Խեղաթիւրուած եւ այլասերած են հաստատութեան ստեղծումին բուն նպատակները, կնպագիրը եւ բնոյթը:

Գ. Եկեղեցին, որու գործունէութիւնը կը վերաբերի անկախ բոլոր հայ հաւատացեալներուն, ներկայ Վարչութեան որդեգրած ընթացքի պատճառաւ դարձած է կուսակցական նկարագրով հատուածամոլ եւ խորհրական քաղաքականութիւն վարող կազմակերպութիւն մը:

Դ. Վարչութեան վարմունքը եւ գործելակերպը բռնապետական եւ հակաժողովրդավարական են:

Ե. Հաստատութեան մէջ տեղի կ'ունենան ձեւի եւ բնոյթի կոպիտ խախտումներ:

Զ. Խախտուած են Կանոնագրի թիւ 1, 2, 7, 8, 9, 10, 22, 23 եւ 24-րդ յօդուածներուն տրամադրութիւնները:

Է. Վարչական եւ գրասենեակային խախտումները հաճախ կը վշտացնեն եւ կը հեռացնեն հաւատացեալները եկեղեցիէն:

Ը. Անդամացանկերը կանոնաւոր չեն:

Թ. Տրագրուած աշխատանք կը կատարուի ոչ համախոհ եւ անվստահելի անդամներ անդամացանկէն ջնջելու համար:

Ժ. Ոտնահարուած է գաղութային այլ կազմակերպութիւններու իրաւունքը՝ եկեղեցւոյ կառավարման աշխատանքներուն մասնակցելու համար:

ԺԱ. Վարչութիւնը պէտք եղածին պէս տեղեկութիւն եւ հաշիւ չի ներկայացներ ժողովուրդին իր գործունէութեան եւ նպատակներու մասին:

Վստահ ենք, որ համապատասխան պետական մարմինները ուսումնասիրական ճիշտ աշխատանք կատարէէ եւ եզրակացնէէ վերջ, որ, որպէս հաստատութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդր. Վարչութիւն անունը կրող կազմակերպութիւնը պարզ ակումբ մը չէ, այլ՝ պաշտօնական եկեղեցի մըն է, որուն բուն նպատակն է Հայ Առաք. Եկեղեցւոյ պատկանող հաւատացեալները քով քովի բերել անոնց մէջ հաւատքը եւ կրօնական ապրումը մշակել՝ ճիշտ որոշում կը կայացնէ:

Մեր հաւատացեալներուն կը վստահեցնենք, թէ այս քայլին մէջ գաղութին համար անպատուաբեր երեւոյթ մը չկայ, ընդհակառակը պիտի նպաստի միայն ճիշտ կայ անպատուաբեր վիճակի բարւոքմանը:

Սոյն Հաղորդագրութեան կից հրատարակութեան կը յանձնենք փաստաթուղթ մը, թէ ինչ դաւ կը նիւթէ Վարչութիւնը ապազային եկեղեցապատկան կալուածներու, ի հաշիւ այլ կազմակերպութեան մը իրացնելու համար:

Կը հրափրենք հաւատացեալ եւ եկեղեցւոյ շահերուն նախանձախնդիր մեր ժողովուրդը, անխտիր, անդամ ըլլաց կամ ոչ, տեր կանգնելու եկեղեցւոյ իրավունքներուն եւ ինչքերուն չհանդուրժելով, որ անոնք բռնաբարուին այլ շահերու կողմէ:

Թող Տէրը օրհնէ եւ օգնէ ամենքս մեր ազնիւ պայքարին մէջ:

Ursurus

Miércoles 27 de Diciembre de 1989

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

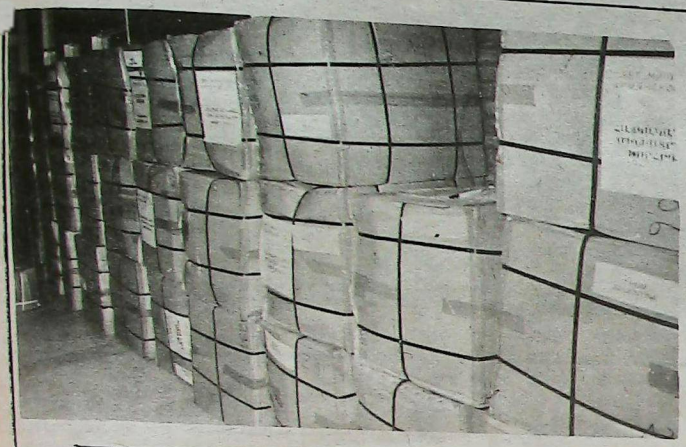

Toda la Diáspora se los hermanos de la brindó en ayuda a Patria.

El gobierno armenio aprueba la conmemoración del Genocidio, de la fecha 28 de Mayo y reconoce la bandera tricolor como símbolo patrio.

Louise Simone es elegida por unanimidad Presidenta de U.G.A.B. Central.

El Parlamento ruso deja a Artsaj en manos azeríes.

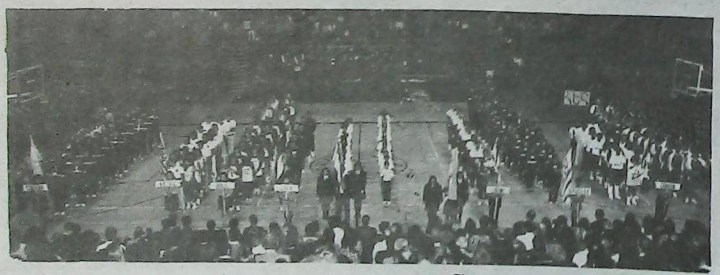

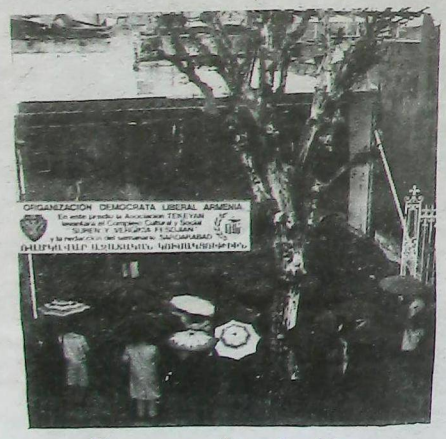

La Asociación Cultural Tekeyan pone la piedra fundamental de su nuevo edificio social en Buenos Aires.

Se cumplen en Buenos Aires los XII° Juegos Navasartian de Ligas de Jóvenes Mundial.

Azerbaidjan ataca la economía de Armenia y de Artsaj con un feroz bloqueo.

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

— 1 —

Enero

• La colectividad armenia en la Argentina une sus esfuerzos para que la ayuda llegue pronto y bien a los hermanos afligidos por el sismo de diciembre.

• Todos trabajan sin descanso en la recepción y preparación de los envíos que se despachan constantemente.

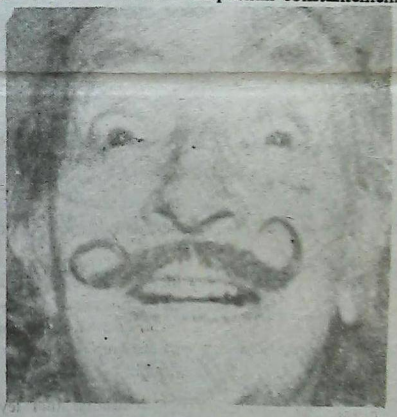

Fallece, el 23 de este mes, en Cataluña el gran pintor Salvador Dalí

• Visita Buenos Aires el equipo oficial de Ararat, de Armenia, para sostener encuentros a beneficio de los damnificados por el terremoto.

• Del 7 al 15 de enero se cumple en Villa General Belgrano (Córdoba), con entusiasmo y disciplina, el tradicional Campamento Scout de la Agrupación General Antranik, de la U.G.A.B..

• Fallece en USA el secretario ejecutivo de U.G.A.B. Central, en la rama educacional, Sr. Mirjan Kirian, miembro también de O.D.L.A.

• La Señora Louise Simone encabeza una delegación armenio-norteamericana a las ciudades devastadas por el terremoto en Armenia, para imponerse de las reales consecuencias de la catástrofe. Esta visita es portadora también de cantidad de ayuda en bienes y dinero.

— 2 —

Febrero

En la Catedral de San Vartan, en la ciudad de Nueva York, se realiza el histórico encuentro entre Su Santidad Vazkén I°, Catolicós de Todos los Armenios, y el Catolicós de la Gran Casa de Cilicia, Karekín II°, con el propósito de unificar la Iglesia Armenia.

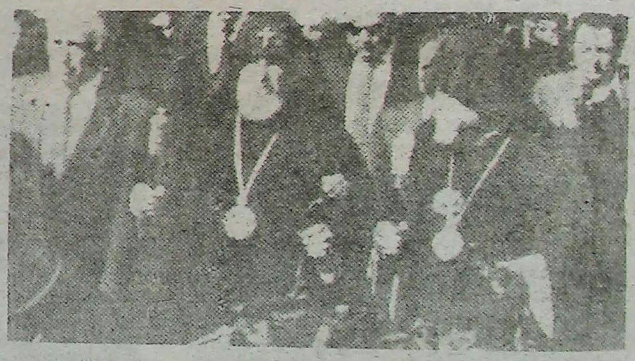

• San Pablo lanza la campaña nacional **S.O.S. Armenia,** recorriendo la ciudad en procura de ayuda a las víctimas del terremoto de diciembre.

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

• Charles Aznavour visita la zona armenia del desastre, acompañando doce trailers con ropas de abrigo, medicamentos, juguetes y alimentos, recolectados o adquiridos por el cantante.

Ya en enero, Aznavour, junto con renombrados artistas americanos, sumando un coro de 80 cantantes, grabó en los estudios Paramount su canción: **Para tí, Armenia**, cuyos derechos se destinaron al fondo de ayuda.

• La colonia armenia de Córdoba funda su colegio secundario, denominado Instituto Manuel Belgrano.

• La U.G.A.B. de Chicago recaudó, en dos reuniones, 2 millones de dólares para ayudar a Armenia.

• O.D.L.A., de Los Angeles, adquiere un nuevo edificio social en Glendale y Broadway, de esa ciudad.

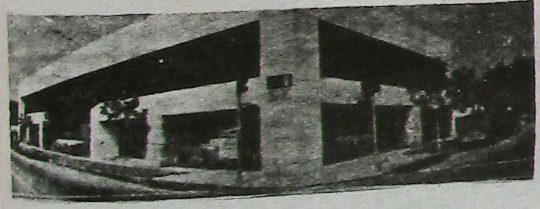

• El Soviet asigna 8,5 millones de rublos (13,5 billones de dólares) a la reconstrucción de las zonas armenias afectadas por el sismo.

• U.G.A.B. Central destina 7 millones de dólares al fondo de ayuda a Armenia.

3

Marzo

• Moscú reemplaza a Hasan Zeidov por Ayaz Motaliboy como Primer Ministro de Azerbaidjan.

• Vladimir S. Markarian reemplaza a Fadei Sarkissian como Primer Ministro de Armenia.

• **Sardarabad** inicia campaña para que los escolares armenios de la Argentina escriban a sus hermanitos, víctimas del terremoto, internados en clínicas y hospitales.

• El Senado norteamericano aprueba la Resolución 37 a favor de la continuidad de la ayuda de ese país a Armenia.

• Se inician las clases en los colegios armenios.

• Fallece Juan Abboud, Archimandrita de la Iglesia Católica Ortodoxa Griega de Buenos Aires.

• Murat Eurnekian es designado Secretario de Comercio Exterior por el Presidente Alfonsín.

• O.D.L.A. central envía nota al presidente Gorbachov, pidiendo la liberación de los miembros del Comité de Artsaj.

• Asimismo, este partido expresa, a través de un comunicado, su complacencia por la reunión sostenida entre Su Santidad Vazkén I° y Karekín II°, en la Catedral San Vartan de Nueva York, aunando esfuerzos para la ayuda a Armenia y la unificación de la Iglesia.

• El Licenciado Adolfo Koutoudjian es designado administrador general de Obras Sanitarias de la Provincia de Buenos Aires.

• Turquía exige autorización de su gobierno para todos aquellos que deseen visitar el monte Ararat.

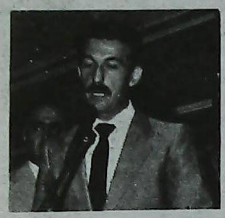

4

Abril

• Chicos de Armenia responden conmovidos a las cartas que les enviaron los chicos de los colegios armenios en la Argentina.

• Cumple su primer año la Residencia Armenia de Mar del Plata.

• El Dr. René Favaloro, mundialmente famoso especialista en cardiología, recibe le Premio **René Leriche 1989/90**, otorgado por la Sociedad Internacional de Cirugía a sus sobresalientes logros en el campo de la cirugía vascular.

• La armenidad del mundo honra a sus mártires con motivo de un nuevo aniversario del 24 de Abril de 1915. Los actos alcanzaron particular resonancia en Erevan y en Buenos Aires.

• La colectividad armenia de San Pablo honra a las víctimas del Genocidio del 24 de Abril.

• MASCO, de Alex Manoogian, incoropora a su línea de empresas a **La Universal Furniture Ltd.**, de Hong Kong.

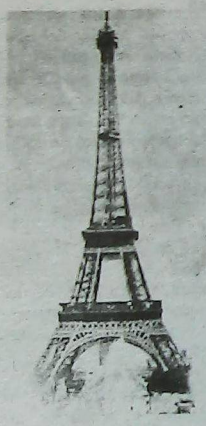

• Con motivo de los 100 años de la Torre Eiffel, se realizan en París fastuosos festejos, con la participación de países amigos.

• Hay elecciones en la Unión Soviética, imponiéndose el liberal Boris Yeltsin contra los candidatos oficialistas. En Armenia votó el 72 % de los inscriptos.

• Parecordzagan cumple 83 años desde su fundación, en El Cairo, por Boghos Nubar.

• A su regreso de Armenia, el Sr. Martín Keskiskian expone en patéticas fotografías todo el horror del terremoto de diciembre.

• Le Monde (Paris), La República (Roma) y El País (Madrid), reunieron por colecta pública U$S 3.000.000 para ayudar a Armenia.

• Por primera vez en su historia, y mediante una declaración del Parlamento, Armenia resuelve conmemorar el 24 de Abril como feriado nacional.

• Mediante una ley el gobierno armenio condena oficialmente el Genocidio de 1915, proclama el 24 de Abril como Día de los Mártires del Genocidio. Asimismo, establece la bandera tricolor como símbolo patrótico y reconoce el 28 de Mayo de 1918 como fecha de aparición del nuevo Estado Armenio.

• Fallece en Buenos Aires el Dr. Luis Gegalian, abnegado médico y benefactor de la colectividad. En su entierro, el Sr. Hovsep Youssefian pronuncia una sentida oración fúnebre.

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

• Se cumplen 11 años de la desaparición de Monseñor Papken Abadian, quien fuera Primado de la Iglesia Apostólica Armenia en América del Sur.

• En la Feria del Libro, realizada en Buenos Aires, habla Rosa Majian y recita Juan Yelanguezian.

• El Instituto Educativo Marie Manoogian inaugura tres nuevas aulas en el curso secundario.

• Más de 50 escritores residentes en Artsaj, fundan la **Unión de Escritores Armenios**, con sede en Stepanakert.

• En Artsaj, donde San Mesrob fundó su escuela, 21 estudiantes plantan 1500 árboles recordatorios.

La colectividad conmemora un nuevo aniversario de la desaparición de su benefactor Sr. Vahé Tchinnosian.

• Su Santidad Vazkén I° y Karekín II°, dan en Etchmiadzín un comunicado conjunto, llamando a la unidad y a la santificación de las víctimas del Genocidio.

• La UGAB de San Pablo (Brasil), consagra a la Sra. Angel Deguirmendjian como **Madre del Año 1989.**

• El 30 de mayo se produce en Buenos Aires el fallecimiento de la Sra. Iskuhí Festokdjian, miembro honorario y benefactora de UGAB.

• Con motivo del Día del Trabajo, decenas de miles de manifestantes desfilaron en Erevan reclamando la liberación de los dirigentes de Artsaj encarcelados.

• Durante 10 días, el Catolicós de Cilicia, Karekín II°., estuvo en Etchmiadzín por especial invitación de Su Santidad Vazkén I°, para estudiar el tema de la reconstrucción de las zonas asoladas por el terremoto.

• Fallece en París el escritor y poeta Antranik Zaroukian.

5 Mayo

• La señora del presidente Mitterand visita Armenia, llevando consuelo y ayuda a las víctimas del terremoto.

• Se realiza en el Centro Cultural Malvinas la exposición de arquitectura medieval armenia, organizada por los arquitectos Juan Carlos Toufeksian y Jorge Boudourian, con el auspicio de la UGAB.

• El gobernador de California, George Deokmekdjian, insta a defender la verdad sobre el Genocidio Armenio.

• En las elecciones del 14 de mayo, el Dr. Carlos Saúl Menem es elegido presidente de los argentinos.

• El Reverendo Padre Arsham Bozoian diserta en el Colegio Arzruní sobre **La mujer armenia actual.**

• El Sr. Vahram Hairabedian es elegido como nuevo Presidente de la filial Buenos Aires de la UGAB, sucediendo en este cargo al Sr. Antranik Ekshian.

• Visita Buenos Aires el empresario y benefactor armenio, residente en los EE. UU., Sarkis Soghanalian, siendo objeto de numerosos agasajos.

• Visita Buenos Aires el historiador Vladimir Parjutarian, quien es agasajado por entidades armenias locales.

• El gobierno y la iglesia armenios envían sus representantes a los países donde hay diáspora armenia, en procura de ayuda para la reconstrucción.

• Regresan a Erevan 11 miembros del Comité de Artsaj, presos en Moscú desde el 10 de diciembre pasado.

Continúan en prisión Levón Manucharian e Igor Muradian.

6 Junio

• Continúan en Armenia las protestas masivas pidiendo la devolución de Artsaj.

• Deja su cargo de Secretario Ejecutivo de la filial Buenos Aires, de la UGAB, y viaja a los EE.UU., el Sr. Kevork Marashlian. La comunidad se reúne en un agasajo de cálida despedida.

• La musicóloga Alicia Terzian es elegida por aclamación presidenta del Consejo Argentino de la Música (CAMU).

• Souren Haroutunian, Primer Secretario del Partido Comunista de Armenia, intercede ante el Soviet de la URSS por la total libertad de los miembros del Comité de Artsaj.

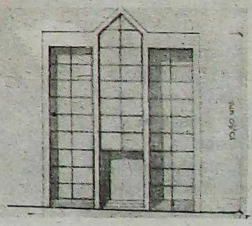

• Se anuncia la construcción del nuevo edificio de la Asociación Cultural Tekeyan de Sudamérica, en Buenos Aires.

• Sergio Nahabetian es elegido concejal para el municipio de Avellaneda (Buenos Aires).

• Turquía transforma en mezquita la antigua iglesia armenia de San Azdvadzadzin, en Aintab.

• Garlen Dallakian propone un esfuerzo conjunto de los Partidos de la Diáspora con la Madre Patria, a fin de trabajar unidos por la Causa Armenia.

• El Arzobispo Aram Keshishian de El Líbano, resulta herido por una bala perdida, mientras se halla en el patio interior del Catolicosado de Antilias.

7 Julio

• El gobierno turco prohibe la mención de Armenia en sus mapas.

• Se cumplen 6 años de la desaparición del Sr. Avedis Nalbandian, quien es recordado por la comunidad.

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

• La señora Ieranuhí Ibichian de Sahakian, dona al complejo Alex Manoogian de UGAB Buenos Aires, en memoria de su difunto esposo, la suma de U$S 50.000, la que es destinada a la creación de la sala socio cultural Aram Sahakian.

• Visita a la colectividad en la Argentina, el Viceprimer Ministro de la República de Armenia, Sr. Vanig Daian, el Vicepresidente del Comité de Relaciones Culturales con la Diáspora, Sr. Romen Kozmoian y el Asesor Técnico Georgi Khosroev, siendo agasajados por las instituciones.

• La "Hora Armenia", dirigida y conducida por el Sr. Kevork Karamanukian, celebra sus 20 años con una emisión especial, el 14 de julio.

• **La Sra. Louise Manoogian Simone es elegida, por unanimidad, Presidente del Consejo Central de UGAB, con sede en los EE.UU..**

• Se inaugura en el Complejo Alex Manoogian, de la UGAB Buenos Aires, el Salón Aram Sahakian.

• Con la visita de los representantes del gobierno de Armenia, se llega a un acuerdo entre dichas autoridades y representantes de las entidades armenias locales, concretando la ayuda de esta colectividad al pueblo de Armenia.

En un acto altamente emotivo se coloca la piedra fundamental del Complejo **Suren y Virginia Fesjian**, donde funcionará el nuevo edificio de la Asociación Cultural Tekeyan y la redacción del semanario **Sardarabad. Asisten representantes de instituciones armenias de la Argentina y de países del exterior.**

• Monseñor Vartan W. Boghossian, es consagrado Primer Obispo de los Católicos Armenios de la Argentina.

• Se torna crítica la situación en Artsaj entre armenios y azeríes. Hay constantes ataques a los armenios, registrándose muertos y heridos.

• Nos visita el maestro armenio Joren Mehanedjian, autor de la Misa Joreniana de Santa Etchmiadzín.

8 Agosto

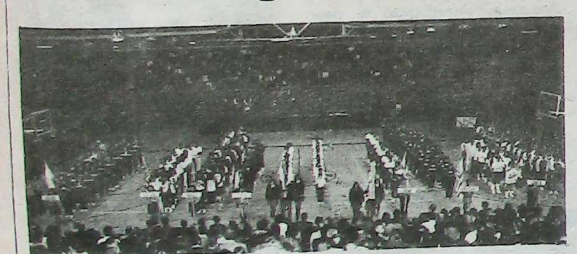

• Con singular brillantez se inician los XII Juegos Mundiales Navasartian de Ligas de Jóvenes, con la participación de deportistas armenios de distintas partes del mundo. Los mismos son inaugurados en el Estadio de Obras Sanitarias de Buenos Aires por el Intendente Municipal Lic. Carlos Grosso.

• Del 16 al 20 de este mes se cumplen en la ciudad de Buenos Aires todas las competencias previstas para este Navasartian, las que se desarrollan y culminan en un ambiente de grata camaradería y comprensión.

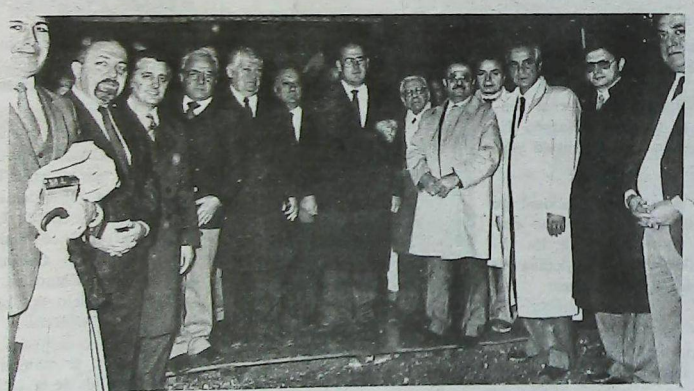

9 Setiembre

• El Senador Robert Dole (USA) visita Armenia en representación del gobierno de los EE.UU. y promete más ayuda de su país.

• Un nuevo sismo, con epicentro en Leninakán, conmueve a Armenia. Felizmente, no se producen víctimas.

Provisoriamente, Sardarabad asienta sus oficinas y redacción en Gorriti 4804 (Buenos Aires).

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

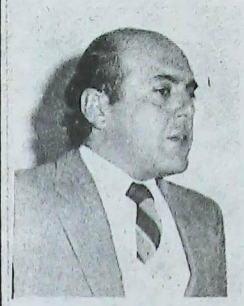

• El Dr. Roberto Malkassian, defiende nuevamente los derechos armenios ante el Sub-Comité de la UN reunido en Ginebra.

• **Sardarabad** cumple 15 años de vida.

• ODLA denuncia ante las Naciones Unidas las atrocidades azeríes contra el pueblo armenio.

• La filial San Pablo, de UGAB, celebra el 25 Aniversario de su fundación.

• Gorbachov intima a los gobiernos de Armenia y Azerbaidján a solucionar el pleito de Artsaj.

• Se cumplen 120 años del nacimiento de Vartabed Gomidás.

• Historiadores azeríes acusan al Catolicós, Vazkén I°, de incitar a la enemistad y al odio.

• El Consejo Nacional de Artsaj pide al gobierno central protección para los armenios, que son víctima de crueles ataques azeríes.

• La Unión Compatriótica Armenios de Marash cumple 65 años de vida.

• Haroutunian hace declaraciones a favor del pueblo armenio.

• Comienzan a demolerse los antiguos edificios de Tekeyan y Sardarabad, a fin de iniciar la nueva construcción.

• El Kremlin envía tropas rusas a Erevan, a fin de proteger los envíos ferroviarios de alimentos, combustibles y productos esenciales.

• El gobierno y los particulares norteamericanos envían a Armenia nueva ayuda por valor de U$S 5.000.000.

• En celebración del mes de la Cultura Armenia, en el Auditorio de la UGAB se lleva a cabo una disertación compartida sobre **La Injusticia y el Desarraigo y sus Consecuencias Psicoemocionales.** Hablan la Prof. Nélida Boulgourdjian, el Dr. Pascual Ohanian, la Lic. Isabel K. de Djeredjian y la Dra. Lucía Dumanian de Bienati.

• El Ministro de Relaciones Exteriores Soviético, Eduard A. Shevardnatze, declara que Artsaj constituye una peligrosa tendencia separatista.

• Se estrella un avión militar que conducía tropas soviéticas a Azerbaidján. Mueren 57 soldados.

• Con gran sentimiento se despiden los restos del socio fundador de Homenetmen, Sr. Hatchik Papazian.

• Los presidentes de las filiales de UGAB de todo el mundo se reúnen en Chipre, junto a la Presidente de UGAB Central, Señora Louise Simone y al Vice-Presidente Señor Haigashen Ouzounian. Asimismo, en Chipre se inaugura el Complejo del Instituto Educativo Melkonian.

Igualmente, se inaugura en Nicosia el Club de la UGAB.

• Se realiza en Erevan una concentración multitudinaria, reclamando por los asesinatos de armenios a manos de azeríes.

• Azerbaidján impone el bloqueo económico a Artsaj y Armenia, impidiendo el paso por sus fronteras de alimentos, medicinas y combustible.

• El Consejo Americano por los Derechos Armenios eleva su protesta porque no se pone fin al bloqueo.

• Llega a Buenos Aires el Presidente de la Comisión Central de la Unión Compatriótica Armenia de Marash, Sr. Antranig Poladian.

• Debuta con éxito en Buenos Aires el Conjunto de *Música de Cámara* Medieval Armenia **Dagharán.**

• Jacob Bazarian edita en San Pablo su libro **Por Uma Sociedade Melhor.**

• Fallece en Buenos Aires el miembro de ODLA y de UGAB, Sr. Aram Donikian, provocando este hecho profundo dolor en la colectividad, donde gozaba de general aprecio.

10 Octubre

• El Comité Central de ODLA dirige una carta abierta al Premier ruso, Mikail Gorbachev, denunciando los ataques azeríes y reclamando la reunificación de Artsaj con Armenia.

• Brillantemente se celebra en Berisso la XII° Fiesta Nacional del Inmigrante. Actúa el Coro Shnorhalí.

• Valery Sidorov, miembro del Comité del Kremlin que gobierna Artsaj, manifiesta que Artsaj y Azerbaidjan están al borde de la guerra civil, y que esta región autónoma podría convertirse en otro Líbano.

• La Iglesia Surp Hagop, de Valentín Alsina, celebra sus Bodas de Plata.

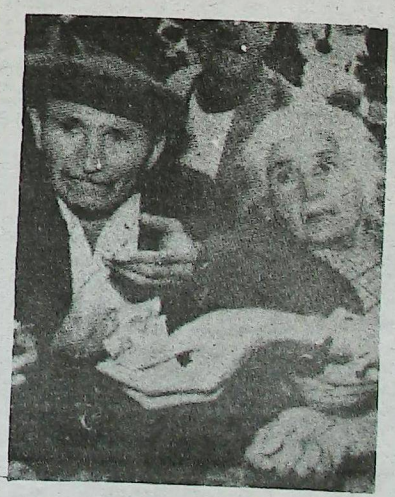

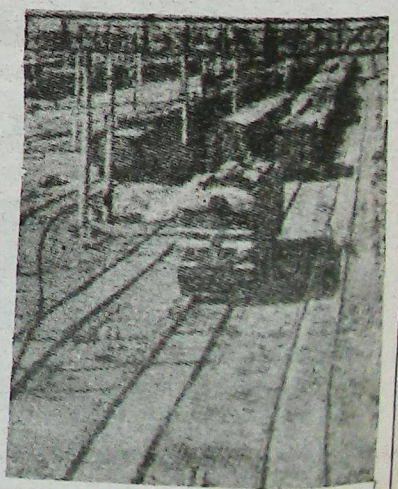

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

11

Noviembre

• ODLA lanza una declaración, manifestando que los armenios de todo el mundo deben ser solidarios con los problemas que padecen Armenia y Artsaj.

• Dirigentes de ODLA se dirigen al Embajador de la URSS en Washington, Y. Dubinin, para que solicite a su gobierno autorización a fin de tender un puente aéreo de Estados Unidos a Armenia y aliviar así las consecuencias del bloqueo.

• La comisión jurídica del Senado de los EE.UU., aprueba la Resolución 212 que establece la conmemoración del Genocidio Armenio. La Administración Bush manifiesta su desagrado por este hecho.

• Fallece en Montevideo el conocido miembro de la colectividad, Simón Kirbiyikian.

• La Fundación Argentino-Armenia dona elementos escolares a escuelas de Armenia, así como a escuelas armenias de la Argentina.

El 4 y 5 de noviembre se reúne en Erevan el Movimiento Nacional Armenio, que representa a 17 grupos y organizaciones que procuran reformas sociales, políticas y económicas para su pueblo, así como su independencia.

• El Consejo Directivo de UGAB (Buenos Aires), junto con miembros de Liga de Jóvenes, visitan la Embajada Soviética entregando al Sr. Embajador un reclamo para la solución del bloqueo armenio y del problema de Artsaj.

• Liga de Jóvenes de la UGAB Buenos Aires inicia en el Semanario **Sardarabad** su página juvenil, con singular suceso.

• Tavit Hovhannes, celebrado poeta armenio, visita la Argentina y da una importante charla sobre su obra en la UGAB Buenos Aires.

• El poeta Tavit Hovhannes visita la filial de UGAB en Córdoba.

• Es muy lamentado el fallecimiento del activo miembro de la comunidad, Sr. Jack Bojossian.

• A su regreso de un viaje por Brasil, Chipre y Armenia, el miembro del Consejo Central de UGAB, Sr. José Youssefian, habla en la filial local sobre las experiencias de su viaje.

• Sdepán Sidarian, economista armenio, es elegido Vice-Premier del Consejo de Ministros de la URSS.

• Turquía amenaza con sanciones a USA, si se aprueba la Resolución conmemorativa del Genocidio.

• Jack Tucmanian expone las fotos de su viaje a Nueva York en en Centro Lincoln.

• El Parlamento del Soviet Supremo, en Moscú, vota a favor de la permanencia de Artsaj en manos de Azerbaidján. Este decisión provoca firmes protestas en Armenia y en la Diáspora.

• La Comisión de Damas de UGAB realiza exitosamente la Cena Anual de la Institución.

• El Coro Shnorhalí, de la UGAB, estrena en la Iglesia Apostólica San Jorge el Requiem de Alexander Harutiunian.

• El Dr. Michel Karahanian es nombrado observador de las elecciones chilenas.

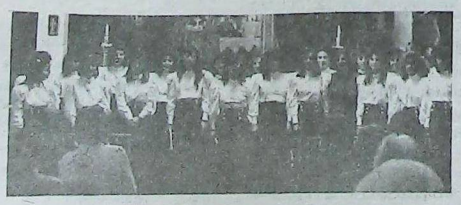

Reseña De Los Hechos Salientes Del '89

12
Diciembre

• Llega a Buenos Aires el Sr. Abel Aganbeguian, Consejero Económico de Mikail Gorbachov y Rector de la Academia Nacional de Economía de la URSS, quien viene invitado por la Unión Cultural Armenia, la Fundación Mediterránea y la Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales. Su visita obedece al propósito de establecer contactos con círculos económicos argentinos, así como con la comunidad armenia residente.

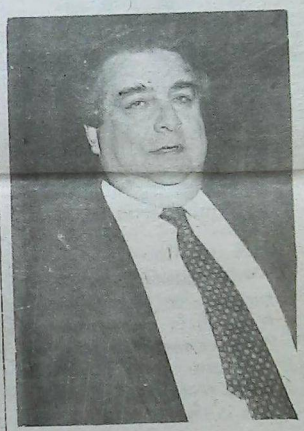

• El Señor Abel Aganbeguian sostiene provechosas entrevistas con los círculos económicos locales y es reporteado por la prensa oral, radial y televisiva.

• Felisa Kouyoumdjian cierra brillantemente su ciclo de "Espacios" pronunciando una conferencia en la Fundación Banco Boston sobre **Oriente en la obra de Borges.**

• Los partidos tradicionales armenios Hnchakian, Tashnagtsutiún y O.D.L.A., visitan al Embajador ruso en la Argentina entregándole un petitorio referido a la decisión del Parlamento de la URSS sobre Artsaj. Asimismo dan a la prensa un comunicado con este motivo.

Balance Contradictorio Para Armenia

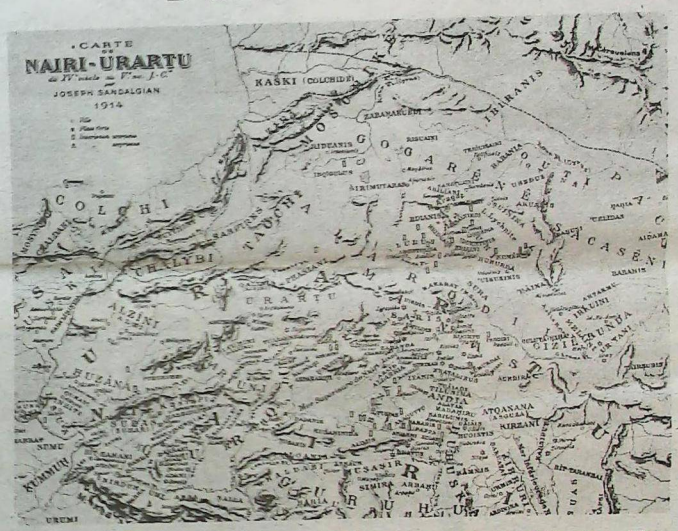

El año '89 no fue feliz para Armenia y sus habitantes. Y esa tristeza invadió también a la Diáspora.

Al filo del '88, el terrible sismo que se abatió sobre la Patria fue una catástrofe sin precedentes. Si bien la parte indemne del país, la Diáspora y los países amigos se volcaron en la ayuda, Armenia aún no ha podido ponerse de pie.

Además, Armenia y su gente padecen la otra calamidad referida a la resistencia a reintegrarle Artsaj. Más de un año de reclamos se han revertido en muertes y en salvaje bloqueo que empobreció y atrasó al país.

Y, ahora, la negativa del Parlamento ruso a cederle lo que es suyo.

Pero entre tanta negatividad, algo positivo puede rescatarse: la inmediata respuesta de la Diáspora de todo el mundo que, férreamente unida, ha cerrado filas en una solidaridad conmovedora. La Diáspora ha tomado conciencia de que, política y económicamente, Armenia la necesita.

• El Instituto Educativo Marie Manoogian de la UGAB, termina su ciclo lectivo con una brillante fiesta de fin de curso en los tres niveles.

• Se conmemora el primer aniversario del sismo de 1988. Aparte de los actos de recordación que se cumplen en el seno de las colectividades de la Diáspora, Su Santidad Vazkén I° dispone que en todos los templos armenios las campanas repiquen pôr espacio de 10 minutos, el día 7 de diciembre a las 11,45, en homenaje a las víctimas.

• En fugaz visita, destinada a pulsar la vida actual de Latinoamérica en sus distintos aspectos, llega a Buenos Aires el Senador norteamericano Robert Dole.

• UGAB reabre Aldebaran, quinta de esparcimiento comunitario para disfrute de la colectividad.

• Los concertistas María Cruz Tchalian de Vaneskeheian y Daniel Risso, ofrecen brillante concierto a dos pianos en el auditorio de "Promúsica".

Նոր անկիւնադարձի մը առջեւ

Թերեւս անյարմար է, ազգային տարողութեան ու տրամաբանական վերլուծումի իմաստով, առանձին ուսումնասիրութեան ենթարկել, եւ ըստ այնմ բնութագրել, 1989 տարին, անջատաբար՝ 1988-էն:

Հաւասարակշիռը այս երկու բնորոշիչ տարիներուն, զիրար ամբողջացնելու եւ իրարու սերտօրէն ագուցուած մէկէ աւելի հասարակաց հանգրուանային դէպքերով, կ'ընդգրկէ կարճ, բայց հիմնական ժամանակաշրջան մը, մէկ եւ անբաժանելի, եւ նաեւ գեղուն անպարագիծ խոչընդոտներով:

Հայ քաղաքական մտածողութիւնը, ըստ էութեան, կը թուի թէ, տակաւին այնքան կազմակերպ ու պատրաստ չէր՝ «պաղ գլուխով» ու պատշաճ ռազմավարութեամբ դիմագրաւելու Հայրենի թատերաբեմին վրայ, իրերայաջորդ իրադարձութիւնները, որոնք եկան, գլխապտոյտ պատճառող արագութեամբ, խառնվելու հայուն հոգին ու միտքը: Մանաւանդ՝ ի վիճակի չէր նախատեսելու երկար տարողութեան վրայ, փշոտ եւ արիւնոտ պայքարի մը բոլոր անսպասելիները:

Հակառակ մեր ակնկալութիւններուն՝ արցախեան օրինաւոր, սահմանադրական եւ արդար Պահանջատիրութեան, չղթայազերծած ազերի մոլուցքը, Սումկայիթները, 200 հազար հայերու բռնի տեղահանութիւնը եւ այլ անլուր վայրագութիւնները, ժամանակի ընթացքին աւելի սաստկացող, Խ. Միութեան կեդրոնական իշխանութեանց ու մամուլին հակահայ դիրքորոշումէն քաջալերուած, այս բոլորը եկան հարցականի տակ դնելու մեր քաղաքական ու ռազմագիտական ըմբռնումը, կարողութիւններն ու գործելակերպը, եւ անհրաժեշտ, աւելին՝ հրամայական դարձնելու որոնումն ու պեղումը նոր միջոցներու, առաւել արդիւնաբեր եւ առաւել հեղինակաւոր, մեր անցեալի տխուր փորձառութեան, նաեւ այսօրուան իրաւ հնարաւորութիւններուն իրատես եւ առողջ հիման վրայ:

Ի՞նչ նախապատրաստական հողի վրայ թափ առաւ արցախեան ազնիւ պայքարը, որ, կ'ըսուի թէ փորձաքարը եղաւ Կորպաչէվի փերեսթրոյքային ու կլասնոսթին. ճիշդը ըսած՝ այս վերջինները փորձաքարը չեղա՞ն մեր Պահանջատիրական մտածելակերպին, գործելակերպին ու ճշգրիտ կարելիութիւններուն, որոնց սահմանները յստակօրէն գծեցին ձեռք բերուած արդիւնքները: Ողջ Աշխարհ տեսաւ թէ ի՛նչ կը նշանակէ Ազգերու եղբայրութիւնը, եւ ինքնորոշման իրաւունքը (Լենին):

Ո՞վ ըսաւ թէ Կորպաչէվն է միակ ու ճշմարիտ հայրը փերեսթրոյքայի ու կլասնոսթի բարեկարգումներու շարժումին, որ, մէկ օրէն միւսը, զարմանալի արագութեամբ 180°ի վրայ շրջադարձ մը պարտադրելով, հիմնովին ու գլխիկոր շրջեց Խ. Միութեան վիթխարի կառոյցը, ինչպէս նաեւ ամբողջ «ընկերվարական պլոք»ի կազմը, յանգելով բաղադրիչ երկիրներու հեռացումին՝ համայնավարութենէն, «Ամօթի Պատ»ին քայքայումին, ու Ռումանիոյ այսօրւան շատ տխուր ողբերգութեան, որ վերջ գտաւ բռնատիրութեան բարձումով:

Ամէն պարագայի հայերս, այսօր արդարօրէն հարց կու տանք թէ՝ ի՞նչ եղաւ մեզի համար օգուտը սոյն բարեկարգումի շարժումին: Կամ՝ աւելի ճիշդը՝ ան մեզի՞ թէ ոչ ազերիներուն աւելի ծառայեց: Ո՞վ կրնայ աներկբայօրէն պատասխանել:

1988-ի Դեկտեմբերի 7-ին, ահաւոր երկրաշարժը կը յաջորդէր ազերիներու բարբարոսութիւններուն, եւ Խ. Միութեան կեդրոնական իշխանութիւններուն ու մամուլին հակահայ կողմնակալութեան, քանդելով Մայր Հայրենիքին 1/3րդ բնակելի տարածութիւնը, խլելով տասնեակ հազարաւոր զոհեր, եւ անպատսպար թողլով աւելի քան կէս միլիոն ազատոր ու հոգեպէս բեկանուած ժողովուրդ մը:

1989-ին, հայը ի Հայրենիք, եւ ի սփիւռս աշխարհի, կը յուսադրուէր ու կը տոգորուէր աղէտահար շրջաններուն վերաշինութեան ու վերածաղկման հոյակապ ծրագիրներով, ու նաեւ Հայրենի փոքրիկ հողաշերտը արեւմտեան թէքնոլօճիի ներմուծումով եւ արտասահմանեան ներդրումներով, արդիացնելու եւ ծաղկեցնելու խոստումնալից հեռապատկերներով: Այո՛ հայը կը զօրեպնդուէր Արցախեան գաւառի ժամանակաւոր կիսալուծումէն՝ կեդրոնական իշխանութեանց ուղղակի հակակշռին անցնելու:

Սոյն ժամանակաշրջանը 1988 եւ 1989 տարիներէն գոյացած, եղաւ յոյսի, յուսախաբութեան եւ անդուլ պայքարի դժուար հանգրուան մը, ուր մենք տխրութեամբ, ընդվզումով ու ցասումո նկատեցինք թէ «Ազերի Ազգային Ճակատը» որքան սանձարձակ ու ազատ կրնայ յարձակիլ հայ անպաշտպան գիւղերուն վրայ, բռնագրաւել, հայրենի վերաշինութեան համար առաքուած, շինանիւթերը մեքենաները եւ այլ կենսական նիւթերը (սննդամթերք, դեղօրայք եւ այլն) եւ վայրագ շրջափակումով, տնտեսական պաշարումով, փորձել շնչահեղձ ընել Մայր Հայրենիքը ու ձախողեցնել այսքան սպասուած վերածաղկման ծրագիրները:

Կարծես այս բոլորը բաւական չըլլային՝ եւ ահա Խ. Միութեան կեդրոնական իշխանութիւնը, տարին չվերջացած, Նոյեմբերի 28-ին վար կ'առնէ իր դիմակը եւ կ'որոշէ Արցախը պահել Ատրպէյճանի կազմին մէջ:

Հայութիւնը անակնկալի կուգայ. ի՞նչ անակնկալ, եւ ինչո՞ւ զարմանալ. Պահանջատիրութեան գործը լուրջ ուսումնասիրութիւն, պատրաստութիւն, անտեղիտալի կամքով, անկոտրում հաւատքով, նուիրական ու երկար պայքար է:

Պայքար, որուն համար նկատի պէտք է առնուին բոլոր անակնկալները անսպասելիներն ու հաւանականութիւնները:

Մեր ժողովուրդը հպարտ, խիզախ ու մարտունակ ժողովուրդ է, որ վհատիլ չի գիտեր եւ որ դժուար է հպատակեցնել. կը բաւէ որ ան օժտուի շրջահայացութեամբ ու դիւանագիտութեամբ, որպէսզի մեր պայքարը որդեգրէ ճշգրիտ ուղին յաջողութեան:

1988 եւ 1989ը տարիները, հակառակ վերոնշեալ դժուարութիւններուն՝ են նաեւ դրական տարիներ, որոնց ընթացքին Հայրենիքը իրագործեց իրաւ նուաճումներ, սրբագրելով անցեալի սխալները վերարժեւորելով հայ ժամանակակից պատմութիւնը, ու պաշտօնապէս ճանչնալով Ապրիլ 24-ը, հայութեան մէջ վէճի տուն տուող թուականներ ու տուեալներ:

Կը յուսանք ու կը մաղթենք որ այս բարեկարգումներու շարժումը՝ տարածուի եւ համակէ, իր դրական եւ իրա՛ւ ժողովրդավարական ոգիով, ամբողջ հայ Սփիւռքը, ուր այնքան սխալներ ու հարցեր կը սպասեն իրենց անմիջական ու անյետաձգելի լուծումը. ժամանակն է որ հայ Սփիւռքը քայլ պահէ ազատականութեան տիեզերական յառաջխաղացքին հետ ու ցուցաբերէ նոյն ազնըւական վերաբերմունքն ու մակարդակը, զորս Հայրենիքը տակաւին կը շարունակէ այնքան պերճախօսօրէն ցուցաբերել:

Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Ս. Ծնունդ կը յուսանք ու կը մաղթենք որ 1989 տարին ըլլայ այդ բարերար լուծումի եւ յուսադրանքներու տարին, որ առաջնորդէ հայութիւնը՝ մէկ ու անբաժանելի միասնականութեան յօգուտ հայ եկեղեցիին, Հայ Դատին, Հայրենիքին եւ Արցախի վերադարձին:

ՆՈՐԱՅՐ ԳԱՐԱՏԱՆԵԱՆ

Ամանորի սեմին

Շուտով ժամանակի հոլովոյթին կը խառնուի 1989 թուականը. տարի մը եւս անցաւ մեր կեանքէն, մեր պատմութենէն: Հայուն ճակատագիրին իմաստով՝ դժուար տարի մը...

Ուրիշ ազգերու մարդիկ հարկաւ այլ կարգի նախաամանորեայ խոհեր ունին, իսկ հայ մարդուն խոհերը կը կեդրոնանան երկու գլխաւոր կէտերու շուրջ՝ Հայրենիք եւ Սփիւռք:

1988 Դեկտեմբեր 7-ի ահեղ երկրաշարժէն ետք, տակաւին Փետրուար-Մարտ ամիսներէն եկող ղարաբաղեան, սումկայիթեան տուայտանքներէն ետք յոյս ունէինք որ 1989-ին գոնէ մասամբ կը բուժենք մեր վէրքերը, Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը արդարութեան ձայնին անսալով ճիշդ լուծում կու տայ Արցախի հայութեան արդար պահանջին... Սակայն մեծ յուսախաբութիւններու տարի մը ապրեցանք. ատրպէյճանցի խուժանը շրջափակումի ենթարկեց Հայաստանը, Արցախը: Գրեթէ երկու ամիս կառախումբ-վակոն չմտաւ Հայաստան. դադրեցաւ աղէտեալ վայրերու շինարարութիւնը, վառելանիւթի սուր պակասի պատճառով անշարժութեան մատնուեցաւ մեր Հայրենիքին մեքենաներուն երթեւեկը: Այս ալ քանիերորդ անգամ Թուրքը կամ Թուրքազգին կը ծառանայ մեր դէմ կազմալուծելու մեր հայրենիքին կեանքին զարկերակը, տնտեսութիւնը: Ազերին լաւ գիտէ որ մեր Հայրենիքի աշխարհագրական դիրքին պատճառով ինք կրնայ սեղմել մեր կոկորդը: Եւ սեղմեց. Հայաստան ոչ մէկ վակոն մտաւ երկու ամիս Ատրպէյճանէն անցնող երկաթգիծով. իսկ Հայաստան մտնող բեռներու 87 առ հարիւրը այդ կենսական ճամբով կու գայ: Ի՛նչ էր ազերիին նպատակը. ճնշում գործադրել Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդին վրայ, որպէսզի ան Ղարաբաղը Ատրպէյճանի կազմէն չհանէ: Եւ իրօք, Նոյեմբեր 28-ին, Հայաստանի խորհրդայնացման տարեդարձի նախօրէին, Գերագոյն Խորհուրդը երկրորդ անգամ ըլլալով (առաջինը՝ 1921 Յուլիս 5-ին) հայոց պատմական Արցախ գաւառը սկուտեղի վրայ մատուցեց Ատրպէյճանին, երկիր մը, որ միայն 1920-ին կազմաւորուած է, իսկ իր բնակիչները սելճուք-թաթարական արշաւանքներու ատեն յայտնուած են աշխարհի այս կողմերը միայն 11-12-րդ դարերուն: Նորէ՞ն յիշեցնենք որ 5-րդ դարու սկիզբին Մեսրոպ Մաշտոց քրիստոնէութեան եւ հայ գիրի լոյսը կը տարածէր Արցախ-Ղարաբաղի մէջ: Իսկ հիմա տեսէք թէ ո՛վ տիրութիւն կ'ընէ հայոց սուրբ հողին...

Գոհացաւ ատրպէյճանցին, լռեց, եւ պաշարումը վերցուեցաւ: Սակայն արդեօք որքա՞ն ժամանակով: Արդէն բան մը աւելի սորվեցաւ ազերի խուժանը. իր կամքը պարտադրելու համար միշտ կրնայ սեղմել մեր կոկորդը... Ե՞րբ պիտի կառուցուի երկաթգիծի փրկարար նոր ուղին, որ մենք ազատինք Ատրպէյճանի չարագործութիւններէն: Թերեւս 10-15 տարի ետք, իսկ մինչ այդ...

Միւս կողմէ՝ Ատրպէյճանի մէջ փողոցի հասարակ մարդէն մինչեւ տիտղոսաւոր ակադեմականներ արշաւի ելած են վտարանելու հայը, հայ ցեղը: Որչափ ալ տարօրինակ ըլլայ. 2.000 տարի առաջուայ հայ հեթանոսական բարքերը կը վկայակոչուին հայ կիներու «անբարոյութիւնը» փաստելու համար: Սակայն անոնք «կը մոռնան» որ ընդամէնը 75 տարի առաջ, 1915-ին իրենց Թուրք ցեղակիցներու պագշոտ ցանկութիւններէն ազատելու համար հայ կոյսերը Եփրատ գետը նետուեցան... Հայատեաց, քրիստոնէատեաց արշաւի մը լծուած է ամբողջ Ատրպէյճանը, սուտի, կեղծիքի, զրպարտութեան արշաւի մը ընդգէմ Հայաստանի եւ հայութեան՝ ընդգրկելով նաեւ Հայ Սփիւռքը: Այս օրերուն անպակաս են Թուրք Թղթակիցներ Պաքուի մէջ եւ փոխադարձաբար՝ ատրպէյճանցի պատգամաւորութիւններ Անգարայի մէջ: Թուրք եւ ատրպէյճանական թերթերը կ'ողողուին ստայօդ լուրերով որ իբր երկրաշարժին օգնութեան հասնելու պատրուակով «արտասահմանի հայ մաֆիան» հսկայական քանակի զէնք փոխադրած է Հայաստան: Հայերը զինուած են արտասահմանեան արդիական զէնքերով: Իսկ իրականին մէջ Հայաստանի իշխանութիւն-

(ՇԱՐ.Ը 12-ՐԴ ԷՋ)

ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍ...

Ամանորի Սեմին

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ները ժողովուրդի ունեցած որսորդական իրաւունքներն իսկ հաւաքեցին ամբողջութեամբ: Փաստերը ցոյց կու տան որ ատրպէյճանցին զինուած է, իսկ հայը զինաթափ եղած է...

Գերագոյն Խորհուրդը որոշում կայացուց, բայց չկայ ոյժ մը, որ Արցախի հայուն պարտադրէ հնազանդիլ այդ սխալ որոշումին: Հայաստանը ձեռք մեկնած է Ղարաբաղին: 15 դար յետոյ հայը նորէն կը գոչէ Վարդանանց օրերու կարգախօսը՝ «Մահ ոչ իմացեալ մահ է, մահ իմացեալ՝ անմահութիւն»: Ինչպէ՞ս հնազանդեցնես մէկը, որ չի վախնար գիտակցաբար մեռնելէ... Գերագոյն Խորհուրդի ո՞ր երեսփոխանը հաշուի առաւ այս պարագան... Ղարաբաղի հարցը կը մնայ չլուծուած եւ արիւնող վէրք մը Խորհրդային Միութեան մարմինին վրայ...

Անցնելով Սփիւռք՝ մխիթարուելու պատճառներ կան հարկաւ. Նորանոր հայ դպրոցներ կը բացուին, նորակառոյց հայ եկեղեցիներ կ'օծուին, սակայն դժբախտաբար մենք կը հիմնաւորուինք այս օտար երկինքներու տակ, օտար հողերուն վրայ: Մեր բուն նպատակը չէ օտար հողին վրայ կայք հաստատել, այլ գոյատեւել մինչեւ որ գայ Ազգահաւաքի Երանելի Օրը: Բայց այդպէ՞ս է արդեօք... Վերջին երկու տասնամեակներուն նոր գաղթ մը սկսած է Հայրենիքէն դէպի օտար ափեր: Պատճառներու մասին շատ գրուած է. [illegible] պտրկա: Երեւոյթը ցաւալի է. կ'արտագաղթեն ոչ թէ միայն արհեստաւորներ, որոնք անցեալին «արգիլուած գործով զբաղելու պատճառաւ» պատժուեցան, բանտարկուեցան, այլ նաեւ կարեւոր դէմքեր, յայտնի մտաւորականներ, վաստակ ունեցող գիտնականներ: Միամտաբար կը կարծուէր որ կլասնոսթ-ը եւ փերէսթրոյիքա-ն պիտի նպաստէին կանխելու արտագաղթը Հայրենիքէն: Իրականին մէջ ճիշդ հակառակը տեղի ունեցաւ: Նոր երեւոյթ մը. կ'արտագաղթէ նաեւ բնիկ հայաստանցին, իսկ ամէն գացող «մշտական բնակութեան» երթալու նորանոր թուղթեր կը ղրկէ Հայաստանի իր հարազատներուն: Մենք չենք տեսներ հայ կեանքէն ներս ոյժ մը, հեղինակութիւն մը, որ կարենայ կանխել արտագաղթը: Բոլորս ձեռնածալ կը դիտենք: Կ'ընդունինք որ Հայ Սփիւռքը կը զօրանայ հայախօս նոր տարրով: Սակայն արդարօրէն խոստովանինք. ազգային գոյութեան իմաստով (մանաւանդ այս օրերուն) ո՞ւր աւելի ապահովութիւն ունի հայ մարդը. Հայրենիքէն դո՞ւրս, թէ՞ Հայրենիքի մէջ: Բոլորս ալ գիտենք ճիշդ պատասխանը՝ Հայրենիքի մէջ: Խորհրդային իրականութեան մէջ ամէն ինչ պետականացուած է. մարդը իր անյաջող կեանքին, ձախողութեան համար ապրած միջավայրը մեղաւոր ու պատասխանատու կը սեպէ եւ որոշում կը կայացնէ որ իր «փրկութիւն»-ը այդ միջավայրէն հեռանալն է: Թերեւս որպէս անհատ կը շահի, բայց ազգային իմաստով մեծ կորուստ է Հայրենիքէն արտագաղթը: Կը խոստովանինք. պատճառներ կան. ամէն արտագաղթող իր «Նրբացուցիչ դէպք յանցանաց» ունի: Բայց, բայց, բայց... Գոնէ այլակրօն փոքր երկիրներու մէջ հաստատուէինք. քրիստոնեայ քաղաքակիրթ երկիրներուն մէջ քանի՞ տարիով երաշխաւորուած է մեր գոյատեւումը երբ օրէցօր կ'աւելնան տարախօսութիւնը, խառն ամուսնութիւնները, աննախանձախնդրութիւնը հայ արժէքներու, հայրենի աւանդութիւններուն հանդէպ... Նորէն գոչենք՝ «Տէ՛ր, լե՛ր օգնական ազգիս հայոց»:

Իր անապահով կեանքին պատճառով հայը միշտ հետամուտ եղած է աշխարհի քաղաքական կեանքին: Հայ կեանքը քաղաքականացած է այսօր աւելի քան երբեւէ թէ՛ Հայրենիքի մէջ, թէ՛ Սփիւռքի մէջ: Ահա այդ պատճառով ալ որպէս հայ մարդ մը այս խառն խոհերը արձանագրեցինք թուղթին վրայ: Խոհեր, որոնք Ամանորի չեն վերաբերիր, այլ հայ կեանքին, հայու ներկային եւ ապագային: Հիւանդը միշտ իր հիւանդութեան մասին կը խօսի եւ ցաւած տեղերը մատնացոյց կ'ընէ:

Ալեկոծ եւ բուռն տարիներ էին անցած երկու տարիները. ա՛լ հերիք է:

Աստուա՛ծ իմ, բարի աչքով նայէ քրիստոնէութեան նախակարապետ այս ազգին, քու հօտին, որպէսզի բոլոր ազգերուն պէս պարզ սիրտով մենք ալ զիրար ողջունենք՝ Շնորհաւո՛ր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ աւետելով:

ԴՈԿՏՈՐ
ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍԵԱՆ

Բարեմաղթութիւն

Գաղութիս ծանօթ ղեկավար ազգայիններէն, եւ նախկին ատենապետ Պուէնոս Այրէսի Հ.Բ.Ը. Միութեան վարչութեան, Պրն. Անդրանիկ Էքշեան, որ, անհանգստութեան մը պատճառաւ անկողին կը մնար, կը գտնուի այժմ ապաքինման մէջ:

Պաշտօնաթերթիս բարեկամ Պրն. Էքշեանի կը մաղթենք բարի եւ արագ ապաքինում:

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»

Մեր յարգելի ընկերուհի Իզապէլ Զալեան, ենթարկուեցաւ յաջողութեամբ, անցեալ շաբթուան ընթացքին, վիրաբուժական գործողութեան մը:

Ընկ. Զալեանին, որ արդէն տուն վերադարձած է, կը մաղթենք բարի եւ արագ ապաքինում:

ՌԱԿի Պուէնոս Այրէսի Պայքար Ակումբին Վարչութիւն

Հ.Բ.Ը. Միութեան Կեդր. Վարչութիւնը Մեծ Շուքով Կը Մեծարէ Իր Ղեկավարները

Անցեալ Շաբաթ օր, Դեկտեմբեր 16-ին, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը մեծ շուքով եւ արժանավայել կերպով մեծարեց իր Պատուոյ Ցկեանս Նախագահը Տիար Ալեք Մանուկեան, Պատուոյ անդամին՝ Տիար Սուրէն Ֆէսճեան (մեծանուն բարերար՝ ՌԱԿ-ի Հարաւ-Ամերիկայի համանուն կեդրոնին եւ «Սարտարապատ»ի արդիական տպարանին), եւ անդամին՝ Տիար Կրէկօրի Ատամեան, տալով հոյակապ ճաշկերոյթ մը ի պատիւ երեքին: Նիւ Եորքի (ԱՄՆ) մէջ Տիար Ցովսէփ Եուսէֆեան Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդր. Վարչութեան անդամ, որ ներկայ գտնուեցաւ սոյն Մեծարանքի Ճաշկերոյթին, մեզի յղեց իր տեղեկութիւնները ու տպաւորութիւնները, որոնց մանրամասնօրէն պիտի անդրադառնանք յաջորդիւ:

Այս առիթով, ՌԱԿ-ի եւ ԹՄՄ-ի Հարաւ-Ամերիկայի Շրջ. զոյգ վարչութիւնները, ինչպէս նաեւ պաշտօնաթերթ «Սարտարապատ»ի խմբագրութիւնը մասնաւոր գեռագրով մը ողջունեցին երեք հայորդի ազնիւ տիտաններուն ի պատիւ տրուած մեծարանքի ճաշկերոյթը, ստորեւ կու տանք մեր հեռագիրը:

Պուէնոս Այրէս, 13 Դեկտեմբեր, 1989

Պատուարժան
Կեդրոնական Վարչութիւն
Հ.Բ.Ը Միութեան
Նիւ Ճըրսի 076622 - ԱՄՆ

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան, եւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան Հարաւ-Ամերիկայի Շրջ. զոյգ վարչութիւնները, ինչպէս նաեւ պաշտօնաթերթ «Սարտարապատ»ի խմբագրութիւնը խոր գոհունակութեամբ կ'ողջունենք ձեր կազմակերպած մեծարանքի ճաշկերոյթը, ի պատիւ՝ համազգային բարեսիրական եւ ազգանուէր կազմակերպութեան՝ Բարեգործականի Ցկեանս Պատուոյ Նախագահ Տիար Ալեք Մանուկեանին, Կեդրոնական Վարչութեան Պատուոյ Անդամ Տիար Սուրէն Ֆէսճեանին եւ անդամ Տիար Կրէկօրի Ատամեանին:

Սոյն պատեհ առիթէն օգտուելով, մեր բարձր գնահատանքի եւ խոր երախտագիտութեան խօսքը կ'արտայայտենք երեք ազնիւ բարերարներուն, իրենց երկարամեայ ու բազմավաստակ ծառայութեան համար, յօգուտ Հայրենիքին, Հայ Ազգին, Եկեղեցիին, Մշակոյթին, Դպրոցին ու Մամուլին:

Երեք անխոնջ ու նուիրեալ տիտաններ որոնց անունները, ոսկեայ տառերով արձանագրուած պիտի մնան անմահ Հայ Պատմութեան պատուական էջերուն մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն ճշմարիտ հայու գիտակցութեան խորը, իբրեւ թանկագին մաս՝ մեր ազգային հպարտութեան:

Իրենց կ'ըսենք. վարձքերնիդ կատար եւ կը մաղթենք քաջառողջութիւն ու յարատեւութիւն: Իսկ մեր սիրելի Բարեգործականին կը մաղթենք նորանոր յաղթանակներ ու առաւել բարգաւաճում:

Հարաւ Ամերիկայի ՌԱԿ-ի եւ ԹՄՄ-ի ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ» Պաշտօնաթերթի խմբագրութիւն

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Զաքար Միսակի Յովհաննէսեանը կը փնտռէ իր հօրեղբայրը եւ հօրաքոյրը, Բաբուշ՝ ծնած 1905ին, Բսէ՝ ծնած 1908ին, Զաքար Բօղիկեան Յովհաննէսի՝ ծնած 1911ին: Անոնք ծնած են Արեւմտեան Հայաստանի Բիզզիսի նահանգի Ցրտատ գիւղը, 1917ին հօրեղբայր Ղազարը երեքին թողած է Խնասի որբանոցը, վերջին անգամ տեսած են 1920ին Զալալօղլում (Ստեփանաւան): Հօր անուն Յովհաննէս, մօր անուն Խամար եւ քրոջ անուն Եւա: Տեղեկութիւն ունեցողը թող հեռաձայնէ 312-4941 թիւին:

Daniel Youssefian e Hijos
S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

Հ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆԻ ԵԼՈՑԹԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ուշացած, Բայց Տեղին Իրապաշտութեան Ուղին

Ա.

Գրեց ՊԱՐՈՑՐ ԱՂՊԱՇԵԱՆ

Անցնող վերջին ամիսներու եւ յատկապէս Մայիսին Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած շրջապարբական իրադարձութիւններն ու զարգացումները շատերու համար նկատուեցան ցնցիչ, ուրիշներու համար՝ բնական, ոմանց ալ՝ անընդունելի։

Այդ կայծակնային իրավիճակները ե՛ւ հոգիներ խռովեցին ե՛ւ գիտնովութիւններ առաջացուցին, անշուշտ, իւրաքանչիւր կողմ ելլելով իր ըմբռնումներէն, հակացողութիւններէն եւ իւրովի մեկնաբանութիւններէն։

Հոս պիտի չանդրադառնանք այդ տրամադրութիւններէն բխած հարցերուն քննարկման, այլ՝ Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղար Հրայր Մարուխեանի մէկ ելոյթին (խօսուած՝ 18 Հոկտեմբեր 1989-ին, Վիեննայի մէջ, եւ տպագրուած՝ «Բաց Նամար» թերթի 1989-ի թիւ 180-ին մէջ), ուր բարձրաձայն կը խօսուի վերոյիշեալ հարցերուն եւ առհասարակ Դաշնակցութեան կեցուածքներուն մասին։

Թիւտ կարեւոր է այս ելոյթը, ուրովհետեւ առաջին անգամ ըլլալով դաշնակցական զեկավար մը կ'արտայայտուի ազգային փշուռ հարցերու մասին՝ բանաձեւելով նոր տեսակէտներ, որոնք նուազագոյնը նորութիւն պէտք է ըլլան ե՛ւ դաշնակցական շարքայիններուն ե՛ւ ընդհանրապէս ժողովրդային լայն զանգուածներուն համար։

Անմիջապէս ըսենք, թէ Բիւրոյի պատասխանատուին ելոյթը՝ իր բովանդակութեամբ, բովանդակութեամբ, յանդգնութեամբ ու նորարարութեամբ, իրապէս ողջունելի է, որովհետեւ հոն արտայայտուած են միտքեր ու տեսակէտներ, որոնք ծօրաննասուն տարիէ ի վեր կը դիտուէին չըլլուած ձեւով, միշտ հակադրուողի եւ ուրացողի դիրքերէն մեկնելով։

Որպէսզի աւելի առարկայական ձեւով մօտենանք հարցերուն, յետագայ կէտերով տանք կարգ մը պերճախօս նմոյշներ։

1.– Գր. Մարուխեան իր ելոյթին մէջ կը պատմէ հետեւեալ դրուագը։ «Ես կը յիշեմ, օր մը, Ապրիլեան մեր նահատակներուն տօնը կը տօնուէր, եւ Ապրիլեան բոլոր նշաձուոր նահատակներու եւ մտաւորականներու ամբողջութիւնը ներկայացնող նկար մը պատին փակցուած էր։ Յանկարծ հանդիսականներէն մէկը, նախքան հանդէսը սկսիլը, մօտեցաւ այդ պատին նկարը վար առաւ, պատռեց եւ ըսաւ։ «Այդ փտած, այս յիմար բաներէն ե՞րբ պիտի ձեռ ձաշէ։ կը բաւէ մեր ժողովուրդը սուգի այս տրամադրութիւններով սրահները լեցնէ։ Այս բոլորը այլեւս պատմութեան կը պատկանին, եւ մենք ունինք մեր սովետական հայրենիքը, որ մեզի կեանք բերած է, որ մեզի խոստում բերած է, որ մեզի յոյս բերած է...»։

Ի պատասխան այս մէկբերումին, Մարուխեան հետեւեալ հաստատումը կ'ընէ։ «Վերջին յայտարարութիւններում մասին ոչ մէկ առաջարկութիւն, այդպէս էր, եւ է։

Այդպէս ՀԵՅ մենք ալ գիտենք, Գր. Մարուխեան, սակայն այդպէս էր–ը եւ ՀՉ մէկ առարկութիւնը չհասկցանք։

70 տարիէ ի վեր ամէն տեսակ «առարկութիւն» կար, տակաւին չըսելու համար՝ բուռը ընդդիմութիւն, անհարկի տնտեսում ու դատապարտելի պայքար։

Ցամենայն դէպս, ուրախ ենք որ այդ բոլորը փոխուած են մեր որդեգրած քաղաքականութիւնը հաստատած եւ ընդունուած է՝ ինչ կը վերաբերի ներկայ Հայաստանին։

2.– Գր. Մարուխեան կ'ըսէ. «Ռոագտոյը պատճառ կ'ըլլար, որպէսզի մենք սփիւռքի մէջ այնքան կարեւոր միասնականութիւնը խնդրոյ առարկայ դարձնեինք եւ տար բաղաքական շրջանակներուն չներկայանայինք, շատ մը միջավայրերու մէջ իբրեւ միասնական հայ ժողովուրդ, իբրեւ միասնական ուժ մեր հիմնական բաղաքական պահանջներու հետապնդման մէջ»։

Այո՛, Գր. Մարուխեան, 70 տարի՛ պէտք էր համոզելու համար, որ Ձեր որդեգրած հաստատական քաղաքականութեան պատճառով դրօշակը դառնար ոչ միայն անմիասնականութեան զէնք, այլեւ արիւն թափելու միջոց։

Շարունակելով, Գր. Մարուխեան կ'ըսէ. «Սակայն եռագոյնը վերջին հաշուով կուսակցութեան մը դրօշակը չէ, հայ ժողովուրդի անկախութեան, պետականութեան, 600 տարիներու գերութենէն յետոյ առաջին պետականութեան խորհրդանիշը է»։

Նոր բարի լոյս, Գր. Մարուխեան։ Առ այդ մեր ըսածը ի՞նչ էր, ո՞վ չէր գիտեր այդ իրողութիւնը, եթէ չըլլար զայն «կուսակցականացնելու» ոճը եւ աւելի վատ՝ զայն պետական դրօշակին հակադրելու քաղաքականութիւնը։

3.– «Ամբողջ հայ ժողովուրդը պատրաստ է իր ամէն կարելիութիւնները ի սպաս դնել Խորհրդային Հայաստանի, Խորհրդային Հայաստանի՛ն։ Շեշտ կը դնեմ, որովհետեւ Խորհրդային Հայաստանը այն իրաւունքը կը, որու վրայ կը կանգնութիւնը է, որու վրայ կը կանգնութիւնը է, որու վրայ կը կանգնութիւնը է

Վեհափառ Հայրապետի Խօսքը Ուղղուած Հայոց Համազգային Շարժման Պատգամաւորներին Սուրբ Էջմիածնում 9 Նոյեմբեր 1989-ին

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՎԵՐՋ

Արտասահմանում, ուր աւելի քան երկու միլիոն հայեր են ապրում, տարբեր երկրներում, խօսքը արտաքին Սփիւռքի մասին է, հիմնական հայկական ազգային կազմակերպութիւնը եկեղեցին է։ Կարելի է ասել առանց չափազանցելու, որ արտասահմանում հայ եկեղեցին հայութեան կեանքի ողնաշարն է։ Ճիշտ է, կան բազմաթիւ տարբեր կազմակերպութիւններ, կուսակցութիւններ, բոլորը իրենց գոյութեան իմաստը ունեն, սակայն հայութեան կեանքի հիմքը՝ գործնականօրէն եւ իրականօրէն մնում է հայ եկեղեցին։ Ահաւասիկ, ի՞նչ է նշանակում Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցի, եւ ի՞նչ է նշանակում նրա պատմական կենտրոնը՝ Ս. Էջմիածին։

Դուք մի նոր շարժման անունով հանդէս էք գալիս եւ պիտի չարունակէք զարգանալ, ինչպէս այստեղ, գուցէ նաեւ արտասահմանում, մանաւանդ ներքին սփիւռքում։

Բնականաբար, մեր ժողովրդի ծոցում ամէն հայ մարդ միակերպ չի մտածում տարբեր հարցերի մասին, ազգային հարցերի, քաղաքական հարցերի, ընկերային հարցերի, տնտեսական հարցերի վերաբերեալ, ոչ այստեղ, ոչ էլ արտասահմանում։ Եւ դա բնական երեւոյթ է։ Երեկ, մի բարեմիտ հայրենակից ինձ հարցնում էր, հիմայ, որ տարբեր ներտուրումներ, հոսանքներ կան մեր ժողովրդի ծոցում եւ այստեղ եւ արտասահմանում, եկեղեցին ո՞ւմ կողմը պիտի լինի։ Ես ասացի՝ եկեղեցին ոչ մի կողմի հետ չէ, եկեղեցին բոլոր կողմերի հետ է։ Ուրիշ խօսքով, եկեղեցին միասնութեան զաւակարի վրայ կանգնած է եւ պէտք է կանգնած մնայ։ Չի եկեղեցու կոչումն է լինել հաշտարար ու խաղաղարար կամուրջ կողմերի միջեւ։

Հարց կը ծագի՝ ի՞նչ պէտք է հասկանանք միասնութիւն ասելով։ Իմ ըմբռնումով՝ միասնութիւնը շատ ցանկալի է, բայց այդ պէտք չէ հասկնալ իբրեւ բացարձակ միակերպութիւն։ Ինչպէս ամէն ժողովրդի կեանքում, նաեւ մեր ժողովրդի հասարակական կեանքում կարող են լինել եւ լաւ է, որ լինեն տարբեր հոսանքներ, տարբեր մտածելակերպեր, միեւնոյն բանի նպատակի, Ազգի եւ Հայրենիքի օգտին։ Արտասահմանում էլ անկարելի է, որ բանի ամբողջական իմաստով հայութիւնը լրիւ միասնական լինի։ Դա հնարաւոր չէ պարզապէս։ Ոճ որ այդպէս է կարծում, նշանակում է չի հասկում Սփիւռքը։ Հետեւաբար բաղմազանութիւնը կայ ու պիտի մնայ անխզելիօրէն։ Իմ միասնութիւնը նշանակում է, որ այդ բազմազանութեան մէջ կարողանանք այնուամենայնիւ պահպանել որոշ միասնութիւն հիմնական հարցերի նկատմամբ, բախտորոշ հարցերի նկատմամբ։ Մեր ժողովրդի եւ մեր հայրենիքի ապագայի բախտորոշ հարցերի վերաբերեալ։ Նոյնիսկ իմ միտքը աւելի առաջ է գնում եւ ես համոզուած կարծիք եմ ունեցել արտայայտել։ Երբեմն ժողովուրդների պատմութեան հետազօտ, նոյն ժողովրդի պատկերներ կամ իմպրեսիոններ կարող են անկապ թուալ, բայց միեւնոյն հոգեվիճակը։ Անկապ թուալ, բայց միասնել հոգեվիճակ։ Երանի թէ մեր ազգի պատկերները, ի Հայաստան եւ ի Սփիւռս աշխարհի, հասնէին այդ՝ քաղաքական, հայրենասիրական մտածողութեան եւ գործելակերպի հասունութեան։ Կուզէի աւելացնել նաեւ, որ ի մի բանաձեւում նոյն ճշմարտութիւնը արտայայտող, այս անգամ կրօնական կեանքում յաճախ յիշուած, այն է՝ ազատութիւն յերկրայականս, միութիւն ի կարեւորս, սէր յամենայնս։ Սա նշանակում է՝ ազատութիւն մտքերի, խօսքի արտայայտութիւնների մէջ, բայց միութիւն հիմնական հարցերում, այսինքն միասնութիւն, եւ սէր ընդհանուրի, բոլորի վրայ տարածուած, միմեանց հանդէպ։ Առանց քիւմական զղացմունքների մէկը միւսի նկատմամբ։ Սա էլ շատ կարեւոր է։ Կարող ենք համաձայն չլինել բոլորս այս կամ այն տեսակէտի վրայ, վիճելի հարցեր կը լինեն միշտ, բայց քիւմիները չպիտի լինենք։ Եւ իսկական դեմոկրատիայի ոգին այս է, այլապէս դեմոկրատիան չէք կը գտնայ, եթէ ամէն մէկը ուրիշ կարծիք ունեցողի նկատմամբ անհանդուրժող ոգի ցուցաբերի, այս դեմոկրատիա չէ արդեն, այլ դէպի դիկտատուրա կը տանի։

Արդ, որո՞նք են այն հիմնական հարցերը, որոնց չուրջ անհրաժեշտ է, որ միասնութիւն լինի այլազանութեան մէջ միասնութիւն, մեր այսօրուայ ազգային կեանքում։ Իմ կարծիքով, երեք հիմնական հրամայականներ հարկ է նկատի ունենալ։

Առաջին՝ ապահովումը եւ ամրապնդումը մեր հանրապետութեան քաղաքական անվտանգութեան։ Սա ես նկատում եմ վճռական տուեալ, մանաւանդ մեր երկրի աշխարհա-քաղաքական դիրքը նկատի ունենալով։ Շատ զգոյշ պէտք է լինենք ու իրատես։ Ես ամէն գնով, ինչպէս էլ մտածենք, պէտք է նախ եւ առաջ մտահոգունք պահպանեմովը եւ ամրապնդումով մեր մայր հայրենիքի քաղաքական անվտանգութեան։

Երկրորդ՝ ապահովումը մեր երկրի տնտեսական վերակառուցման եւ զարգացման։ Տնտեսական ասելով հասկնում եմ՝ հողագործութիւն, արդիւնաբերութիւն, եւ վերչինութիւն, մանաւանդ այս ահաւոր ազէտից յետոյ։ Կենսական նշանակութիւն ունի մեր երկրի տնտեսական վերակազմումը։ Մենք չենք կարող զոյատեւել այս վիճակով։ Մանաւանդ հիմա, երբ բաբեբախտաբար նոր հնարաւորութիւններ են ստեղծում արտասահմանեան՝ հայ եւ ոչ հայ առեւտրական կամ արդիւնաբերական կազմակերպութիւնների հետ գործարքներ կատարելու, եթէ կարողանայ օգտագործել այդ հնարաւորութիւնները, ապա իրապէս տնտեսական մեծ աննախընթաց իրագործումներ կարելի կը լինէր կեանքի կոչել։

Երրորդ հիմնական տուեալը անհրաժեշտութիւնն է միասնութիւն ստեղծել ազգային մշակոյթի ծաղկումը զարգացնելու համար մեր մայր հայրենիքում։ Մենք, մի քանի հազար տարիներից ի վեր, մշակոյթի ժողովուրդ ենք։ Այս մեր [illegible] մէկն է։ Մենք հայերս, մշակոյթի այնպիսի արժէքներ ենք ստեղծել համաշխարհային պատմութեան մակարդակի վրայ, որ արժանի ենք կոչուելու մշակոյթ ստեղծող ու մշակոյթ կրող ժողովուրդ, թէ մեր գիր ու գրականութեամբ, թէ մեր եկեղեցիով, թէ մեր ճարտարապետութեամբ եւ թէ մեր մանրանկարչութեամբ եւ մեր աքանչելի կրօնական ու ժողովրդական երաժշտութեամբ եւ այլ արուեստներով։ Եւ յիշեմ մի նշանաւոր խօսք եւրոպացի պատմաբանի, անցեալ դարի վերջերին, որը ասում է՝ աշխարհում չկան ժողովուրդներ, կամ մշակոյթներ։ Ուզում է ասել, կան ժողովուրդներ, բայց իսկական ժողովուրդ են նրանք, ովքեր մշակոյթ են ստեղծել ոչ թէ ուրիշի մշակոյթին են կողոպտել, ինչպէս ոմանց պարագան է։ Եւ մեր ժողովուրդը մշակոյթաստեղծ ժողովուրդ է եղել ի սկզբանէ, մանաւանդ, ինչպէս քիչ առաջ յիշեցի չորրորդ դարից այս կողմ։

Հետեւաբար, այսօր էլ մենք պէտք է հանդէս բերենք մեր ամբողջ ճիգը, ուժը, հանճարը, որպէսզի չարունակենք, այս աշխարհի վրայ մեր փոքր այս հայրենիքի տարածքի վրայ պահպանել մեր պատուաբեր տեղը, բարձր պահելով ազգային մշակոյթի ջահը։ Ազգային մշակոյթի զարգացման ճանապարհի վրայ անշուշտ, վճռական դեր ունի մեր մայրենի լեզուն, հայերէն լեզուն, որի ջատագովն էք նաեւ դուք, եւ ձեր ծրագրում արժանագրել էք յատկապէս հայ լեզուի մասին ինչ որ անհրաժեշտ է։ Մեր լեզուն մեր մշակոյթի ամենակարեւոր հաբաստութիւններից մէկն է։ Հայ ժողովրդի խոսկան ստեղծագործութիւնն է։ Հայ ժողովրդի հոգու պատկերը կայ մեր մայր լեզուի մէջ։ Առանց հայ լեզուի դժուար է հայ մնալ եւ զոյատեւել, չասելու համար, որ անկարելի է։ Վերջին 60–70 տարիների ընթացքում այնքան էլ տրիւական կերպով մեր երկրում չպատպանուեց հայերէն լեզուն եւ մնաց լեզուներից մէկը։ Նոյնիսկ ես երբեմն հանդիպել եմ ծնողների, որոնք իրենց երեխային հայերէն դպրոց չեն ուղարկում, հայերէն լեզուն նկատելով մեռեալ լեզու։ Սա անշուշտ ցաւալի երեւոյթ է։ Ահա դժբաղատ մտայնութիւն ոմանց մէջ։ Ես ուսերէն լեզուին բոլորովին հակառակ չեմ։ Ես մեծապէս գնահատում եմ ռուսաց լեզուն եւ գրականութիւնը, որին շատ եմ ուսմունքներն ինքնամոռնացմամբ։ Կասկած չկայ, որ ուսերէն լեզուն, գրականութիւնը միջազգային յարգանքի արժանի են։ Բայց այդ բնաւ չի նշանակում, որ մենք մեր լեզուն նկատենք թէ՛ որ մի տեսակ երկրորդական կամ մեռեալ լեզու, կամ անկատար լեզու։ Հայերէն լեզուն մեր էութիւնն է, մեր արժանապատուութիւնն է, մեր ինքնութիւնն է, մեր մշակոյթի աղբիւրն է եւ մեր հոգեկան բոլոր ապաւէնների դրսեւորման ձեւն է։ Մենք չենք կարող ապրել առանց մեր մայրենի լեզուի։ Իմ կարծիքով, առաջնահերթ, յատուկ ընդ որ քաղաքականութիւն պէտք է որդեգրել, որպէսզի հայերէն լեզուն հետզհետէ ոչ միայն ընտանիքներից ներս, ոչ միայն հայկական դպրոցներում, այլ նաեւ հիմնարկներում, աշխատանքի վայրերում գործնական լեզու, ուսերէնից էլ լաւ տիրապետով եւ պահպանելով որպէս ազգամիջեան յարաբերութիւնների լեզու։ Հորդորային միութեան մէջ։ Ու աւելին, ցանկալի է, որ հայաստանցի մտաւորականը ազատ խօսի ոչ միայն հայերէն եւ ուսերէն, այլ նաեւ գոնէ մի երրորդ արտասահմանեան լեզու եւս։ Հայ մարդը պէտք է կարողանայ աշխարհի հետ խօսել։

Ողջոյնի յատուկ խօսք ունեմ ուղղուած ներքին Սփիւռքի ներկայացուցիչներին։ Վերջապէս ժամանակն է, որ ներքին Սփիւռքի հայութիւնը ոտքի կանգնի։ Փառք Աստուծոյ, հիմայ արդէն շարժումը սկսել է։ Ես յատուկ ողջունում եմ ներքին Սփիւռքի ներկայացուցիչներին եւ մաղթում եմ ուժ, եռանդ, քաջութիւն, որպէսզի կազմակերպուեն եւ իրենց խօսքը ասեն մեր ժողովրդի կեանքում։ Եթէ չեմ սխալուում, աւելի քան մէկ միլիոն հայութիւն ունենք ներքին Սփիւռքում։ Բայց կազմակերպութիւն պէտք է, աշխատանք պէտք է, նախ եւ առաջ է պէտք, սէր է պէտք եւ հաւատ։ Հիմա այդ հնարաւորութիւնները կան, պէտք է օգտուել։ Ինչպէս նախնիները, առաջին համաշխարհային պատերազմից առաջ, ներքին հզօր Սփիւռք ունէինք ծարական Ռուսաստանի տարածքի վրայ։ Նոյնիսկ արեւելահայոց մեր մշակոյթը իր վերածնունդը ստեղծեց եւ զարգացրեց ներքին Սփիւռքում Թիֆլիսում, Ռոստովում, Մոսկուայում, Աստրախանում, Արցախում եւ այլ վայրերում։ Ո՞ւր են այդ հայերը հիմայ։ Ես հրաւիրում եմ ոտքի կանգնել ու միասնաբար աշխատել, մշտապէս կապի մէջ մայր երկրի եւ Ս. Էջմիածնի հետ։ Սա չատ կարեւոր հարց է ներկայի եւ ապագայի համար։

Սփիւռքի հայութիւնը անբաժանելի մասն է մեր մայր երկրի ժողովրդի, ինչպէս ներքին Սփիւռքը, այնպէս եւ արտաքին Սփիւռքը։ Իմ խօսքը կամ [illegible] վերջացնել մի յայտարարութեամբ, այն է՝ քայլերելու համար [illegible] օգտագործումը ոստումնական եւ այլ հաստատութիւններում, ցանկանում եմ նուիրաբերել հարիւր հատ հայերէն գրամեքենայ, որոնցից մէկը մեր նորընտիր վարչութեան։

Մաղթում եմ բոլորիդ ուժ, եռանդ, ներշնչանք, որպէսզի չարունակէք ձեր առաքելութիւնը համբերատարութեամբ, քաջութեամբ, հաւատարմութեամբ, եւ խոստումներամբ, որպէսզի ամէն ինչ իր բնականոն հունով, քայլ առ քայլ իրականանայ, ի փառս մեր ժողովրդի եւ մեր վերածնուած Մայր Հայրենիքի։

Սէր եւ խաղաղութիւն եւ օրհնութիւն ընդ ձեզ այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն։

ՎԱՉԳԷՆ Ա
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՑ ՀԱՅՈՑ

Ռ.Ա. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ Գ. ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

վերջին երկու տարիներուն, Հայրենիքի եւ Սփիւռքի մէջ, հայ ժողովուրդի քաղաքական կեանքի վերիվայրումները, երբեմն դրական, բայց յաճախ ժխտական երեւոյթներով եւ խորքով, արտասահմանի հայ կուսակցութիւնները «ահազանգային վիճակի» ենթարկած էին ամէնուրեք եւ ամէն տեսակ գործունէութեամբ:

Ռ.Ա. Կուսակցութիւնը, միշտ հաւատարիմ իր ազգային առաքելութեան, աննախընթաց այս խառնակ եւ անստոյգ երեւոյթներու հոլովոյթին դէմ հանդիման, դարձեալ շինիչ եւ շինարար կեցուածք ցուցաբերեց:

Ռ.Ա.Կ.ի Եւրոպայի շրջանակը եւս, իր կարելիութիւնները անվարան տրամադրեց այս ընդհանուր աշխատանքին:

Ռ.Ա.Կ.ի Ֆրանսայի եւ Պելճիգայի Շրջանային վարչութիւնը, պատեհ առաջին առիթով հրահանգեց կազմակերպել Ռ.Ա.Կ.ի Եւրոպայի Շրջանակի Գ. Խորհրդակցական ժողովը, (առաջինը 1986ի Մայիսին գումարուած) գործնական նոր որոշումներով աւելի օգտակար դառնալու համար օրէ օր աճող ազգային մեր պահանջներուն:

Ժողովին մասնակցող պատուիրակները, *Ա. Զոպանեան, Միհրան Տէր Ստեփանեան, Հրաչ Երուանդ* եւ *Արմենակ Եկարեան* Ակումբներէն, նաեւ Աւստրիոյ եւ Զուիցերիոյ ներկայացուցիչները արդէն ժամանած էին 27 Հոկտեմբերին Լիոն քաղաքը, ուր տեղի ունեցան եռօրեայ ժողովները եւ հանդիպումները:

27 Հոկտեմբերի գիշերը, պատուիրակութիւնը իր ամբողջական կազմով մասնակցեցաւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Լիոնի նոր Կեդրոնին բացման պաշտօնական հանդիսութեանց:

28 Հոկտեմբեր, Շաբաթ առաւօտ, Ռ.Ա.Կ.-ի Ֆրանսայի եւ Պելճիգայի Շրջանային Վարչութեան նախագահ՝ Ընկ. Յակոբ Գասպարեանի բացման ուղերձէն ետք, Ընկ. Լեւոն Թորոսեանի ատենապետութեամբ եւ ընկերներ Արթօ Համբարձումեանի եւ Ժ. Գարամինասեանի ատենադպրութեամբ ժողովը շարունակուեցաւ մինչեւ գիշեր:

Ժողովի ընթացքին կարդացուեցաւ Ռ.Ա.Կ.ի Կեդրոնական Վարչութեան նախագահ՝ Մեթր Հրաչեայ Սեդրաքեանի քաջալերիչ պատգամը:

Կէսօրուան մօտ, ֆրանսական մամուլի ներկայացուցիչներ հացազրոյց մը ունեցան, որոնց ընկերներ Յ. Գասպարեան եւ Էտուըրտ Ադամեան բծախնդրօրէն պատասխանեցին:

Գիշերը, աշխատանքներու աւարտին, կազմակերպուած էր ճաշկերոյթ մը, որուն նաեւ ներկայ եղան ազգային դէմքերը Հարաւային Ֆրանսայէն ինչպէս նաեւ ֆրանսացի քաղաքական ներկայացուցիչներ:

Ճաշկերոյթի ընթացքին խօսք առաւ Ընկ. Ա. Քէշիշեան, որ ողջունեց պատուիրակ ընկերները եւ հիւրերը:

Հիւրաբար Լիոն գտնուող հայրենի երգչուհի Ս. Գաբուխեան հմայեց ներկաները: Նոյնպէս երգով իր մասնակցութիւնը բերաւ ընկերուհի Հ. Քէշիշեան:

Խորհրդակցական Բ. ժողովի պաշտօնական մասի աւարտին, հինգ անձեր, Լիոնէն Վալանսէն, իրենց ուխտը տալով միացան Ռ.Ա.Կ.ի շարքերուն:

Կիրակի, 28 Հոկտեմբերին, առաւօտեան կարգ մը հանդիպումներէ ետք, ժողովական ընկերները եւ այլ հիւրեր, Փիզէի նշանաւոր դղեակին մէջ կեսօրուան ճաշի հիւրը եղան Հ.Բ.Ը.Մ.ի Լիոնի նախագահ Պրն. Ս. Սանճեանին:

Երեկոյեան, բոլոր ընկերները վերանորոգ կենսունակութեամբ եւ գործունէութեանց ծրագիրներով բաժնուեցան իրարմէ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՏԵՐԱԿՈՒՅԱԿԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐ ՊԱՊ ԵՒ ԷԼԻԶԱՊԷԹ ՏՈԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉ Կ'ԸՆԵՆ

Մեծապէս գնահատելի նախաձեռնութեամբ մը, Տերակոյտի Հանրապետական Փոքրամասնութեան ղեկավար եւ Աշխատանքի Նախարար Պապ եւ Էլիզապէթ Տոլ, Ս. Ծնունդի եւ Նոր Տարուան տօնական օրերուն առթիւ յուզիչ կոչ մը ըրած են գործնականապէս օժանդակելու Հայաստանի աղէտեալներուն:

Ղրկուած քարթին մէջ, ուր կ'երեւին ամերիկացի պետական զոյգին լուսանկարը աւերեալ Սպիտակի մանուկներուն հետ, Հայաստան, Տէր եւ Տիկ. Տոլ նկարագրելէ ետք 7 Դեկտեմբերի երկրաշարժին գործած մարդկային եւ նիւթական աւերները, ամերիկացի ժողովուրդին կոչ կ'ընեն որ տօնական օրերու իրենց նուիրատուութիւնները կատարեն Հայաստանի օգնութեան նպատակին, եւ համակարգելու համար նուիրահաւաքը անոնք կուտան հետեւեալ հասցէն.

C/o Senator Bob Dole
511 Capitol Court, N.E. Suite 100
Washington, D.C. 20002

Նուէրները տրագերծ են:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ — Գրեց Լէօ Ռոսթըն

Մի՛ Ըլլաք Գերին Պատկերասփիւռին

Իրաւ է որ մեր զաւակները կրնան են յանկարծ մահանալ տան մէջ – հացի դանակով իրենց վիզը կտրելով, լոգարանին մէջ խեղդուելով, մաքրիչ նիւթերով թունաւորուելով, կամ փուռին մէջ հեզձամահ ըլլալով: Սակայն գոյութիւն չունի Մանկապաշտպան Ընկերութիւն մը որ նպատակ ունենայ տուներուն մէջ արգիլել գոյութիւնը դանակներու, օճառներու, լոգարաններու կամ մաքրիչ նիւթերու: Իսկ ինչո՞ւ գոյութիւն չունի այդպիսի ընկերութիւն:

Այն պատճառով, որ ծնողքները ողջմտութիւնն ունին իրենց զաւակներուն սորվեցնելու, թէ ի՛նչպէս պէտք է գործածել այդ բաները եւ ի՛նչպէս պէտք է ուշադիր ըլլալ որ այդ օգտակար առարկաները չվերածուին մահասփիւռ զէնքերու:

Իսկ ի՛նչքան տարբեր է մարդերու վերաբերումը այն տնային հրաշալիքին հանդէպ որ պատկերասփիւռն է (հեռատեսիլը): Նստասենեակին մէջ զետեղուած պատկերասփիւռի գործիքը, կարծես թէ, ծնողքները կը վերածէ ողբասաց եւ վախկոտ քաղաքացիներու, որոնք կարծես բոլորովին անզօր են արգիլելու իրենց զաւակներու մտային վատասերումը: Ծնողքները այնպէս կը շարժին, իբրեւ թէ պատկերասփիւռը խորհրդաւոր կերպով մը իրենց պարտադրած ըլլար որ հրաժարին զաւակները առաջնորդելու, կրթելու, նոյնիսկ յանդիմանելու իրենց աւանդական դերէն: Մինչդեռ, բնականաբար, ոեւէ հօր կամ մօր համար խիստ դիւրին է կանոններ հաստատել այն մասին թէ ի՛նչ բան կարելի է եւ ի՛նչ բան կարելի չէ դիտել, ո՞ր ժամուն եւ ո՞րքան ժամանակ կարելի է դիտել: Ծայրայեղօրէն դիւրին բան է պատկերասփիւռին կոճակը դարձնել ու խզել հոսանքը: Ինչո՞ւ արդեօք բազմաթիւ են այն ծնողքները որ չեն ըներ այդ բանը:

Առաջին անգամ երբ պատկերասփիւռի մասին վէճ ունեցայ երեք հոգեակներուս հետ, խնդիրին վերջակէտ մը դրի աքցան մը առնելով եւ թելը փրցնելով: Հարցը այդպէս մնաց մէկ շաբաթ: Հարկադրուած եղայ դիմելու ծայրայեղ (այլ խիստ ազդու) այդ միջոցին, երբ գիտցայ որ զաւակներս խրախճանք կ'ընէին գաղտագողի դիտելով այնպիսի ներկայացումներ, որոնց մասին իրենց ըսած էի թէ անպիտան, անչնորհ ներկայացումներ են:

Ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ պատկերասփիւռէն ցուցադրուող շատ բան ներկայիս գռեհիկ եւ անդանդուրժելի է: Իրաւ է նաեւ, թէ նոյնն է մամուլին պարագան. ողբալի բան է թէ ի՛նչքան շատ են լպիրշ եւ լղրճուկ թերթերը. լրագրավաճառ կրպակները լեցուն են անբարոյական պարբերաթերթերով. եւ գոյութիւն ունին մեծ թիւով ունայն ու վնասակար գրքոյկներ: Ամէնքս պէտք է ամրչնանք սա զարհուրելի իրողութենէն, որ մեծ թիւով մարդիկ կը շարունակեն քաջալերել գռեհկութիւնը եւ անվայելչութիւնը, նախընտրելով սնամէջը՝ լեցունէն, լպիրշը՝ ազնիւէն, մակերեսայինը՝ խորունկէն:

Կը սիրեմ պատկերասփիւռը. զայն կը գործածեմ որոշ նպատակներու համար – լուրեր, վաւերագրական ֆիլմեր, հին ֆիլմեր, մարզական մրցումներ եւ լաւորակ թատրոն դիտելու համար: Պատկերասփիւռը կը նկատեմ ժամանակ խնայող հիանալի գործիք մը, որ իմ տան հանգստաւէտ պայմաններուն մէջ ինծի մատչելի կ'ընէ հազար տեսակ բաներ, որոնց վերահասու պիտի չըլլայի այլապէս: Նայց, ոչ ոք կը ստիպէ զիս որ դիտեմ պատկերասփիւռի կեղտոտ ներկայացում մը, ինչպէս որ ոչ ոք կը ստիպէ զիս որ կարդամ լպիրշ հրատարակութիւն մը: Այնպէս կը խորհիմ թէ այսպիսով՝ կը շարժիմ իբրեւ ողջամիտ չափահաս անձ մը, որ ինծ անձամբ կ'ընտրէ իր գործածած առարկան եւ որ պատասխանատուութիւնն ունի իր զաւակներուն օգնելու որ ընտրումի ստուգանիշ մը հաստատեն այն բաներուն հանդէպ որ կը մատուցուին իրենց ուղեղին:

Բայց մենք անզէն չենք: Կայ պարզ եւ հզօր միջոց մը որ իւրաքանչիւր քաղաքացիի հասողութեան մէջ է, բարելաւելու համար պատկերասփիւռքի կացութիւնը: Այդ միջոցը մեր քուէն գործածելն է, ա՛յն քուէն զոր իւրաքանչիւր անձ կուտայ երբ կը վառէ կամ կը մարէ պատկերասփիւռի գործիքը կամ երբ կը փոխէ կայանը: Մեր «քուէները» հոգածութեամբ նկատի կ'առնուին պատկերասփիւռի տէրերուն եւ ծանուցում տուողներուն կողմէ. անոնք շատ զգայուն են պատկերասփիւռ դիտողներու հակազդեցութիւններուն նկատմամբ: Երեւակայեցէ՛ք, օրինակի համար, որ ամէն շաբթու՝ այն ժամուն երբ պիտի սկսի պատկերասփիւռի մասնաւորապէս անպատշաճ յայտագիր մը՝ միլիոնաւոր կոճակներ միաժամանակ մարեն գործիքները: Վստահ եմ թէ փոխակերպումի հրաշքներ պիտի պատահէին:

Պատկերասփիւռի պարագային, մեծ խնդիրը այն է որ առաւել կամ նուազ ծոյլ հանդիսատեսները կը քաջալերեն զայն, ա՛յնքան քիչ ողջմտութիւն, ճաշակ կամ զտում ցուցաբերելով: Պատկերասփիւռի լաւ աշխատաւորները պիտի արտադրէին աւելի մեծ թիւով լաւ ներկայացումներ (յայտագիրներ) եթէ բաւարար թիւով հանդիսատեսներ օժանդակէին անոնց, որպէսզի այն ինչ որ լաւորակ է՝ արժեւորուի, իսկ մեզ շրջապատող ապականութիւնը չքանայ:

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԱՀԱԿ ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մոսկուայի Որոշումին Լոյսին Տակ

Առանց զարմանքի եւ զայրոյթի չէ որ բոլորս ստացանք Մոսկուայի մէջ առնուած անարդար որոշումին լուրը՝ Արցախի տարածքային եւ քաղաքական պատկանելիութեան մասին: Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը, այսինքն երեսփոխանական ժողովը, իր 1989ի աշնանային նստաշրջանի փակումին վերջին օրը եւ վերջին ժամուն երբ երեսփոխաններէն շատեր արդէն իրենց բնակավայրերը վերադարձած էին, հապճեպով բննարկեց եւ վաւերացուց ծրագիր մը՝ որ իր իսկութեան մէջ սարսափելիօրէն անարդար եւ վատ արարք մըն է: Այդ որոշումը, Արցախի երկրամասը վերադարձնելով Ատրպէյճանի անմիջական իշխանութեան, զայն կը դատապարտէ աւելի անաւոր կացութեան մը քան Արցախցիները ունէին 1988ի Փետրուարէն առաջ: Եւ այս անոր համար, որ անցնող մէկուկէս տարուան ընթացքին պատահած են վայրագութեան այնպիսի դէպքեր, մարդասպանութեան այնքան աղաղակող ոճիրներ՝ որ արդէն արթնցուցած են ազերիներու արհաւական բարբարոս բնազդները՝ սպաննելու, ջանդելու, ոչնչացնելու:

Մոսկուայի մէջ առնուած որոշումը, անարդար եւ հայերու մարդկային իրաւունքները ոտնահարող՝ Ստալինի-Պերիայի հնամաշ սպպոգներով, կը սպառնայ ամբողջ Անդրկովկասի խաղաղութեան, կրնայ ստեղծել բոլորովին չկանխատեսուած նոր կացութիւններ, շրջանը վերադարձնելով 1917–1918ի ֆաոսային օրերուն, երբ քաղաքական եւ միջ–ազգային պատերազմներ այդ երկրամասը վերածած էին գեհենի: Գեհեն՝ որուն զոհ գացած էին տասնեակ հազարաւոր հայեր, շատերը հազիւ ծողոպրած ցեղասպանութենէն:

Տակաւին մի քանի շաբաթներ պէտք են՝ վերլուծելու առնուած որոշումին յօդուածները, բննելու թէ ի՛նչ պայմաններ կը նախատեսէ այս օրէնքը Արցախի համար, եւ տեսնելու թէ ինչպէ՛ս կարելի է, այդ օրէնքին սահմանութիւններուն մէջ, ապահով կեանքի եւ տնտեսական ու քաղաքական բարգաւաճումի երաշխիքներ ունենալ: Եթէ օրէնքը – զոր ջնջելու կամ հիմնովին բարեփոխելու համար այս օր իսկ ծրագրուած աշխատանքի պէտք է սկսինք – ի գործ դրուի այնպէս ինչպէս որ կը հասկնամ ցարդ ստացուած լրատուութիւններէն, այն ատեն պէտք է պատրաստուինք սարսափելի գալիքին – տասը տարի ետք Արցախի մէջ հայ մնացած պիտի չըլլայ, եւ հայկական այդ բազմադարեան միջնարերդը պիտի ունենայ Նախիջեւանի սեւ ճակատագիրը:

Սպասելով այս նոր որոշումին բոլոր մանրամասնութիւններուն, այսօր պիտի ջանամ պատասխանել այն հարցումին որ բոլոր հայերը կը տանջէ.

ԻՆՉՈ՞Ր:

Խորհրդային Միութեան երեսփոխանական ժողովը, որուն անդամներուն մէկ մեծ մասը համայնավար չէ, եւ որոնք գլխաւոր դէմքերը են Կորպաչեւի սկսած ռամկավարացումի եւ բարեփոխութիւններու շարժումին, ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս կրնար առնել նման որոշում մը, որ, իր իսկութեան մէջ, հակահայ արարք մը կը նկատեմ:

Այս հարցումին պատասխանները մէկէ աւելի են, եւ կը փափաքիմ զանոնք հոս թուել եւ համառօտ բացատրութիւններ տալ, գիտնալով հանդերձ թէ ընթերցողներս կրնան համամիտ չըլլալ մտածումներուս:

1. Նախընթաց չստեղծելու մտավախութիւն:

Խորհրդային Միութիւնը լայն համախմբում մըն է բազմաթիւ մեծ թէ փոքր ազգութիւններու, որոնք կեդրոնին մակարդակին տակ պահուած են հօթանասուն տարի՝ յաճախ բիրտ ուժի եւ Ստալինեան սարսափներու միջոցով: Ազգութիւններու այս բոլոր դաշնակցութեան մէջ կան տասնեակներով անլոյծ մնացած կացութիւններ, արուեստականօրէն կատարուած սահմանային կարգադրութիւններ, որոնք խլած են փոքրամասնութիւններու մարդկային իրաւունքները, զանոնք ստորադասած տարբեր ազգութիւններու իշխանութեան: Մոսկուայի կուսակցական եւ այժմ արդէն երեսփոխանական ժողովի անդամները գիտակից են Ստալինեան ոճրային կամակոյութիւններու ստեղծած այս կացութեան, եւ համոզուած՝ թէ եթէ տեղի տան *մէ՛կ* պարագայի (այսինքն՝ Արցախի), դուռ բացած պիտի ըլլան տասնեակներով այսպիսի սահմանային ճշդումներու, փոփոխութիւններու, որոնք կրնան ներքին մեծ խռովութիւններ ստեղծել եւ խախտել Խորհրդային Միութեան հաւասարակշռութիւնը: Մոսկուա չուզեր նախընթաց ստեղծել: Արցախի հարցը, հետեւաբար, զոհն է Խորհրդային կառավարութեան չկամութեան՝ անցեալի անարդարութիւնները սրբագրելու: Մենք կրնանք մերժել նման չկամութիւն մը (եւ պէ՛տք է մերժենք), սակայն Խորհրդային կայսրութիւնը իր ուրոյն, ներքին անգիր կանոններն ու արժէքներ ունի, որո՛նց կը հնազանդին նոյնիսկ անոնք՝ որոնք փոփոխութիւններու, արդարութեան վերականգնումի, փոքր ազգութիւններու մարդկային իրաւունքները պաշտպանելու ջատագովներն են: Անձնական քաղաքականութենէն վեր՝ կայ ընդհանուր, ազգային, պետական, կայսերական քաղաքականութիւնը: Թերեւս այս է պատճառը որ նոյնիսկ մեզի բարեկամ երեսփոխանները իրենց բուէն տուին անարդար որոշումին:

2. Երկարատեւ վէճերէ ձանձրոյթ:

Ըստ օտար թղթակիցներու, որոշումին արագ եւ մեծամասնութեան ձայներով բուէարկումին պատճառներէն մին ալ՝ երեսփոխաններու ձանձրոյթն էր Արցախի հարցին շուրջ մէկուկէս տարիէ ի վեր տարուող բանակցութիւններէն եւ վիճաբանութիւններէն: Ձեմ կարծեր որ այս հաստատումը ճիշդ ըլլայ, որովհետեւ մասնաւորաբար ներկայ խորհրդարանի երեսփոխանները հոչակաւոր դարձած են իրենց շատախօսութիւններով:

3. Մոսկուա նոր Աֆղանիստան մը չուզեր:

Մի քանի օր առաջ, երբ Մոսկուայէն Ամերիկա ժամանած խորհրդային պատուիրակութեան մը մէկ անդամին հարցուեցաւ թէ ինչո՞ւ կառավարութիւնը ազդու միջամտութիւն ցոյց չի տար եւ չի զսպեր ատրպէյճանցիները ու անոնցմէ չի հաւաքեր հազարաւոր զէնքերն ու ռումբերը, ան պատասխանեց. «Մենք նոր Աֆղանիստան մը չենք ուզեր Անդրկովկասի մէջ»: Կը հաւատամ որ խորհրդային ղեկավարներու այս մտահոգութիւնը մեծ դեր կրնայ ունեցած ըլլալ ո՛չ միայն որոշումին, այլ անցեալ Փետրուարէն ի վեր Արցախի նկատմամբ անոնց բռնած անորոշ, հակասական եւ սպասողական դիրքին մէջ: Ատրպէյճան Անդրկովկասի երեք հանրապետութիւններուն ամենէն բազմամարդ եւ տարածութեամբ մեծագոյնն է, բնական հարըստութիւններով՝ ամենէն օժտուածը: Առաւել եւ մասնաւորաբար՝ անոր եօթ միլիոն բնակչութեան գրեթէ բացարձակ մեծամասնութիւնը իսլամ է: Ան սահմանակից է, արեւելքէն եւ հիւսիսէն, իսլամ հանրապետութիւններու, հարաւէն՝ իրանական Ատրպէյճանի, արեւմուտքէն՝ Նախիջեւանի միջոցա՛ւ՝ իսլամ Թուրքիոյ: Երբ խարտեսը կը զննենք, յստակ կը դառնայ թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզուի «Անդրկովկասի մէջ նոր Աֆղանիստան չենք ուզեր» բացատրութեամբ: Համիսլամական բռնկում մը այդ երկրամասին մէջ սարսափելի կացութիւն մը կրնայ ստեղծել, մասնաւորաբար հայերուս եւ վրացիներուն համար, նաեւ՝ ռուսերուն:

4. Ատրպէյճանի գործադուլի սպառնալիքը:

Անցեալ ամիս Ատրպէյճանի նորաստեղծ ժողովրդական Շարժումը, որ կը վայելէ երկրին համայնավար ղեկավարներուն, վարչապետին, նախագահին եւ խորհրդարանին ամբողջական օժանդակութիւնը, հրապարակային սպառնալիք մը ըրաւ Մոսկուայի, եւ շեշտեց թէ համատարած գործադուլները պիտի վերսկսէին եթէ խորհրդային երեսփոխանական ժողովը մինչեւ Նոյեմբերի վերջը (այսինքն մինչեւ աշնանային նստաշրջանի աւարտը) դրական լուծում տուած չըլլար Արցախի հարցին: «Դրական լուծում»ով կը հասկցուէր անշուշտ Արցախի վրայ Ատրպէյճանի չարաղետ իշխանութեան վերահաստատումը: Եւ իրապէս, Նոյեմբեր 28, Երեքշաբթի օր, Ատրպէյճան սկսաւ տասնօրեայ ընդհանուր գործադուլ մը, որուն հետեւանքները միայն աղիտալի կրնան ըլլալ Հայաստանի եւ Վրաստանի, մանաւանդ ամբողջին այս եղանակին:

Մոսկուա գրեթէ սարսափով կը դիտէ այս գործադուլները, որոնք միլիոնաւոր ռուսլիներու վնաս կը հասցնեն Խորհրդային Միութեան արդէն խարխլած տնտեսութեան: Կը խորհի՛մ որ գործադուլի այս սպառնալիքը գլխաւոր ազդակներէն մին էր Խորհրդարանին կողմէ այնքան անապարանով եւ մեծամասնութեան ձայներով առնուած որոշումին մէջ:

Միւս կողմէ, կարելի չէ անտես առնել Հայաստանի ցոյցերուն եւ գործադուլներուն պարագան: Անցեալ Փետրուարէն սկսեալ հայերը բազմաթիւ ցոյցեր կատարեցին, երբեմն ցուցարարներուն թիւը մինչեւ մէկ միլիոնի հասցնելով. մանաւանդ անցեալ Յուլիսէն սկսեալ համատարած եւ երկարատեւ գործադուլներ տեղի ունեցան, սակայն այս բոլորը ո՛չ մէկ ազդեցութիւն գործեցին Մոսկուայի վրայ, պարզ մէկ պատճառով – Հայաստան բնական հարստութիւններ չունի, անոր տնտեսութիւնը ամբողջութեամբ կախուած է Խորհրդային Միութեան այլ շրջաններէ կատարուող ներածումներէն, եւ հետեւաբար գործադուլները Մոսկուայէ աւելի Հայաստանի՛ վնաս կը պատճառեն: Եւ պատճառեցի՛ն: Հայաստան աղքատացաւ:

Ասոր համար է որ, երբ Հայաստանի մէջ ցոյց կամ գործադուլ կ'ըլլայ՝ բանակայիները կը միջամտեն. երբ Ատրպէյճանի՛ մէջ կը պատահի նման դէպքեր, երբ երկու ամիս Ատրպէյճան Հայաստանը քաղաքական եւ տնտեսական արգելափակումի կ'ենթարկէ, Մոսկուա ծունկի կուգայ:

ԱՐԱՁ ԳԱԼԱՅԾԵԱՆ
ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ

ԸՆԿ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՉԱԼԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 10-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Հարսը տարի առաջ, ճշգրտօրէն՝ 1980 թուականի Յունուարի 8-ին, Մար տէր Գրիգոր Յովհաննէս Ա. Գալուստեան Ծովեզերեայ քաղաքին դարմանատան մը մէջ, մեզմէ վերջնականապէս կը բաժնուէր ընկ. Հայկազուն Չալեան, 58 տարեկան հասակին մէջ:

ՌԱԿ-ի Հարաւ Ամերիկայի Շրջ. Վարչութեան փոխ-ատենապետ, Մարաճի Հայրենակցական Միութեան ատենապետ, Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ վարչութեան անդամ, ատենադպիր ա-ռաջ «Համազգային Տօնակատարութեանց Յանձնախումբին» Ընկ. Չալեանի անժամանակ մեկնումը անակնկա-լի կը բերէր բարեկամ ու համակիր լայն շրջանակները, խոր յուզումի մատնելով ամբողջ գաղութը, որուն բաղկացուցիչ կազմակերպութիւններն ու հաստատութիւնները, հազիւ գոյժը իմացած, իրենց պատուիրակները կ'առաքեն կուսակցութեան կեդրոնը, պաշտօնականօրէն իրենց ցաւակցութիւնները յայտնելու:

Ընկ. Չալեան նուիրեալ ու անսակարկ ծառայող եղած էր տեղւոյն Հ.Ռ.Ը. Միութեան վարչութեան, թէ' զանազան յանձնախումբերուն մէջ, ուր վերցուցած է կարեւոր եւ արդիւնաբեր դեր: Յատկապէս կարեւոր դեր վերցուցած Ազգային Գերեզմանատունը շօշափելի եւ հպարտութիւն պատճառող իրականութիւն դարձնելու գործին մէջ, ու յանուանդ բնորոշիչ եղած է իր մասնակցութիւնը Մարաշի Հայրկց. Միութեան կեդրոնի, եւ Ռաֆֆի Ազգային վարժարանի շինութիւններուն:

Թէպէտ ոչ միացած էր Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան շարքերուն, բայց եւ այնպէս, շնորհիւ իր հայրենանուէր եւ ազգանուէր կոչումին, մարդկային ու բարոյական բարձր արժանիքներուն, շուտով կրցած էր բարձրանալ պատասխանատու դիրքեր, եւ անշեղ հաւատքով ու անընկճելի կամքով աշխատիլ ի խնդիր ՌԱԿ-ի լուսաճաճանչ գաղափարականին տփռումին:

Մեծ կորուստ մը. եւ բարի ու մեծ անուն մը որ անմահ պիտի մնայ բոլորիս գիտակցութեան մէջ, լուսաւորելու եւ առաջնորդելու համար ազգային ծառայութեան կոչուած հետագայ սերունդները:

Սիրելի ընկեր՝ խունկ եւ աղօթք անթառամ յիշատակիդ:

ԻՄ ԱՆԿԻՒՆԷՍ

Պատահաբար

Փրկաբար Ա.Հրեաներէն: Լուսանկար՝ Գ. ԳՈՂՈՍՅԱՆԻ

Պատահաբար ձեռքս անցաւ այս գրութիւնը: Նետեցի թուղթերուս մէջ: Հաւանաբար տարի մը սահեցաւ միջոցին մէջ այդ օրէն ասդին:

Այսօր, երբ թուղթերս կը խառնըշտկէի, ինծի նայեցաւ այս խունացած թուղթը եւ կարծէք աղաչեց, որ զինք լոյս աշխարհ բերեմ:

Կը կատարեմ այդ խնդրանքը, մտածելով, որ այս ստորագրութիւնը ունեցող մարդը, կրնայ ըլլալ որ հայրն է պէյրութահայութեան ծանօթ՝ Տոքթ. Հարպոյեան կարպիսին:

Պարզապէս կ'ընդօրինակեմ դեղնած թուղթի այդ կտորը, ուր հայու սիրտ մը կը տրոփէ... որ տակաւին, անուանակի'ցս ալ է.

– Փարիզ էի, շատ կը փափաքէի տեսնել Զօր. Անդրանիկին գերեզմանը: Օր մը, Սարթիս Քաջեանին հետ գացինք Փէր Լա Շեզ: Գերեզմանոցէն ներս հանդիպեցանք գիւղտրականի մը, որուն հարցուցինք.– Հայ Զօրավար Անդրանիկին գերեզմանը ո՞ւր է արդեօք: Մարդը մեզի բացատրեց ուր ըլլալը:

Հոն էր արձան մը, ուր Անդրանիկը նստած էր ձիու մը վրայ: Մէկ ձեռքը հեռատեսը, կը դիտէր հեռուն:

Կարծեցի թէ պատերազմի դաշտին վրայ է հայ հերոսը:

Երանի բեզի հայ ֆետայի, դուն չես մեռած, այլ՝ կ'ապրիս բու ազգիդ ամէն մէկ հայու սիրտին մէջ: Քու անունդ յիշելով գիտեն որ դուն միշտ իրենց հետն ես:

Դուն եւ բեզի պէս հայ ազգին ազատութեան համար կռուող էաջերն էին, որ ձեր արեան գնով մէջտեղ բերիք մեր սիրելի Հայաստանը:

Այս խօսքերը որ կ'ըսէի, սիրտս լեցուեցաւ եւ աչքերէս արցունքներ սկսան թափիլ: Ու ասիկա ոչ թէ Անդրանիկը մեռած ըլլալուն համար. արդէն այս կռուողները միշտ մեզի հետ կ'ապրին եւ պիտի ապրին, այլ ան ինծի համար, որ անդին շատ մը Անդրանիկի պէս, Քեռիին պէս, Մուրատներու պէս բաջեր ունէինք, որոնք չգիտցան գէնքը ձեռքին մեռնիլ, այլ սխալեցան ու թշնամին գառնուք մեռցուց. անոնց համար էր որ կու լայի:

Մարդու մը, ազգին ազատութեան համար գոհուիլը որչափ անոյշ բան է. որովհետեւ այդ մարդը մեռած չի՛ համարուիր:

Մնաս բարի ազգին սիրելի զաւակը, բու հասցէիդ շատ մը երգեր գրուած են ու դուն պիտի յիշուիս դարէդար...

Փունջ մը ծաղիկ գետեղելով Անդրանիկի ձիուն ոտքերուն տակ բաժնուեցայ անբաժանելիէն:

ԹՈՐՈՍ ՈՐԴԻ ՍԱՐԳԻՍԻ
ՀԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԵՀԵՄԼԻԹԻ

Փարիզ, 1952

Հայ մարդը Փարիզի մէջ Անդրանիկը կը փնտռէ ու թուղթին կը յանձնէ իր գուալ զգացումները:

Հայրենակից, Պեհլեւնիցի Հարպոյեան, կ'երեւի դուն չկաս այլեւս, բայց որտամօտ տեղերուդ մեզի հետ ես տարիներու հեռաւորութենէն:

Քանզի հաւատացած ենք, որ Անդրանիկը սիրողը ազգը կը սիրէ, Հայաստանը կը սիրէ:

Այդ սիրով է, որ բոլոր հայերը կրնան միանալ իրարու:

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆԵԱՆ

Հալէպ, 1989

Գեղեցիկ Նուագահանդէս Մը

Անցեալ Երկուշաբթի Դեկտեմբերի 4-ին, արուեստասէր ու ընտրանի հասարակութեան մը ներկայութեան, «Փրոմուսիֆաչի, Թլորիտա 638, հանդիսասրահին մէջ, տեղի ունեցաւ զոյգ դաշնամուրի փայլուն նուագահանդես մը:

Որուան աստղերն էին Տիկ. Մարի Քրուս Չալեան-Վանէսէէեան եւ Ծանօթ երգահան ու դաշնակահար՝ Պրն. Անտրէա Ռիւսօ, նախկին աշակերտներ Փրոֆ. Նէյհիյի:

Ցայտագրին առաջին մասը կազմեցին ռոմանթիք ժամանակաշրջանի գործերը, ինչպիսին են երգահաններ՝ Լիստի եւ Շօփէնի գործերը:

Ապա կատարուեցան մեկնաբանութիւններ ժամանակակից շրջանէն Ճ. Անտրէյանիյի «Նուագահանդէս արտասուքի մը համար, ի մէջ այլ գործերու, ընտրանի երգահաններէ:

Իսկ Փրոֆ. Ռիւսոյի վերամշակում յարմարեցումը էտկար Ծովհաննէսեանի «Երեւան-Էրեբունի» գործին հասցուց ապրումները իրենց գեղիքին: Անփոխարինելի ապրումներ. իրաւ հաճոյք լսողական ու հոգեկան երկար պիտի յիշեն ունկնդիրները:

Ռ. Ատտինսէլլի «Վարսովիոյ Երեւագահանդէսը» ներկայացուած երկու դաշնամուրներով յայտագրին աւարտին, ողջունեցաւ ներկաներուն բուռն եւ անընդմէջ ծափահարութիւններով եւ վերջ դրաւ արուեստասիրական սոյն գեղեցիկ երեկոյթին:

«Շնորհալի» Երգչախումբին Սրբազան Համերգը

Կարծես երէկ էր· զարերով մեր ժողովուրդը սնուցած Շիրակ-Կումայրի զաւառի բարեբեր դաշտերուն տակ կուտակուած տարերքը ղղրդիւնով չարժեցաւ, աւերեց, քաղաքներ, գիւղեր, բիւրաւոր հայ կեանքեր խլեց, անօթեան թողուց հարիւրհազարաւոր հայեր: Գերճախօս ու պատրաստաբան լենինականցին պատանեցաւ: Աստուա՛ծ իմ, մեր գործած ո՞ր մեղքին համար պատժեցիր դուն մեզ՝ պատճառութիւն տալով որ ազերի-ատրպէյճանցի խուժանը չնորհաւորական հեռագիրներ ղրկելով ցնծութիւն ապրի մեր ազգային մեծ Ադէտին առիթով…

Սակայն կլոր տարի մը անցաւ, հայու մորմոքի տարի մը: Կարեվէր է մեր սիրտը, անմխիթարելի՝ մեր ցաւն ու կորուստը: Բայց պէտք էր նշել Մեծ Ադէտին տարելիցը: Եւ ահա Դեկտեմբեր 7-ին Վ. Լոռեսի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ հաւաքուած էր հոծ բազմութիւն մը, որ եկած էր իր յարգանքը մատուցելու Սպիտակի Երկրաշարժի զոհերուն:

Խօսք կ'առնէ Արժանապատիւ Տէր Արշամ քահանան· ոչ թէ խօսք, այլ միայն աղօթք պէտք է մրմնջել բնութեան կոյր տարերքին աւերածութեան ի տես: Ամբողջ աշխարհը գութ զարձած, կը չեչտէ Տէր Հայրը, չտապից օգնութիւն հասցնել Հայաստան: Շնորհակալութիւն եղբայրական օգնութեան համար: Սակայն ինչո՞ւ հզօր պետութիւնները խուլ են մեր քաղաքական-հոգեյին պահանջներուն հանդէպ: Լաւագոյն օգնութիւնը պիտի ըլլար ստոյգ ըլլալ հայու արդար դատին, մեր պահանջատիրութեան: Աւա՛ղ, «ժայն բարբառոյ յանապատի»: Նաբուած ու յուսահատ ժողովուրդ, որուն հարուածելու ամէնէն պատեհ պահը գտաւ բնութիւնը…

Տէր Հայրը կը յիշեցնէ որ սրբազան համերգով եկեղեցւոյ մէջ ելոյթ պիտի ունենայ «Շնորհալի» երգչախումբը: Ջմռռանք որ Աստուծոյ տունին՝ եկեղեցւոյ մէջ կը գտնըւինք՝ ոգեւորութիւն եւ ծափահարութիւն պէտք չեն· նաեւ՝ պարկեշտ նստինք…

Մէկը միւսի եռեւէն կու գան երգչախումբին սեւագեաս հայուհիները· կու գայ իրենց խմբավարը՝ Տիկ. Տիանա Սարաֆեան: Հայորդիները յոտնկայս կ'ունկնդրեն «Տէ՛ր, կեցո՛ դու զհայս» երգը, այլ անուանումով՝ «Հայուն «Հայր մեր»-ը: Շատ ճիշդ անուն· մեծ ազէտին տարելիցին առիթով կ'աղօթենք որ Աստուած պահէ եւ պահպանէ հայը: Խորհրդաւոր է պահը եւ ազդող, ամփոփուելու, հայու ներքնին պեղելու պահ է… կը յաջորդէ «Էլ Միածինն ի Հօրէ» շարականը· մեր Սրբութիւն Սրբոց Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարի կառուցման ամփոփ պատմութիւնն է այս երգը, Տաճար մը, ուրկէ «ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան Աշխարհի»:

Որչա՛փ ցնծութիւն կայ այս երգին մէջ, երկիւղած ցնծութիւն, քրիստոնէական Լոյսին հաղորդուելու ցնծութիւն: Այնուհետեւ մէկը միւսի եռեւէն կը հնչեն մեր խնկաբոյր ու հոգեպարար շարականները՝ քրիստոնեայ հայուն հոգիին աղօթքները:

Որչա՛փ ներդաշնակ կը հնչէ մեր հոգեւոր երգերու փունջին մէջ «Աւէ Մարիա»-ն· ողջո՛յն քեզ Աստուածամայր, որ ջեռած ես…

Վերջին տարիներուն մեր հոգեւոր երգերուն կատարումները՝ մեկնաբանութիւնները յայտնի դարձան նաեւ չնորհալի երաժիշտ Որէն Մկրտիչեանի մշակումով: Լա՞ւ է, թէ՞ ոչ· թող մասնագէտները վիճին: Մէկ բան պարզ է· «Որէնեան Պատարագը» կը վայլէ Վազգէն Վեհափառին հաւանութիւնը: Մնացածը ժամանակը ցոյց կու տայ: Մեզի համար, անտարակոյս, եկամուտներն եւ կոմիտասէն ետք թերեւս սրբապղծութիւն է Պատարագը մշակելու համար գրիչ չարժել: Թերեւս նախապաշարում է, սովորութի՛ւն ոյժ: Իսկ հիմա կը լսենք ահա Որէնեան Պատարագէն հատուածներ: Հայ երգը միայն հա՛յը կրնայ երգել, իր մէջ է անոր մեզուղին, իր արեան եւ ցեղին կանչին մէջ… Ինչպէս որ ազանդոյթ է, «Հայր մեր»-ով կը վերջանայ այս բաժինը· դարերով կ'աղօթենք՝ «Եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ ի չարէ»: Այս նորելուկ Զարը Աորպէյճանն է՝ հայը ոչնչացնելու իր ոճրապարտ դիտաւորութեամբ:

Ներե՛ս… Սումկայիթը կը ներփ՛…

Համերգը կ'եզրափակուի հայրենի չնորհալի երաժիշտ Ալեքսանդր Յարութիւնեանի «Ինքուիէմ»-ով («Հոգեհանգիստ»), որ առաջին անգամ կը հնչէ երգչախումբի մեկնաբանութեամբ: Կը յիշեմ· Մեծ Եղեռնի յիսնամեակի առիթով զրեց երաժիշտը այս խմբերգը՝ հիմ ունենալով մեր հոգեւոր «Գթա՛, Տէ՛ր» շարականը: Մեծ երկրաշարժին տարելիցին առիթով հնչող այս հոգեպարար խմբերգը որչա՛փ յոյզ եւ յոյս առթից ունկնդիրներուն, առանց քահանայի խոստովանութիւն է սա եւ մեղքերու թողութիւն…

Անկարելի է գովասանքի խօսքեր չըսել երգչախումբի ղեկավար՝ երաժշտութեան չնորհալի ուսուցչուհի Տիանա Սարաֆեանի հասցէին: Գոհութիւս այս երգչախումբը ճանչցուած է նաեւ օտար շրջանակներէ· ան յաճախ ելոյթներ կ'ունենայ օտար ունկնդիրներուն առջեւ՝ հայ հոգեւոր երգը հնչեցնելով: Տիանա Սարաֆեան անսպառ ոգեւորութեամբ հայ երգ կը սորվեցնէ նաեւ Մաքի Մանուկեան կրթական Հաստատութեան սաներուն:

Իսկ երգչախումբի կազմը՝ երաժշտասէր հայուհիներ, որոնք սիրով եւ պատասխանատուութեամբ կը կատարեն իրենց գործը: Ցաջողութիւններ իրենց, մաղթենք որ հայ երգի քնօրրանի՝ Հայաստան Աշխարհի բնակիչներն ալ հնչէ իրենց երգը:

Ինչ ուրախութիւն մեզի համար որ Հայաստան Աշխարհէն հազարաւոր մղոն հեռաւորութեան վրայ կը հնչեն հայ հոգեպարար մեղեդիները մեր դաստիարակութեան հայախօս ըրթունքներէն…

Աբէլ Աղանպէկեան Մեր Մէջ

Այսօր ամբողջ աշխարհին մէջ կը հոլովուի հայազգի այս մեծ տնտեսագէտին անունը: Անոր անունը անհեղեղելիօրէն կապուած է վերակառուցումի՝ perestroika-ի հետ: Perestroika-ի վերաբերեալ իր գիրքը կը տպուի աշխարհի շատ երկիրներուն մէջ· Եւ Աղանպէկեան շատ կը ճամբորդէ՝ հասկցնելու աշխարհի ժողովուրդներուն Խորհրդային Միութեան վերակառուցումի անհրաժեշտութիւնը թէ՛ իր երկրին եւ թէ՛ ամբողջ աշխարհի բարօրութեան համար:

(ՇԱՐ.Ը 19-ՐԴ ԷՋ)

Աղանպէկեան Մեր Մէջ

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Աբէլ Աղանպէկեան տիրացած է տնտեսագէտի մը բոլոր բարձրագոյն կոչումներուն, տիտղոսներուն ու պաշտօններուն Խորհրդային Միութեան մէջ. ան Խորհրդային Միութեան Գիտութիւններու Ակադեմիոյ անդամ է եւ միեւնոյն ատեն անոր Տնտեսագիտութեան Բաժանմունքին Տնօրէնը: Ամբողջ աշխարհը գիտէ որ Աբէլ Աղանպէկեան Միխայիլ Կորպաչեւի թիւ 1 խորհրդատուն է տնտեսական մարզին մէջ:

Ըսինք որ շատ կը ճամբորդէ: Այս անգամ ալ ուղղակի Փարիզէն եկաւ Պուէնոս Այրէս ուր կը մասնակցէր զուտ հայկական բնոյթի գիտաժողովի մը, որուն նպատակն էր Սփիւռքի աջակցութեան ճամբաներու որոնում աղէտեալ Հայաստանին՝ անոր տնտեսութիւնը աշխուժացնելու եւ հայրենի ժողովուրդին տիրած յուսահատութիւնը փարատելու:

Ամսոյս 9-ին Հ.Բ.Ը. Միութեան Մարի Մանուկեան Կրթական Հաստատութեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ գաղութիս ներկայացուցիչներուն հանդիպումը մեծանուն հայազգի տնտեսագէտին հետ: Ան պատմեց Խորհրդային Միութեան

ներկայիս տնտեսական դժուարութիւններու մասին, որոնք միեւնոյն ատեն մեր հայրենիքին՝ Խորհրդային Հայաստանի դժուարութիւններն են: Քաջ գիտնալով որ ինք տեղիս հայ համայնքի ներկայացուցիչներուն կը խօսի, հանգամանօրէն վերլուծեց Հայաստանի այսօրուայ հասարակական-քաղաքական իրավիճակը՝ ազնիւ գիտնականին վայել համարձակութեամբ եւ ճշմարտութեամբ: Ի մէջ այլոց Աբէլ Աղանպէկեան շեշտեց որ Հայաստանի պարագային կան լրացուցիչ դժուարութիններ, որոնց պատճառը երեքն են.

1) Երկրաշարժը Սպիտակ-Լենինականի եւ յարակից շրջաններու.
2) Ղարաբաղեան հարցը.
3) Գաղթականներու հարցը.

Ան նշեց որ մի քանի տասնամեակ պէտք է որ Հայաստանի աղէտեալ շրջանները իրենց նախկին բնականոն կեանքի հունի մէջ մտնեն: Երկրաշարժի հետեւանքները վերացնելու գործին շատ վնաս հասցուց իրաւունք տրուիլ Խորհրդային Հայաստանի քաղաքացի դառնալ. միեւնոյն ատեն երկու քաղաքացիութիւն ունենալ, որպէսզի կարենան

Հայաստանի շրջափակումը Ատրպէյճանի կողմէ. երկու ամիս շարունակ ո՛չ շինանիւթ հասաւ, ո՛չ վառելանիւթ ու սննդամթերք: Ազերի խուժանը փճացուց Հայաստան ղրկուող ամէն բան՝ միլիառներու նոր վնաս հասցնելով մեր Հայրենիքին: Այնուհետեւ Աբէլ Աղանպէկեան համարձակօրէն եզրակացուց որ Մոսկուայի իշխանութիւնները ձեռնծալ մնացին ազերիներու այս յանցաւոր արարքին հանդէպ: Ազերին այնպէս կը գործէ, կարծես, անիշխանութիւն կը տիրէ Խորհրդային Միութեան մէջ:

Աբէլ Աղանպէկեան հաստատեց որ աղէտի գօտիէն տասնեակ հազարաւոր մարդիկ իրենց բնօրրանէն հազարաւոր քիլոմեթր հեռու կը գտնուին եւ շատ կ'ուշանայ տունդարձը՝ իր անկանխատեսելի հետեւանքներով:

Իսկ մինչ այդ հայերը պէտք է գործաշարժի ենթարկեն Սփիւռքը: Իր կարծիքով Հայաստանը իր վէրքերը կրնայ շուտ բուժել եթէ իրականանան հետեւեալ միջոցառումները.

ա) Սփիւռքահայերուն պէտք է տուն գնել Հայրենիքի մէջ, հոն ապրիլ եւ արտասահմանեան դրամ ծախսել:

բ) Սփիւռք-Հայրենիք խառն ձեռնարկութիւններ պիտի ստեղծուին՝ արտադրելով արտասահմանի մէջ վաճառքի ենթակայ ապրանքներ: Որպէս նմոյշ ան բերաւ հետեւեալ օրինակը. զուիցերական ընկերութիւն մը յանձն կ'առնէ արդիականացնել Ստեփանաւանի կահոյքի գործարանը, որը 260 գործաւորով տարեկան պիտի արտադրէ 20 միլիոն տոլարի մանկական կահոյք արտասահմանի մէջ վաճառելու համար: Եւ ան ցաւ ի սիրտ շեշտեց որ ներկայիս կահոյքի այդ գործարանին մէջ կ'աշխատին 200 հոգի եւ տարեկան միայն 4 միլիոն ռուպլիի արտադրանք կու տան:

գ) Սփիւռքահայերը պէտք է cooperative ձեռնարկութիւններ բանան Հայրենիքի մէջ՝ օժանդակելով հայրենի տնտեսութեան, եւն.:

դ) Կը ծրագրուին նոր երկաթուղի կառուցել, որ Հայաստանի բեռները Ատրպէյճանէն չգան: Գալով ղարաբաղեան հարցին՝ Աբէլ Աղանպէկեան շեշտեց որ թէեւ Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը սոյն թուի Նոյեմբեր 28-ի որոշումով Ղարաբաղը յանձնեց Ատրպէյճանի

տնօրինութեան, սակայն Ղարաբաղի հայը չ'ենթարկուիր Ատրպէյճանին, եւ Ատրպէյճանը ոչ մէկ միջոց ունի Ղարաբաղին տիրանալու: Միւս կողմէ՝ պիտի շարունակուի Հայաստանի օգնութիւնը Ղարաբաղին, ղարաբաղցի հայը իրաւունք պիտի ունենայ Խորհրդային Հայաստանի քաղաքացի դառնալու: Իսկ ինչ կը վերաբերի Հայաստանի եւ Ղարաբաղի միջեւ ինկած թաթարներով բնակեցուած հատուածին (Լաչինի շրջան), Աղանպէկեան կ'առաջարկէ Փապուղի՝ ստորերկրեայ ճանապարհ կառուցել որ մէկ եւ միւս կողմէ հայերուն հսկողութեան տակ ըլլայ:

Ցուսադրիչ է նաեւ գիտնականին հետեւեալ միտքը. ի վերջոյ Խորհրդային Միութեան ինքնավար հանրապետութիւններու ու մարզերու հարցը արմատական լուծում պիտի գտնէ: Ղարաբաղը պէտք է տոկայ մինչ այդ Երանելի Օրը:

Հայաստանի լուրջ դժուարութիւններէն մէկն ալ հայ գաղթականներու հարցն է. ազերի խուժանը անկարելի դարձուց որ հայը շարունակէ բնակիլ Պաքուի եւ միւս քաղաքներու մէջ. սպանութիւններ, վանտալիզմ, հայերու բնակարաններ սողոսկում եւ ամէն բան ջարդուփշուր ընելու վայրենութիւն սովորական դարձած էին Ատրպէյճանի մէջ: Եւ հայը Ատրպէյճանէն ակամայ հեռացաւ: Աղէտեալ Հայաստանը չէր կրնար 200.000 մարդու բնակարան եւ աշխատանք տալ: Շատ դժուարութիւններ կան, սակայն Ատրպէյճանէն եկած հայերը գոնէ ֆիզիքական ապահովութիւն ունին, այլեւս ազերի խուժանը զինք չի ծեծեր, չի բռնաբարեր, չի ծաղրեր... Դժբախտաբար անոնք քաղաքներու բնակիչներ եղած են եւ չեն ուզեր հայ գիւղերու, յատկապէս ազերիներէն պարպուած հայ գիւղերու մէջ հաստատուիլ:

Հայաստանի կառավարութիւնը ամէն ինչ կ'ընէ Ատրպէյճանէն գաղթած հայերուն կեցութիւնը դիւրացնելու համար: Անոնք արդէն ունին միութիւններ, կազմակերպութիւններ: Սեւանայ լճի շրջակայքը նոր քաղաք մը ծնունդ պիտի առնէ յատկապէս Ատրպէյճանէն եկած մեր հայրենակիցները բնակեցնելու համար: Հայրենիքի հոգատար ձեռքը եւ ժամանակը պիտի ամոքեն մեր հայրենակիցներուն վէրքերը...

Ինչի մասին ալ որ խօսէր Աբէլ Աղանպէկեան, կը խօսէր որպէս իրապաշտ տնտեսագէտ-գիտնական եւ սրտցաւ հայ: Ան գիտէ իր ժողովուրդին հնարաւորութիւնները, ուժականութիւնը, սակայն կը ցաւի Հայաստանի մէջ այսօր տիրող անկազմակերպուածութեան համար: Իր այս միտքը ան հաստատեց նաեւ պելճիքացի արդիւնաբերողի մը իրեն ըսած խօսքերով. պելճիքացի արդիւնաբերողը խնդրած է Աբէլ Աղանպէկեանէն որ գէթ 6 վայրկեանով ան ընդունէ զինք: Պելճիքացին նշած է որ՝ թ'ե գաղթականներու հարցը, թ'ե երկրաշարժը, թ'ե ղարաբաղեան հարցի յարուցած հոգեկան ընկճուածութիւնը ժամանակաւոր երեւոյթ են, կ'անցնին: Հայուն դժբախտութեան բուն պատճառը իր անկազմակերպուածութիւնն է: Աւելցնենք որ այս գնահատանքը ճիշդ է ինչպէս Հայաստանի, նոյնպէս հայ Սփիւռքի համար:

Անկարելի է խօսիլ Աբէլ Աղանպէկեանի մասին եւ չնշել իր մարդկային առաքինութիւնները: Ներքին համոզուածութեան վճռականութիւն, մտքի յստակութիւն, առարկայական դատողութիւն ու եզրակացութիւն եւ մանաւանդ մարդու զարդը՝ համեստութիւն: Երբ տողերուս գրողը իրեն հարց տուաւ թէ ինչո՞ւ ինք հրապարակաւ հանդէս չի գար իր եւ իր ազնիւ գործունէութեան դէմ ազերիներու սանձազերծած հայհոյական արարքներուն եւ խօսքերուն դէմ, ան ժպիտով հաստատեց որ նոյնիսկ տուն հեռաձայն կ'ընեն ու կը սպառնան, սակայն պէտք չէ իրենց մակարդակին իջնել: Այո՛, պէտք չէ ազերի խուժանին մակարդակին իջնել, թէեւ հայհոյիչներուն մէջ կան նաեւ ազերի փրոֆեսէօրներ եւ ակադեմականներ... Աբէլ Աղանբէկեան շեշտեց նաեւ թէ Երեւանի «Կոմունիստ» ռուսերէն թերթը անդրադարձած է այդ հարցին, բայց ինք անհրաժեշտ չի գտներ: Կոպիտ խօսքով՝ շան հաչոցը կարաւանի գնացքը չի կրնար խանգարել: Ազերի հայհոյիչը չի կրնար խանգարել, առաւել եւս արգելք հանդիսանալ Աբէլ Աղանպէկեանի գործունէութեան:

Աբէլ Աղանպէկեան այցելեց նաեւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Առաջնորդարան եւ ջերմիկ զրոյց ունեցաւ Առաջնորդ Սրբազանին հետ. հետաքրքրուեցաւ Պուէնոս Այրէսի եւ ընդհանրապէս Արժանթինի հայ գաղութի պատմութեամբ ու կեանքով, հայ եկեղեցիով ու Սրբազան Առաջնորդի գործունէութեամբ: Եւ այս ամէնը ոչ թէ առ ի քաղաքավարութիւն, այլ որպէս սրտցաւ հայ մը: Ժամանակի սղութեան պատճառով՝ խոստացաւ յառաջիկայ օրերո՛ւն այցելել մեր եկեղեցին եւ այցելեց:

«Եկայ, տեսայ, յաղթեցի», - ըսած է ատենին Յուլիոս Կեսարը: Շրջասելով այս խօսքերը՝ մենք պիտի ըսենք. «Եկաւ, տեսանք, հիացանք»: Արեւշատութիւն ու կորով հայազգի այս մարմնով ու մտքով բարի հսկային: Ան իր տաղանդն ու եռանդը ի սպաս դրած է իր հայրենի երկրի՝ Հայաստանի վերածնունդին: Ուշադիր լսենք իրեն եւ մանաւանդ գործադրենք իր խորհուրդները...

ԽՄԲԳՐ.
ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍԵԱՆ

Rosa Majian y el primer tomo de un gran libro

Hace tiempo, la conocida escritora Rosa Majian se dio a la tarea de escribir la **Guía de las Colectividades Extranjeras en la República Argentina,** cuyo primer volúmen está dedicado a la gente de Europa Occidental que habita en la Argentina.

Se trata de un trabajo único de investigación social, que interesa a todos, y que tiende a hacer conocer las instituciones sociales, benéficas, religiosas, deportivas y culturales extranjeras, así como las representaciones diplomáticas, las cámaras de comercio, los bancos, las líneas aéreas, los medios de comunicación, etc., de cada país en la Argentina. Con datos estadísticos no publicados hasta ahora, la Guía ofrece un material único y de primera mano, útil para nacionales y miembros de colectividades.

Este primer tomo fue presentado en la casa central del Deutsche Bank en un acto en el cual, aparte del Gerente General del Banco, Sr. Jürgen Rebeuilion, hablaron el Secretario Nacional de Migraciones, Dr. Sergio Rodríguez Oneto, el escritor Nicolás Cócaro, la Agregada Cultural de la Embajada de Francia Mme. Martine Surmont, cerrando la nómina la propia autora, Dra. Rosa Majian.

Cabe señalar que la Dra. Rosa Majian está dando fin al segundo tomo de la Guía, en el que se incluye a la colectividad armenia, y el que habrá de editarse en poco tiempo más.

Octubre, el libro, Alemania y Rosa Majian

En ocasión de ser invitada a participar en la Feria Internacional del Libro realizada en octubre en la ciudad de Frankfurt (Alemania), Rosa Majian tuvo oportunidad de presentar allí su "Guía de las Colectividades Extranjeras en la República Argentina", obra que fue acogida con singular interés por los visitantes y participantes de la muestra.

Se fue otro gran médico

El martes 28 de noviembre, otro gran médico de la colectividad nos dejó en el viaje sin retorno.

el viaje sin retorno. Nos referimos al Doctor Tanil Yousoufian, uno de los grandes cirujanos de la Argentina, quien falleció ese dia dejando huérfana a la colectividad de un hombre entregado a su profesión, la que supo ejercer con honestidad y excelencia.

Vayan nuestras condolencias a su esposa, la Señora Genoveva Ada Tristan de Yousoufian, a sus hijos Eduardo y Daniel, y demás allegados.

Aniversario de Levon Vartabedian

Levon Vartabedian fue un maestro. No sólo maestro de música -director eximio del Coro Gomidás-, sino auténtico lider de la colectividad armenia en la Argentina.

En su homenaje, recordamos su ilustre figura a un año de su desaparición.

Isabel Tchalian

Cocinando para las fiestas

Pollo a la miel

INGREDIENTES:

1 pollo, sal y pimienta a gusto, 50 grs. de manteca, 2 cucharadas de miel, jugo de 4 limones.

PREPARACION:

Salpimentar a gusto el pollo, disolver a fuego la manteca y la miel, junto con el jugo de los limones, cuidando que no hierva la preparación.

Poner el pollo a la parrilla o al horno e ir rociándolo con la salsa ya preparada. Salsear de a poco hasta que quede crocante.

Bombón de ciruelas

INGREDIENTES:

Ciruelas, pasta de almendras, chocolate blanco en cantidad necesaria.

PREPARACION:

Elegir ciruelas descarozadas y trabajar la pasta de almendra con azúcar impalpable hasta tenerla maleable. Formar bolitas y rellenar las ciruelas dándole forma esférica. Dejarlas orear durante algunas horas y luego pasarlas hasta que se cubran con el chocolate blanco. Dejar secar y saborear.

Pan de espinaca

INGREDIENTES:

1/2 kg. de espinacas o acelgas, 1 taza de salsa bechamel espesa, 100 grs. de queso rallado, 4 huevos, 1 cebolla picada bien fina, 200 grs. de queso fundido cremoso.

PREPARACION:

Hervir las espinacas, escurrirlas y picarlas muy finas, mezclándola con la cebolla previamente frita en manteca; condimentar con el queso rallado, los huevos batidos y la salsa bechamel.

Enmantecar un molde y espolvorearlo con pan rallado.

Volcar la preparación en el molde y hornear a baño de María de 20 a 25 minutos; dejar entibiar, desmoldar y cubrir con queso fundido previamente diluido con un poquito de leche y calentado.

Esta cubierta de queso fundido cremoso le da un gustito muy especial a las verduras.

Comer caliente.

Donaciones

El Sr. Mario Lanari y familia dona a**Sardarabad** A 10.000 en los 40 días del fallecimiento del Sr. Mario Zartarian.

Agasajo a Sergio Nahabetian

Con motivo de haber asumido como Concejal por el Municipio de Avellaneda, en representación de la UceDe, el Sr. Sergio Nahabetian fue agasajado el 8 del corriente con una cena que, en UGAB, le brindaron amigos y ex presidentes de Liga de Jóvenes. En un ambiente de cordial afecto, el Sr. Nahabetian recibió los plácemes y congratulaciones de los presentes.

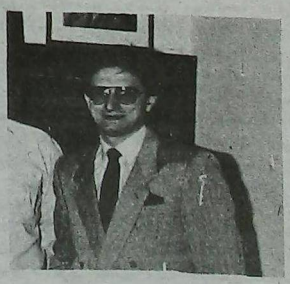

Se necesitan

Empleado Vendedor - Cadete y Perita Mercantil

SARAFIAN HNOS. - Larrea 229

Armenia oró en Leninakán

Gran cantidad de ciudadanos de distintos lugares de Armenia, se reunieron en Leninakán para participar de la Misa Conmemorativa del trágico terremoto de diciembre.

En una ceremonia altamente emotiva, oficiada y presidida por el Señor Obispo Santourian, los fieles participantes oraron por las víctimas del sismo así como por la pronta recuperación de Armenia.

Monseñor Santourian, en una vibrante homilía, supo infundir fe en que Armenia seguirá adelante, acompañada por las regiones devastadas que habrán de resurgir de las cenizas.

Periódico Armenio "SARDARABAD" de la ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E. 771 2520
Horario de atención: *Lun a Vier de 10.00 a 19.00 hs*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
N° 78.836
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía, recepción de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E. 813-8731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanelian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo